



De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

VITA LYDVVINÆ VIRGINIS, SANÆ ADMIRANDA, AVTHORE F. IOANNE BRVGMANNO

Franciscano. Eam verò F. Laurentius Surius suo stylo contraxit, omisis, quæ sine historię detrimento omitti potuerunt; nè Tomus hic nimium excresceret.

PARS PRIMA.

CAP. I.

Needum comperi Lyduuinam hanc, licet sanctissimã; Sanctorum catalogo adscriptam.



Lyduuina virgo in Comitatu Hollandiæ, oppido Schiedamensis traxit originem è domo valde religioſa. Eam autem Dominus ſuæ dulcedinis benedictione præueniens, à ſeculo nequam clementer eripuit. Patrem habuit Petrum, matrem Petronillam, qui labore manuum ſuarum victum ſibi comparantes, mandatis Domini conuenienter viuere ſtudebant ſine querela, ſicut & maiores eorum, à quibus orti erant. Petri enim parens Ioannes vir fuit vitæ laudabilis, rectus & timens Deum, & qui defuncta vxore permanſit viduus, corpusque attenuauit inedia, biduanis ac triduanis ieiunijs hebdomadatim illud afficiens, eique effecto non niſi panem & aquam præbens, Domino fideliter ſeruens die ac nocte. Confitebatur ſemper peccata ſua ſabbati die, orabat multum, animi piſſima ſua uitate liqueſcens, & ſacroſanctam Eucharistiã feruentiſſimo amore, decimoquinto quoque die percipiebat. Maligni dæmones pijs eius ſtudijs inuidentes, domunculam eius ſæpè euertere nitentur: & ſi ei nocere non poſſent, interdum domesticos eius ceu canes rabidi, nimio eis iniecto terrore, è domo exturbabant. Porro huius Ioannis filius Petrus ex ſua vxore Petronilla nouem proles ſuſtulit, marces octo, foeminam vnã Lyduuinã. Solebat autem in partu non ſine magno verſari discrimine Petronilla, & cum Lyduuinã geſtaret in utero, verebatur nè quid aduerſi ſibi ex partu accideret. Itaque obnixè rogabat Dominum, vt ipſi parienti propitijs aſſeret. Adueniente partus tempore, Dominica Palmarum ingreſſa eſt templum: ſed cum paſſio CHRISTI cantaretur, doloribus correpta, domum rediit, & mira facilitate filiam enixa eſt. Ea deinde baptiſmi vndis expiata, Lyduuinæ congruentiſſimum nomen accepit, quod poteſt Latine dici, læta patientiæ. Reuerà enim, vt ſequens docebit hiftoria, tanta & tam multa perpèſſa eſt hæc ſacrã virgo, vt poſſet etiam ipſa cum Apoſtolo dicere, ſe adimplere ea, quæ deſunt paſſionum Chriſti in corpore ſuo. In ipſis adhuc poſita incunabulis, diro torta cruciatu, poſt vagitus & lachrymas, non paucos egerebat calculos: & infantula, belli doli que ignara, iam pœnis exercebatur, quibus ferendis etiam fortiſſimorum virorum animi plerunque ſuccumbant: atque ijs ad futura certamina præparabatur. Cœpit deinde ſub parentum domeſtica inſtitutione, quantum tenera illa fert ætas, ea quæ Dei ſunt ſtudioſè addeſcere, & lingua balbutiente iucundo animo angelicam exprimere ſalutationem, ſacrã inuiſere loca, imaginem matris Virginis ubi poterat officiòſè ſalutare. Obiter hinc inferere libet, eſſi fortaiſis videamur ab inſtituto deſlectere, quid Schiedami geſtum ſit. Mercator quidam eò attulerat imaginem ſanctiſſimæ Virginis, venditurus in nundinis Antuerpienſibus. Naui igitur eam imponit, nauæ ſe ad ſoluendam nauim comparant, ſed eam nulla vi aut ratione mouere poſſunt. Aduolant multi ad nouæ rei ſpectaculum, ſtupent omnes, tandem ſuſplicantur id fieri propter imaginem matris Dei, orant mercatorem vt propter miraculum iuſto accepto precio à fabricæ præfectis, imaginem illic relinquat: aſſentit ille, tollitur imago, & reuerenter in æde beatiſſimi Ioannis Baptiſtæ collocatur. Creſcit inde amor & deuotio propter imaginem, inſtituitur quædam fraternitas, & illo loco quotidianæ matris Dei laudes celebrantur. Sed ad Lyduuinã reuertamur. Ea cum fere ſeptennis iã eſſet, coæuis ſodalibus docilitate & pietate lōgiſſimè antecedebat: fugiebat laſciuarū puellarū cōfortia, reſpuebat ludos. Miſſa crebrò à matre, vt fratribus ientaculū aut quippiã eiufmodi aſſerret, clam ibat in

Aprilis 14.

Lyduuinæ patria & parentes.

Auus eius.

Malignitas demonum.

Colof. i.

Infantula adhuc diros patitur calculi dolores

Miri quidam de imagine S. Mariæ.

Pietas eius puerilis.

templum, & sublatis in cælum manibus coram memorata sacratissimæ Virginis imagine, ab intimo pectore ardentem promebat precatiunculam. Quod si interdum obiurgata esset à matre propter longiorem moram, respondit ei: *Quæso bona mater, nè molestè feras. saluraui enim speciosissimam Dominam nostram, & illa mihi blandissimè arrisit.* Id audiens mater, conticuit, credens Dei spiritum loqui in puella. Accedente indè ætate, qua solet caro inolescere, videns Lyduuina totum ferè mundum in maligno positum, coætaneas quoque puellas per abrupta ferri in discrimina vitiorum, nè candidam stolam, quam in baptismo acceperat, vel tenuiter inquinaret aliquo libidinis ardore, conata est fugere è medio iniquitatum. Hortabantur eam mundo editi homines, vt viro nuberet, carnis delicias confectaretur, cumulandis opibus operam nauaret: at illa sic deprecabatur Dominum: *Auerte à me, Domine Deus, vitiosum cuiuscunque hominis amorem, nec me finas erga creaturam vllam vitiose affici.* Erat autem formosa corpore, statura eleganti, in tractandis rebus domesticis, tameris duodècim annos nata duntaxat, sanè perita & exercitata, moribus commoda & grata admodum. Indè verò fiebat, vt etiam opulenti & honesti viri eam sibi à patre coniugem expeterent. Quorum ille precibus victus, cum esset ei domi curta supellex, tanquam inopiæ suæ opportunè consulturus, quasi gloriabundus proponebat hæc filiæ suæ. Illa verò sic respondit: *Ego, mi pater, virginitatis thesaurum fero in vase fictili, quem propter mortalis hominis coniugium nullo pacto prodere velim.* Itaque oro te, nè mihi posthac sponsi vllam mentionem iniicias. Sub his illorum colloquijs aduenit mater, arcanorum filiæ suæ conscia, aitque ad maritum: *Frustrà, mi vir, de coniugio filiam appellas, à quo eius & ætas needum satis matura, & Deo deuota voluntas abhorret.* Vnicæ filiæ nostræ vnico Deo, si velit ipsa, potissimum consecranda est virginitas. His à matre dictis, Lyduuina constanter & verecundè, nec sine gemitu subiunxit: *Nullus me mortalium cò allicere poterit, vt spontè nubam.* Quod si vi coacta fuero, rogabo Dominum, vt ea me corporis deformitate afficiat, quæ omnium animos faciliè à me auertat. Id vbi accepit pater, deinceps nullam ei de matrimonio contrahendo molestiam exhibuit. Sciens autem Lyduuina se inter latrunculos versari, cepit custodire vias duras, diligentius vitare hominum & puellarum conspectum, domi se continere, virginitatis propositum Domino gemebundis precibus commendare. Ità dum seculi fugit strepitus & vanitates, in solitudine accreuit ei simplicitas: in simplicitate deuotio, in deuotione feruor amoris diuini. Vt autem ad sancti spiritus maiora capessenda charismata aptior fieret, castigans castigauit eam Dominus, & multiplicatæ sunt infirmitates corporis eius, vt acceleraret, accelerando Dominum quæreret, quærendo patrem inueniret, inueniendo Deum possideret.

CAP. II.

Annos igitur nata plùs minùs quindecim, ex diuturno morbo admodum deformis effecta est, & decor faciei eius adeò mutatus est, vt qui antea impensè eam amauerant, iam illam aspernarentur, faciente id illo, qui pulchras animas amat etiam in non pulchris corporibus. Accidit autem, vt quodam die hyberno tempore, cum flumina iam glacie concreta homines per ea inambulantes facile sustinerent, sodales virgines Lyduuinam, quæ tum recens conualuerat, animi causâ inuitarent ad captanda quædam in aquis frigore contractis oblectamenta, vt solent apud Barauos puellæ. Sed illa, vt quæ nunquam, instar Sara illius, cum ludentibus se miscuisset, omne humanum solatium floccipendens, assentire illis noluit. At tamen illis perurgentibus, vt vel spectatum cum ipsis iret ad glaciem, tandem cessit, abijtque ad aquas glaciales, corpore adhuc parum firmo, aspexitque puellas fursùm deorsùm cursitantes, cum ecce paulò post vna ex puellis rapido cursu aduolans, nec se cohibere valens, in eam casu impingit, eamque in glaciæ fragmenta dirissimè prosternit, adeò vt costa vna corporis eius frangeretur. Mox iocus abit in lachrymas, existunt clamores, & quam iucundis animis cò adduxerant puellæ, eam suis manibus cognati reportant, desperata salute eius. Aegrè die illo è doloris sui lectulo surrexerat, & nunquã indè descensura in columis, cò reducitur, Domino haud dubiè sic volente. Casus ille subitaneus magnæ omnibus admirationi fuit, & alij quidem atque alij aliter & aliter de virgine loquebantur: qui autem cordatiores erant, & vitam eius nouerant, dicebant Domini manũ id fecisse, quod etiam rei euentus cõprobauit. Interim verò vndiquaque accersuntur medici prece & precio, aduolant & chirurgi peritissimi. Sed neq; medici, neq; chirurgi quicquã possunt omni arte & indu-

Recusat nuprias etiam diuturnum procorum.

Vitat hominum confortia studio castitatis.

Tob. 3.

Horrendo casu grauissimè læduntur.

Nulla potest arte curari.

stria sua, vbi Dominus vulnerat, & solus mederi vult. Dolor autem virginis incre-
 scebat, in pectore & sub costis innumeræ existebant perpeffiones, accedebat diris-
 simum apostema, iudicio medicorum fiebant semper posteriora deteriora priori-
 bus, absumebantur exigua parentum facultates, tandem de vita puella desperaba-
 tur. Erat per id tempus in Hollandia medicus insignis Godefridus Sonderdanckius,
 pijs pauperibus valdè addictus. Is cum & audiuisset & vidisset, quæ Dominus
 operari coeperat in virgine, Infirmetas hæc, inquit, omnem nostram medendi vin-
 cit facultatem, & si ea curanda vel aureos possimus lucrari montes, omnem lu-
 demus operam. Meo quidem iudicio author naturæ DEVS talia operaturus est
 in hac adolescentula, qualia fortassis hæcenus comperta non sunt. Atque vtinam
 efficere possem, vt mea filia iure diceretur: libens ego eo nomine tantum darem
 auri, quantum est pondus capitis eius. Sic ergo omni medicorum solatio destitu-
 ta virgo, sola spe opis diuinæ nitens, diro eam excruciente apostemate circa co-
 stas, sine vlla requie huc & illuc se versabat. Consolabatur filiam grandæus pater,
 vt potuit, sed doloribus augmenta capientibus, augebantur simul virginis gemitus
 sanè miserandi. Erat ei iam angustus locus omnis, vis nimia doloris animum pro-
 pè absorbebat. Tandem immodico victa cruciatu, sui penè impos, è lectulo se de-
 iccit in sinum patris. Indè diruptum mox apostema est, & humor ex eo profluens,
 cum aliundè non posset, per os cum vomitu tanto cum dolore erupit, vt omni-
 bus membris puella discerpi videretur, omnesque tanquam ilico morituram luge-
 rent. Tum verò aduertere coeperunt domestici eius, solum Deum opitulari ei pos-
 se. Certè si quis tunc videret miseram adolescentulam cunctis viribus destitutam,
 membrorum omnium officio orbatam, genibus & manibus instar monstri cuius-
 dam humi reptantem, nunc trunco, nunc scabello per domus angulos se promo-
 uentem, interdum instar vermiculi sese agitantem, non posset abstinere à lachry-
 mis. Quis verò sine dolore adspiceret puellam antea cunctis amabilem, modo
 contemni ab omnibus? Omnem escam abominabatur anima eius. nam si vel pa-
 rum fumeret, mox euomere cogebatur. Potum quoque licet magni precij prorsus
 recusabat. Fastidiosus stomachus, vt solent prægnantes fœminæ, sæpè ex lebetibus
 tepidam, quandoquè è canalibus putentem aquam expetens hauriebat. Stomacho
 vacuo aut exiguo, aut penè nullis ei somnus erat. Vnicum ei solatium, per singu-
 las noctes lachrymis rigare stratum suum, ab omnibus pro monstrosa haberi, à so-
 dalibus puellis derelinqui, cum percussio Iob Deo gratias agere. Qua verò spiritus
 amaritudine, quantis corporis cruciamenis, quanta vtriusque hominis deiectione
 tres primos annos exegerit, soli Deo notum est, & quibus hoc ei placuit reuelare.
 Qualis autem fuerit in oculis Dei, vel hinc liquebit. Corrixabantur quandoquè inter
 se duo viri in platea, à verbis iam ventum erat ad verbera. Alter autem vel meru, vel
 imbecillitate fugam capessens, in domunculam, vbi Lyduuina decumbebat, se recep-
 it. Sequebatur alter furibundus, & districto ense quærebat ex matre Lyduuinæ, vbi
 esset hostis suus. Negante illa non absque tremore cum illic esse, irrumpit insanus in
 cubiculum Lyduuinæ, disciscitur num ibi sit. Respondet virgo: Puto eum hîc esse. At
 ille tanquam lumine orbatus, circumspectans vndiquè neminem videt, factusque mitior
 ex verbis virginis, abscedit. Abijt & alter, gratias agens quòd seruatus esset. Mater au-
 tem virginis, putans eam virum prodidisse responso suo, obiurgauit eam, etiam aliam
 addens miseræ. At illa patienter ferens, sic ait: Credebam ego, mea mater, posse verita-
 tem conseruare virum, qui ad me confugerat. Hæc vbi dixit, mater conticuit. Hoc in-
 titium signorum fecit in sponsa sua Dominus IESVS.

CAP. III.

Porrò humor noxius apostematis per corporis membra se diffundens, diuersas
 attulit virgini ægrotudines, molestas valdè. Computrescebant apostemati vici-
 na membra, marcescebant propinqua corporis intestina, vermes horridissimi
 modo quodam inaudito è profundo corpore emergebant, quorum erat mul-
 titudo ingens, & tanta sæuitia, vt corrosis visceribus, tribus locis ventrem eius dirum-
 perent. Erant foramina illa forma orbiculiari, colore atro, magnitudine fundi
 scutellæ communis. Vermes indè erumpebant quandoquè centum, nonnunquam du-
 centi, vt plurimum amplius centum quotidie. Aspectus eorum sanè horrendus, color
 cinericius, materia aquata, crassities instar extremæ partis fusi vsitatoris, longitudo
 qualis est articuli in digitis. Nè autem vitalia membra suo more exederent, malagmate
 quo-

Miserandū
in modum
perpetuò
cruciatur.Vide triste
spectaculū:

Iob t. & z.

Iob t. & z.

Hostis non
videt hostē
suum.Nora de
vermibus.Varij in vir-
ginis corpo-
culo existūt
morbi.Nora de
vermibus.

quodam, ex adipe frumenti, melle optimo & pinguedine caponis confecto, & ad foramina illa apposito eliciebantur. Sed priusquam prodirent foras, per omnia virginis vitalia membra peruagari putabantur. Referam obiter, quod tum accidit. Erat Schiedami vir diues, conuiuium opiparum instructurus. Itaque præter alia animalia, etiã capones benè pingues sibi comparauerat. Rogat illum Lyduuina egentissima, primò per nuncium, indè per seipsam, vt parum aliquid sibi de caponum pinguedine impertiat, qua vermium rabiem, ventrem ipsius rodentium, sedare possit. Negat homo ab omni humanitate alienus: ait mendax, capones suos macie affectos. Tum illa, Rogauit te, inquit, & repulsam patiòr. Oro Deum, vt catus deuoret, quod miserrimæ mihi dare non vis. Et ecce aduentat lautissimi, vt putabatur, conuiuij dies, parantur capones, extrahitur adeps, conduntur omnia in promptuario: crastino manè, quod accuratius seruatum credebatur, totum cernitur tantquam à bestijs laceratum. Cogebatur autem Lyduuina à diuitibus emendicare eiusmodi alimoniam, qua saeuissimi vermes nonnihil compercerentur. Deindè verò etiã dextra scapula eius putruit, ità vt non nisi colligata fascijs vel mappulis, in aliam possit verti partem absque membrorum dissolutione. Itaque vsque ad supremum vitæ diem supina iacuit in lectulo, vt possit etiam commodius intueri cælum. Membra omnia, dempto capite & brachio sinistro, tanta erant debilitate deiecta, vt ea mouere non possit. Dextrum brachium eius ignis, quem sacrum vocant, vsque ad ossa consumpserat, idquè multo tempore vno tantum neruulo hærens, reliquo corpori cohærebat. Caput eius dolorum aculeis & malleolis compungebatur, frontem fissura longa & lata atque flexuosa deformabat. Mentum quoquè ad labrum vsque fissum erat, & concreto sanguine tumidum, ità vt non rarò liberè eloqui non possit. Oculus alter penitus cæcatus erat, alter lumen naturale sine effusione sanguinis nouoquè cruciatu ferre non potuit. Facies interdum tumebat, dolebant sæpè dentes per hebdomadas, interdum menses perpetuos, tanta vi & importunitate, vt ad insaniam propè eam adigerent. Guttur non rarò angina, alijsque morbi anonymi infestabant, adeò vt nonnunquam corpus Christi deglutire vix possit. Tantus manabat sanguis ab ore, naribus, auribus & oculis eius, vt horrorem afferret aspectantibus, & pijs lachrymarum riuulos exprimeret. Vomebat sæpissimè rubram aquam tanta copia, vt plerunquè mense vno vas indè impleri possit, quod à duobus viris portaretur. Rogata à curiosis, vnde tantus in ipsa existeret humor, nihil alimonie sumente, respondebat: Et vos mihi dicite, viri sapientes, vnde viti tantus liquor, quæ hyeme prorsus arida videtur? sicque sapienter indocta doctis faciebat satis. Pulmonis quoquè & hepatis particulas reiciebat, vbera eius ineffabilibus pustulis & apostematibus, sanie interdum fluentibus, torquebantur. Calculo, instar columbini oui magno, dirissimè afflictabatur, ità vt sæpissimè & sensu & loquela destitueretur. Hunc verò dicebat sibi potissimum mortem allaturum. In communibus Domini flagellis & castigationibus, quibus interdum Hollandia laborabat, hoc Lyduuina tanquam peculiare munusculum diuinitus obtingebat, vt cuiuscunque morbi vel pestis primitijs ipsa afficeretur. Magna intestinorum pars diu ante oculos eius è corpore pendula eminebat: itaque marcescente inferiori corporis parte, ventri sacculus lana plenus supponebatur, nè prorsus effluerent. Tibiarum & pedum priuata sensu, vitam miserabilem multis egit annis. Quòd si interdum supra naturam breuissimo temporis spatio diuinitus sensus eis redderetur, id non ad solatium, sed ad noua dolorum genera excipienda mira dispensatione fiebat. Omnis generis febrium, sed diuersis temporibus, paroxifimos patiebat. Hæcticam, tertianam, quartanam perpeti, familiare ei fuit: nunc simpliciter, nunc composita, modò ephemera vel quotidiana, modò acuta fatigari, ludus quotidianus putabatur. Et nè singulis immerer, non erat vllum in corpore membrum, quod inaudit non esset doloribus obnoxium. Nullum apud medicos morbi genus extat, cuius ipsa experta fuerit. Nulla in venis eius sanguinis gutta fuit, quæ Domini virgam paternè castigantis non senserit. At tamen horum morborum quidam ad extremum vitæ tempus permanere, quidam ad certum annorum, mensium, hebdomadarum, dierum, horarum spatia durarunt. Porrò annis triginta & octo corporis nulla ei erat prospera valetudo, sed interior homo gratia Dei erat locuples. Accidit autem, vt in principio infirmitatis suæ humanum quiddam obreperet illi. Audiuit tum fortè à sumpto cibo ridentes & iocis ludentes puellas. Itaque oblita sui, coepit flere amarissimè, quòd ceu comedibus

Vltio diuina in homine inhumanum.

Nullum ferè membrum mouere potest.

Immanissimi dentium dolores.

Vomitus mirabiles.

Calculus ingens.

Omnis generis febres eam cruciant.

38. annis ægrotat.

DE LYDVINA VIRGINE.

dibus vinc̄ta, à coar̄is puellis prorsus neglectui haberetur. Potest facillè venia dari tam durè flagellata, & necdum spiritus vn̄ctione delibata. Et primis quidem annis quatuor afflictionis suæ, secundum exteriorem hominem patiebatur inuita, eratque ei molestum, quicquid cerneret. Cùm sic autem lachrymaretur, vetuli parentes nitentantur consolari eam: quædam etiam adolescentulæ, & cognati atque propinqui animabant eam, sed consolatores onerosi omnes illi: solus ille, qui percusserat, etiam mederi debuit dolori eius: quod vt fecerit, iam dicemus.

CAP. IIII.

ERat tum quidam vir Dei, Ioannes Pot. Is tanquàm à Deo missus, venit ad eam, coepitque eam hortari ad patientiam, commemorare ei CHRISTI passionem, humilitatem, labores & sudores: inuitare, vt nocte ac die quoad posset in ijs meditandis versaretur. Promisit illa se sic facturam, & tentabat quidem sensim animo versare vitam & passionem Saluatoris, sed quòd necdum in ollulam suam missa esset farinula Elisei viri Dei, qui CHRISTVS est, amara & insipida erat omnis eiusmodi cogitatio. Reditur igitur ad lamenta & querimonias, quippe mors erat in olla. Redit etiam ad illam CHRISTI sacerdos Ioannes Pot, percunctatur quantum in libro charitatis profecerit. Respondet illa: Tu quidem, mi pater, ad optimum me studium hortatus es, sed mihi incompertum: nec sinit dolorum acerbitas sapere, quicquid de Domino IESV cogitandum suscipio. Ille verò cernens eius bonam animi voluntatem, gratulabundus ait: Labor improbus, charissima filia, vincit omnia. Oportet aliquam tibi vim adhibeas: frangas testam, & peruenies ad nucleum. Perseuera, & vinces. Illa autem dicente, immodicos corporis & animi cruciatus id non sinere, vir Domini eam egregiè animabat, multis modis eam confirmans, hortansque vt contemneret sodalium inepta gaudia & oblectamenta breui peritura, formam corporis pro nihilo putaret, rediret in memoriam eorum, quæ passi sunt sancti martyres, quàm multi iocis, diuitijs & voluptatibus sponte sua caruerint, solo Christo contenti, apud quem nunc summis opibus, honoribus, gaudijs & delicijs sine fine perfruuntur. Sed quia nihil, inquit, poteris viribus tuis, CHRISTVM aspice pendentem in cruce, & veritatem doceberis: CHRISTVM audi, & sapiens eris: CHRISTVM tolera, & requiem inuenies: CHRISTVM imitare, & refectione suauissima perfrueris. His auditis, coepit sancta virgo manum mittere ad fortia, coepit intellectu & affectu sitire passionis torrentem. Porrò autem tertio ad eam venit sacerdos Ioannes Pot, afferens sacrosanctam Eucharistiam, vt solet ad agrotos, qualis illa tunc erat. Cùmque eam ei præbuisset, sic locutus est: Haecenus ego te incitare conatus sum ad commemorandam passionem Domini tui: iam verò ille tibi loquetur. Quòd si fortiter & constanter ei obtemperaueris, erit merces tua magna nimis. Vix ille verba finierat, & in tantas virgo prorupit lachrymas, vt diebus quindecim vix eas potuerit cohibere. Ab eo die crescente morbo confirmabatur spiritu, amarum omne ei dulcescebat, nec quicquam iam sapiebat, nisi solus Iesus, & hic crucifixus. Itaque passionem eius in septem distinguebat partes, nec vllum temporis punctum sine eius commemoratione abscedere patiebatur: adeoque in hac sese exercebat, vt crebrò nocte ac die vigilans, horologium exactum animo circumferre videretur. Ex ardenti autem passionis Christi meditatione adeò inflammata fuit, vt non se, sed Christum Dominum in se pati diceret. His igitur docta exercitijs, creuit in vtroque homine, donè octauum iam suæ agrotationis attingeret annum. Magis autem magisque corporis putredo & vermium scaturigo aucta est, corporis viscera plus plusque marcescebant, & doloribus innumeris virgo afficiebatur. Sed hæc omnia ferebat patientissimè, & in summis doloribus, qui sapissimè dentium stridorem ei exprimebant, non solum gratias agebat Deo, sed eos ipsos cruciatus augeri potius, quàm minui peroptabat: nec vna saltem Angelica salutatione ea quæ patiebatur depellere, si potuisset, voluisset, parata prorsus in flagella Domini. Quodam Bacchanalium tempore, quo solent homines comestationibus & comotationibus indulgere, ipsa Christi passionem commemorans, simulque Christiani populi multam ingratitudinem considerans, ait ad Dominum: Deus omnipotens & clemens, oro te, vt nouo quodam cruciatu declares, castigationes has, & flagella, quæ patior, te permittente & immittente mihi accidere. Mira res. Tantus in alterum eius crus inuasit dolor, tantaque patendi materia ab illo die vsque ad Pascha, vt deinceps ausa non fuerit tale quippiam ea instantia petere à Domino, vt accipi ab eis, qui familiaris ei ad mortem vsque adhæ-

adhære. Dixi iam antè, in corpusculo suo præsensisse eam flagella, quibus Dominus populū eius regionis castigaturus erat. Imminente igitur peste quadam, illa tanquam sedula mater, inter iratum patrem & reos filios mediam se interponebat. Itaque mox bino percussa est vlcere, in gutture & sub corde. Illa verò grātas egit Deo, & ad sanctæ Trinitatis honorem, petijt etiam tertium adiungi. Confestim autem in gena apparuit vlcus, quo illa summopere lætatur. Ex his vnum vlcus, cæteris curatis, perpetuò ei inhæsit.

CAP. V.

Vt febres
eam vexa-
runt.

Margareta
Comes Hol-
landiæ inui-
sit eam.

Hæc impos-
sibilia sunt
apud homi-
nes, sed pos-
sibilia apud
Deum.

Miraculum

Febrium, quæ ei familiares erant, vt diximus, iste ferè modus fuit: Principiò inuadebat calor quidam grauis & innaturalis. Hunc mox sequebatur frigus immane & horripilatio: deindè mutato ordine, præcedebat frigus intolerabile, idque molestissimis ardoribus claudebatur. Erat autem tanta harum febrium vis, vt durante paroxysmi æstu, mentis impos fieret, nec quicquā loqui posset. His febribus, tanquam in camino ignis, supra quā dici queat, dilectam sibi virginem probabat Dominus. Amici autem eius, cum cernerent augeri cruciatus eius, rursus medicos consulere voluerunt. Peruenit autem ad Margaretam Hollandiæ Comitissam fama patientiæ eius. Illa medico suo accito, properat ad eam, videns eam, eiusque tugurium, paupertatem, dolores & cruciatus, totis visceribus commouetur. Accedit medicus Godefridus, arte sua quā potest reuerenter extrahit è corpore intestina eius, marcida ponit scorsum, saniora reseruat, comperitque è spina dorsī emergere vermes, quos diximus: causam illam dicit, quòd nullis falsis multo tempore vsa sit. Addit etiam, breui illam hydropē laboraturam, ac deindè nullo vel liquore vel potu vsuram. sicque factum est. His ita gestis, abscedit medicus, partim dolens, quòd curare eam non posset: partim gaudens, quòd cerneret se de illa vera prædixisse, putà quòd magna & inaudita in illa facturus esset Dominus. Permulti indè moti sunt etiam in locis lōginquis, vt eam inuiserent: inter quos venit etiam herbarius quidam peritissimus, qui se putabat aquis distillatis aliquid effecturum in illa. Sed cum ingenti studio vnum fortè vulnus curaret, mox turgente hydropisi in parte illa, fiebant postrema deteriora prioribus. Virgo autem patientissima, licet sciret à Domino fieri quæ patiebatur, nè tamen sibi præfidere, aut Dominum tentare videretur, omnia tacita perferebat: sed post omnem humanam industriam auctis doloribus, mente redibat ad eum, qui medendo vulnerat, & vulnerando medetur eis, quos amat. Hoc sanè admiratione dignissimum est, quòd Lyduina amplius triginta annis non tantum comedit panis, quantus viro sano ad vitam sustentandam triduo sufficeret: nec plus dormiuit, quā fatis esset homini incolumi trium noctium spatio. Porrò toto illo tempore, quo viscera eius computruerunt, & vermes è corpore eruperunt, nullus prorsus ex ijs fœtor exitit, tamen si domus eius humilis erat, cubiculumque sepulcro similis, quā conclaui. Totidem annis terram non attigit pedibus suis, & sicut multis annis nihil sumpsit alimenti, ita nihil quicquē superflui à se reiecit. Iacuit immota & supina in lectulo, nec solis, nec lucis, quamdiū iacuit, luce perfruita est. In ipsis agrotationis eius primis annis interdum sumebat valdè exiguum pomi fragmentum, idque prorsus insipidum. Quod si nonnunquam buccellam panis cum paruisimo lactis aut ceruisiæ liquore deglutire vellet, fiebat id non sine multo dolore, multaque difficultate. Postea verò illo qualicumque relicto alimento, parum cinnamomi aut è dactylo, idque rarissimè, capiebat. Tandem omni cibo abstinens, tota hebdomada per exiguum sumebat vini diluti, admixto saccharo: Instillari potius diceres, quā bibi tantillam potionem. Cum autem essent parentes eius inopes, sæpè aquam fluuialem sibi offerri iussit, facileque internoscere potuit, num è fluxu an refluxu hausta esset. Ob vicinum verò maris sinum importunitate ventorum aqua fluminis salsedine maris inficiebatur: sed efficiente Domino, adeò dulcis fiebat contra naturæ morem, vt tanquam vino condito illa aliquandiu vteretur. Propter hanc autem cibi abstinentiam somno quoque illam deserente, in solitis precibus & exercitijs spiritalibus non parum cœpit impediri, idque potissimum sub Missæ sacrificio, cui totis viribus etsi corpore absens, tamen spiritu præsens adesse nitebatur. Consuluit igitur confessarium suum, quid agendum putaret. Sentiens ille, vt vir prudens, treti dæmonis nequitia id fieri, vt eam à meditationum fructu retardaret, eamque quo plus resisteret, eo magis diuexari, sua sit vt quodocumque somnus obreperet, illi in dulgeret. Illa volens parere consilio eius, acquieuit. Superuenit interim eximia Paschæ solennitas, & ecce supra modum infestatur à somnolentia. Tum illa ob reuerentiam festi,

festi, capite & manu, quam mouere poterat, illam discutiens & repellens, demonem in turpem fugam compulit. Atque ab illo die vsque ad supremum vite diem permansit somni expers. Confluxere autem plurimi ad visendam eam, sed alij pietate, alij curiositate & malevolentia ducti. Extrinsecus autem nihil videbatur in ea, nisi vas lacerum atque confractum, vas monstrosum, & quedam mortis imago. Sciscitabantur curiosi, proterui & scioli, unde in ea febris materia esset, quæ nihil fumeret alimenti. Eos virgo pudibunda nec fugere poterat, nec fugare. Tribuebant illi, quippe homines animales, spiritum non habentes, opera Dei naturæ potiùs, quàm gratiæ: & cum viderent eam in obscuro tuguriolo decumbentem, procacissimè garriebant eam voracem esse, merobibulam, dæmoniacam & id genus alia. Qui autem saniora erant mente, Deo dantes honorem, dicebant quoddam Domino ea fierent, & mirabilia essent in oculis nostris. Ità illa beata virgo odor fuit vite bonis & sanis, odor mortis malis & peruersis, iacens in humili tugurio, perinde vt sanctus Iob olim in sterquilinio. Et si autem tam pulmonis quàm hepatis & viscerum atque intestinorum vitales partes partim in ea emarcuerant, partim diro vomitu reiectæ erant, nullum tamen de se reddebant foetorem, immò verò odorem aromaticum ex ijs haurire licebat, sicut testantur illi, qui suis eas manibus contrectarunt. Sed cum multi homines pij vtriusque sexus eas particulas vomitu reiectas videre, contrectare, olfacere cuperent, verita illa nè ob hominum applausum perderet thesauros gratiæ, tandem pati noluit, vt quicquam ex ijs, quæ ab eius corpore prodirent, referuaretur: sed omnia terræ infodiussit.

CAP. VI.

Mater eius Petronilla, cum iam senuisset, in morbum incidit: Dolens autem se adolescentiæ tempus parum fructuosè exegisse, demùm in hæc verba prorupit: En morior pauperula, quæ nihil boni fecerim cunctis diebus vite meæ. Sed situ filia mea pro delictis meis velis intercedere, læta moriar. Respondit illa propensissima erga matrem animi pietate & benignitate: Forti animo esto, mater mea. Propè est Dominus, qui non despiciet contritum & humiliatum cor tuum. Mea verò omnia, labores, dolores, vlcera, plagas, tormenta, vigilias, precatiunculas & exercitia libens tibi impertior. Ea re mirificè exhilarata mater eius, migravit ad Dominum. Lyduuina verò, tanquam iam omni nudata merito, cingulum quoddam crassum, latum & hispidum, ex equorum confectum pilis sibi comparat, eoque vsque ad mortem marcidum corpusculum stringit: exiguam substantiolam, quam mater ante obitum ei commiserat, distrahit, distractam pauperibus erogat. Omnibus erogatis, ipsa manet egentissima. Adhuc relicta ei erat culcitra: eam quoque zelatrix pauperis pueri IESV, in stabulo nascentis, tolli iubet: quæ tamen sub putrescente corpusculo eius iam putrescebat, & eius plumæ ità inhærebant virginis corpori, vt absque nouis dolorum stimulis inde auelli nulla ratione possent. Ea ablata, suppositus est corpusculo eius tam miserabili durus asser, impositis ei paleis, atque in eo decumbebat supina, nunquam dormiens. Hæc verò quis sicis commemoret oculis? Asser durus, lignum in quo pependit nudus sponsus eius: dolores perpetui, ex tali strato nascentes, vulnera eius illi egregiè representabant. Per id tempus fuit hyems longè asperrima, quæ hodieque ob diuturnum gelu proluxa dicitur. Videre tum licebat virginem pauperulam decumbere in frigore & nuditate, ità vt sapissimè extréma corporis partes obrigescerent, mediæ nullas haberent vires. Plumas respuebat tumens hydrops, operimenta duplicia negabat paupertas, nè visitaretur ab amicis, impedimento erat refrigerescens multorum charitas. Interim tam immani virginis corpusculum constringebatur gelu, adeò & liuore & tumore debilitabatur, vt vix ita postervillo pacto calefieri, vt ad pristinas agritudines reduceretur. Non raro genis inhærebant guttæ sanguinis, ab oculis manantes. Non dubium, quin è vita abitura fuerit, nisi Dominus inter tot mortes mortuam conseruasset. Si quid ei datum esset, eo non indigere se formidans, mox magis egentibus pro suo iudicio mirtebat. Erat tum quidam vir insignis, fama celebri, & vita inculpata, Deum timens, & quem multi reuererentur. Vuerboldus is dicebatur: Cum autem in solennitate Dominicæ annunciationis mysterium incarnationis Christi animo reuolueret, idemque faceret Lyduuina virgò, vterque in spiritu sibi inuicem innouit, adeoque coniuncti sunt, vt cum postea ad se redirent ab illo mentis excessu, admodum cuperet nôsse vterque, quis esset quem in illo raptu vidisset, & quonam loco degeret. Perlata est interim

Ppp fama

Multi non eodem animo vident eam.

Quorundam malevolentia.

Iob 2.

Mater eius moritur.

Afflictum corpusculum cingulo aspero cruciat.

Obserua hæc.

Asperrima hyeme dure patitur.

Vuerboldus vir piissimus venit ad eam.

fama Lyduuina ad Vuerboldum virum Dei, isque sine mora ad illam profectus est. Veniens autem ad domum eius, vidensque egestatem, & tumentem, fissam ac liuidam faciem, corpusculum putrescens, nec tamen male olens, scatens vermibus, & suaves spirans odores, lachrymatus est vir piissimus. Deinde de rebus diuinis suauiter cum illa conferens, ad extremum didicit summam eius inopiam. Itaque miseratus eius verecundia, triginta argenteos ei dedit: molesteque ferens ciues vrbis illius nulla humanitate affici erga tam miserè afflictam, tanquam Eliæ zelo accensus, suggestum ascendit, miroque feruore ad illos concionatus est. Sæpè autem venit postea ad virginem vir sanctus, sciens Deum in ea mirabilia operari, dixitque de illa: Magnam reuerè & amplum hæc virgo fundamentum posuit, cuius structura haudquam poterit breui spatio absolui.

Eius de illa sententia.

CAP. VII.

Post eas, quas diximus, ærumnas accrevère virgini novæ molestiæ ex patre viduo, grandæuo, edentulo, quem & paupertas premeret, & atas non sineret labore victum sibi parare. Cuius singularis religio ex hoc animaduertit potest, quod cum esset valde inops, noluit ex illis accipere, quæ filia quotidie dabantur. ait enim: Non licet seni huic deuorare pauperis filia eleemosynas, quæ precium sanguinis sunt. Sufficit mihi paupertas mea, vt CHRISTVM lucrificiam. Venit interea Comes Hollandiæ Vuilhelmus Schiedamum, audiensque Lyduuinæ res, accito ad se patri eius dixit: Pro filia tuæ reuerentia pete à me quod vis ad sustentationem senectutis tuæ. Respondit ille: Mundi opes, illustis Comes, hæc nunc nec habui, nec habere cupio. Duodecim aurei sufficerent mihi, si illos haberem. Comes autem aduertens hominis simplicitatem, iussit ei numerari duodecim aureos coronatos annos, libenter duplo plus daturus, si senex voluisset. Ille gratias agens Comiti, orabat DEVM pro illo, & si quid superesset de illa pecunia, dabat pauperibus liberaliter. Etsi autem decrepatus erat & tremulus atque cæcutiens, tamen frequentabat templum. Orabat Lyduuina vt maneret domi, sciens ei periculum imminere. Cum enim aliquando se conferret ad vespertinas preces, obuiam ei venit satan sub viri specie, atque ad illum: Quorsum tendis? Eamus parumpèr extra portam animi causâ. Credidit homo simplex, doli ignarus, iuitque cum illo: sed vbi extra urbem ventum est, miserum senem pestilens impostor in foueam aquis plenam impulit, & enauit. Non tamen senem neglexit Deus. Auriga quidam eius nutu via non trita ducens currum, venit ad locum, vidensque summum pauperuli periculum, extraxit eum ex aquis, curruisque impositum in opidum inuexit. Interim fama volat ad Lyduuinæ aures, patrem in aquis præfocatum: quod eius animum dire afflixit, sed mox ille dolor gaudio mutatus est, patre viuo redeunte. Alio tempore cruentus daemon virginem flammis exurere conatus est. Frater enim eius ad angulum lectuli eius incaute candelam posuerat. Ea, Lyduuina CHRISTI passionem meditante, neque id sentiente, decidit in paleas. Sentiens tandem crepitantes flammæ Lyduuinâ, cum nullus adesset qui opem ferret flammis vndique cinctæ, sinistram extendit manum, eaque conterens ardentem materiam extinxit, nihil prorsus adstant manu. Postera luce mirati omnes, valdeque perterriti ob tam præfens discrimen, gratias egerunt DEO, qui virginem seruasset illasam. Homines pij & religiosi videntes eam tam inusitatis affligi modis, non dubitabant quin etiam diuinis frueretur consolationibus. Itaque dicere ei solebant: Non ignoramus, soror charissima, inter hæc tam aspera flagella spiritalia tibi non deesse munuscula. Illa respondit: In insipientia mea dico vobis fratres mei, interdum diuinitus me quasdam vntiones percipere. neque enim possem durare misera catula, sine micis cadentibus de mensa dominorum meorum. Nec tamen dicebat, quales illæ essent vntiones. solis enim domesticis quibusdam, iisque cumprimis religiosis, magisque familiaribus, parè tamen, indicare solebat diuina charismata, quantum vel gloria Dei, vel fraterna charitas poscere videretur. Interdum verò retrahebat consolationes suas pius Dominus, quo nihil poterat virgini durius accidere. Tum illa sic in acerrimis corporis doloribus derelicta, post omnia sua exercitia, vt tempus fructuosè deduceret, loquebatur Angelo suo tanquam illum præsentem cerneret, suauiter inquirens quò abiisset dilectus suus, cur sic miseram dereliqueret, ipsius amore languentem, & charitatis eius iaculo confixam: multaque id genus alia, piissimum & feruentissimum cordis eius erga Deum amorem spirantia. Orabat etiam Angelum,

Comitis Hollandiæ humanitas erga patrem eius.

Malignissimi demonis nequitia.

Insigne miraculum.

Vt se gesserit, diuinis consolationibus destituta.

vt saluaret dilectum suum, saluaret sanctissimam matrem eius, omnes beatos angelicos spiritus, patriarchas, Apostolos, martyres, confessores, virgines, denique sanctos omnes. Hoc pacto deducebat tempus, cum deesset celestis consolationis manna, excitabatque sese ad constantiam & patientiam.

CAP. VIII.

Porro autem etiam visibiliter cum Angelo suo loqui consuevit, eiusque frui consortio & obsequijs. Per multos angelicos spiritus distinctè nominabat, & quorum custodia deputati essent, apertissimè nouerat. Aparebant ei specie pulcherrimorum iuuenum, crucis signum in fronte ferentes, tam luculenta facie, vt solis splendorem longè superarent. Priuabatur autem nonnunquam eiusmodi apparitionibus propter hominum aduentantium frequentiam. Itaque si quid pulueris ex mundanorum hominum colloquijs contraxisset, ilicò confessione detergebat, nè suauis Angeli sui familiaritate destitueretur. Solebat die Cinerum, pro sanctæ Ecclesiæ more ac instituto, cineres à sacerdotis manu accipere: sed si tardaret sacerdos, Angelus eius explebat vices. Confessarius eius Ioannes Vualteri quandoque venit ad eam, rogans num cinere sancto consignari vellet. Respondit illa, ab Angelo sancto id iam factum esse. Stupente illo, quid sibi isthuc vellet, Lyduuina dixit, vt manū tangeret caput ipsius. Fecit ille, & cineres sensit, ipsdemque etiam frontem suam communiuit. Docuerat eam Angelus reuerenter sacros illos cineres à sacerdote percipere, aliosque vt itidem faceret adhortari. Habebat virgo sancta virgam quandam, qua solebat aestu aut febre ipsam infestante, vel attrahere, vel amouere cortinam, ad lectulum eius pendentem. Cùm autem Schiedamum aliquandò incendium vastaret, multi que ex vicinis Lyduuinam exportare vellent, nè flammis periret: illa sciens à Domino se seruatum iri, prohibuit nè id facerent. At illi tamen coeperunt auferre asseres ex pariete cubiculi eius: rogati vt desisteret, pro asseribus primo loco ablatis pannos suspenderunt. non enim potuit illa ferre lumen solis. Sed paulò post ab eius oculis sanguine manante, asseres repositi sunt. Interea stipula perit, accedit fauissima febris, solstitiales adduntur aestus. Ijs pariter iunctis, virgo tanquam in elibano coquitur, febreque recedente tandem ad se reuersa, nocte se ab omnibus solam derelictam conspicit. Sed nimio iam ferè præfocata aestu, manū suo more ad virgam extendens, eam abesse comperit. Tum verò præ nimijs doloribus lachrymari coepit, maximè quòd nemo adesset, qui ipsam adiuuaret. Sed statim adfuit Angelus eius, lignum quoddam informe adferens, eiusque corpori transferens imponens. Sentiens illa lignū asperum & crassum, admiratur. Transigit inde noctem illam, vt potest, in ardoribus illis. Manè accersit confessarium suum, orat vt ex illo ligno virgam tractabilem & leuem efficiendam curet, nihil ei indicans, vnde allatum sit. Abit confessarius ad artificem, sed cùm incendio illo omnia ferè artificum absumpta essent instrumenta, ægrè dolabram rudem reperire potuerunt. Qua cùm coepissent dolare lignum illud, mirus inde exibat odor, qualem nunquam se sensisse dicebant ij, qui aderant, nec tamen ligni genus cognouerunt. Rapiunt inde particulas decedentes, piaque inter confessarium & fabrum lis oritur, vter plus sibi vendicare debeat. Nam vel minutissima eius particula propter odoris suauitatem auro non inferior putabatur. Properat inde sacerdos à primo ad secundum fabrum lignarium, rapinam primi detestans: sed ibi quoque diripiuntur pia rapina decedentes particula, quæritur vnde allatum sit lignum, multa que consimilia. Tandem efficitur ex ligno virga, quanta est vlna gracilis: quam confessarius attulit ad virginem, quærebatque ab ea, vnde accepisset lignum illud. Respondit ea, se id nefecire. Nihil enim comperti inde habuit, donè ab Angelo in paradysum terrestrem traducta, ex illo didicit ipsum inde id attulisse. Dixit autem ei Angelus, lignum illud quandoque demones haud secus atque flagellum & supplicium reformidaturos. quod quidem verissimum est, vt non auditione duntaxat ego accepi, sed etiam oculis meis intuitus sum. Vidi enim demoniacos coram huius ligni portiuncula clamitantes & stridentés atque trementes non mediocriter. Et Lyduuina quidem vbi didicit ligni huius vim & precium, indoluit se illud non pluris fecisse, dolandumque curasse, quod olim tam esset futurum efficax ad coercendos nequam spiritus. Postea verò quibusdam ad virginem confluentibus, vt lignum illud viderent, tangerent, olfacerent, cùm inter illos etiam vir quidam lubricus ad tangendum se importunè ingressisset, fertur ilicò magna ex parte pristinam amisisse fragrantiam. Dicam hinc pauca, quantam sancta virgo ex Angelorum præsentia cepit delectationem & consolationem. Vidua quædam

Angeli sepe
ei apparent:

Nota hæc
de cineribus
sacris.

Dire affli-
gitur.

Angelus ei
lignū mirè
odorum ad-
fert.

Damones
illud lignū
valde refos-
m dant.

Angelus ei-
us forma
elegantissi-
ma apparet.

venorabilis orabat eam, vt impetraret ipsi copiam videnti Angelum eius. Dixit illa se rogaturam Dominum. Rogauit, & obtinuit. Admonuit autē viduam, vt clauso ostio, apud ipsam staret paulisper. Et ecce adest Angelus effigie speciosissimi adolescentuli, facie candidissima, vestitu albisissimi coloris, oculis micantibus, in capite ceu stellis radiantibus, pileo capitis elegantissimo ornatus. Eo conspecto, ineffabili gaudio affecta vidua, nihil neque dicere neque cogitare potuit, prorsus absorpta. Videbat autem ceu manus innumeras iuxta virginem, tanquam elemosynam petentium, nulla illic apparente facie. Rogauit autem Lyduina Angelum, vt aspiceret viduam illam. Fecit hoc ille tam blanditer & iucundē, vt non modō animus viduæ magno indē perfusus sit gaudio, sed etiā præ cordis ardore à lachrymis & gemitibus ad tempus aliquod se illa continere non potuerit, cibum interim corporis planè respuens. Solebat autem Lyduina interdūm dicere familiaribus suis: Nullus tantus dolor est, nulla tanta animi angustia & ægritudo, quæ non faciliè enascatur, si mihi vultum angelicum liceat contempleri. Cogitet hîc lector, quid sit ipse fons vitæ electis suis in patria, si tantum delectat aspectus eorum, qui ei ministrant? Porro cū eam Angelus, siue in corpore, siue extra corpus, quod me laet, aliquō ducturus esset, hunc ferè seruabat modum: Apprehensa manu eius, ducebat eam ad suprā dictā beatissimæ matris Dei imaginem. Ea salutata, proficiscebatur cum illa versùs Orientem ad regionem quādam amœnissimam, quō nullus posset mortalium accedere, vbi mira erat liliorum, rosarum, florum aromaticorum, & aliorum delectabilium copia, odorum summa fragrantia: vbi nec frigus affligeret, nec æstus vreret. Plerumquē autem florum & arborum tanta erat illic celsitudo & densitas, vt ei impenetrabilis videretur: sed ab Angelo faciliè ad destinatum locum transferabatur.

Vt ab Ange-
lo peregrin-
duci consue-
uerit.

ALTERA PARS VITAE.

CAP. I.



Qum sic autem Christi famula tanquā aurum in fornace probaretur, flante Austro, perindē vt hortus irriguus, virtutum flores germinare non desistit, alijs quoquē optima de se exempla proponens. Fundauit autem structuram mentis suæ in fundamento timoris Domini. In extremis angustijs semper illi in ore fuit, O bone IESU miserere mei. Adeo defixit in Domino voluntatem suam, vt nihil neque cogitare, neque dicere, neque facere premeditatē liberet, quod putaret displicere Deo. Fertur cum patientissimo Job & beato Francisco sæpē dixisse: Hoc mihi Domine acceptissimum erit, vt affligens me dolore non parcas: cū tuæ voluntatis impletio sit mihi summa consolatio. Accuratē seipsam solebat examinare & discutere, etiam minutissima quaque in se accusans, & omnium se vilissimam existimans. Itaque libenter omnibus se subdebat, ab omnibus se vilem dici & haberi atque etiam infamari non renuit. Fratris eius vxor, mulier procax, importunis clamoribus valdē vexabat eam, nemini quantūvis præcellenti aut patienti parcens. Bauariæ Dux Ioannes, mutato habitu, quandoquē inuisit virginem Christi, de animæ suæ rebus secretis cum ea collocuturus. Audiens autem mulieris loquacissimā garritus, tandē animo commotus, ait ad virginem: Et quo pacto potes ferre apud te eiusmodi hirundinem, quæ totam hanc perturbat domum? Illa respondit: Aeque animo, domine mi, id genus hominum tolerandæ sunt infirmitates & imperfectiones, tum vt nostra patientia corrigantur, tum vt virtutis exercitium præbeant, quos eo Dominus indigere nouit, tum nē maioris furoris & perturbationis eis materia exhibeatur. Quibus verbis egregius ille princeps non mediocriter ædificatus, è crumena sua extraxit nummos, deditque bacchanti mulierculæ. Quibus eius procax lingua tum quidem nonnihil frenata est, quōd autem planè correctā sit, affirmare nolim. Alia quædam mulier venit quandoquē ad Lyduinam fremens & furens, innumeris eam iniurijs, contumelijs & conuicijs proscindens, vt posset eius commouere animum. Sed cū hac ratione nihil efficeret, in faciem mitissimæ virginis foedissimē expuit. At verò nec sic quicquam eam permoueri sentiens, clamoribus & maledictis, tanquā vim passā, vicinos concitare cœpit. Sed sancta virgo in patientia animam possidens, adeo mansit immota, vt mirarentur vniuersi. Maleficium verò beneficio compensare volens, clamē ei munusculum transmisit: dicebatque suis: Illis ego debere me fateor, qui viam mandatorum Dei, quorum plenitudo dilectio est, currere

Diuina sefe-
toram ac-
commodat
voluntati.

Iob 6.

Humilitas
eius infi-
guis.

Ioannes
Dux Bau-
ariæ eam ac-
cedit.

Eximia vir-
ginis pati-
entia.

Rom. 13.

currere me compellunt. Certè nemo tam auri vel glorię cupidus est, quàm illa cõtemp-
 trus sui. sciebat enim patiẽtiã perfectum habere opus. Accedebant etiam interdum
 ad eam quedam merobibile, dicebantque: Non possumus persuadere nobis te absque
 cibo vitam ducere. itaque suspicamur te hypocrisi eludere homines. At illa: Non eritis,
 inquit, ea causã incredulitatis crimini obnoxia, si id credere nolitis: sed tamen oro ne
 dubitetis omnipotentem esse Deum. Non in solo pane viuunt homo, sed in omni verbo,
 quod procedit de ore Dei. Puto vos pie credere, quod in desertis locis pauerit ille Ma-
 rias illas, Magdalenam & Aegyptiacam. De me si id non creditis, non multũ refert: tan-
 tum ne velitis non credere omnipotentẽ esse Deum. Et cur obsecro apud homines vel
 negare velim me cibum capere, aut affirmare me non capere, quando neque malũ est
 vti cibo, neque glorię quicquam habet, quantum ad hominem attinet, abstinere omni
 cibo? Quicquid autẽ loquantur homines, equidẽ gratiam mihi diuinitus collatã nega-
 re non possum, tacere possum, si in me inquirere desinant homines. De illius taciturni-
 tate multa possum dicere. Vox eius vtr plurimum suavis & clara, sola, vt puto, Dei gratia
 id efficiente. Diem vnũ e tribus aut quatuor, quo post importunas febres aliqua remis-
 sione potiebatur, consolandis hominibus vtiliter impendebat. Nemo illam cachin-
 nantem vidit, ex leuitate vix vnquam quisquam ridentẽ comperit: sed cũ grauitate qua-
 dam hilarem se quandoquẽ prebuit pro ratione materia, de qua sermo esset, & eorum
 cum quibus loqueretur. Diligenter obseruabat illud Sapientis, Tempus loquendi, &
 tempus tacendi. Detractorum colloquia valdẽ abominabatur, qui linguis suis etiã de-
 functorũ sanie lingunt. Solebat monastica vitę cultores viuacissimis adhortari ser-
 monibus, vt obedientiam cum omni mansuetudine colerẽt, quod maxima apud Deũ
 præmia haberet: quam Christus eis suo reliquisset exemplo, factus obediens vsque ad
 mortem crucis. Monachus quidam Cisterciensis ordinis, cùm electus esset in præfectũ,
 siue prælatum, difficilẽ se reddidit. Cupiens autem inuenire viam qua illud onus rejce-
 ret, ad Lyduuinam venit consilij captandi causã: ne autem agnosceretur, tanquam de
 alio. rẽ ei exposuit hunc in modũ: Quidã ex nostris electus est, charissima, vt pascendarũ
 animarũ suscipiat curam: sed cùm permultis eam curã periculis obnoxiam sciat, non
 vult electioni assentiri, existimans se parũ idoneum illi functioni exequenda. Ei verò
 Lyduuina ocyus respondit: Vereor ego, mi pater, ne fratris huius prætextus friuoli sint
 & vani. Potest monachus sub obedientia degens, honorem fugere: onus, modò vires
 suppetant, recusare non debet. Formidandum certè est illi, ne incidat in Scyllam, dum
 vult vitare Charybdim. Sperabat enim sancta virgo tolerabilis esse ppter obedientiã
 fungi munere, nõ experito, sed demãdato, quã excussio iugo, propria militare volun-
 tati. Verumenimuerò monachus ille contẽpsit cõsiliũ virginis, nec impositũ onus in
 se recipere voluit, malens sua frui libertate. Sed, vt quidã ab eius ore acceperunt, in tan-
 tas ille postea molestias & afflictiones incidit, quod longè maluisset oneris illius pericu-
 lase cum honore humiliter subisse, quã periculosissimi ocij, propria voluntate expe-
 titi, dispendia expertum esse. Dicebat sancta virgo, si quis consultum animæ suæ vellent,
 in aliquo loco se figeret, atque illic in pectoris sui penetralibus cellulam siue incluso-
 rium sibi conderet, sine dubio breuĩ experturus Dei misericordiam & gratiam. Eos au-
 tem vel maximè execrabatur, qui pro sua libidine & animi leuitate ab alijs locis ad alia
 se transferunt. Non enim solus locus, inquit, sanctum efficit hominem, cùm semper se-
 ipsum secum ferat. Secularibus hominibus obedientiã hoc modo cõmendabat: Quis-
 quis appetit, vt Dei spiritus in ipso operetur, ille sanctæ matri Ecclesiæ obediãt, itemq;
 confessario suo, a quo, rãquam a Christi vicario, magna ei salus prouenit. Quod si sic fe-
 cerit, sentiet animi tranquillitatem, quam hac neglecta obedientia haudquaquam ob-
 tinebit. Paupertatis quam audiosa fuerit, declarant tugurium, stratum & rerum penu-
 ria. Pauperem spiritu fuisse, testatur humanæ laudis contemptus, & suũ sincera abne-
 gatio. Si quis ex ea quareret rebus necessarijs indigente, haberet ne satis: respondit,
 Abundo satis. Quibusdam autem fœminis eam reprehendentibus, quæ nõrant penu-
 riam eius, illa respondit: Satis abundat, qui eo, quod habet, contentus est. Etsi autẽ mihi
 cum hominibus cõmunes non sunt diuitiæ & delicia, sunt tamẽ cum multis cõmunes
 paupertas & miseria: quibus ego abundans, Deo gratias ago & conquesco. Flander qui-
 dam venit ad eam, cernẽsque viles ædes eius, liberaliter obtulit se ei egregiã conditurũ
 domum, in qua honestiũs degeret. At virgo pauperula, Tu quidem, inquit, dilecte fra-
 ter, donèc ero in humanis, ampliorẽ domũ non construes: si quis tamen, me defuncta,
 hoc loco domum hospitalẽ ædificare voluerit, oro Deum, ne elemosyna eius vacua in

Iacob. 4.

Deur. 8.

Taciturni-
tate eius.

Eccl. 3.

Philip. 2.

Monacho
cuidam eã
consultanti
quid respo-
derit.Obedientia
præstanda
Ecclesiæ &
confessario.Memorabi-
lis eius sen-
tentia.

finum eius redeat. Eiusmodi quidē domū postea illic extruxit Vuilhelmus medicus, filius Godefridi medici, cuius supra meminimus. Interim verò dū vixit sacra virgo, tugurium illud palatiū ei erat, stratū stramineum lectus eburneus, cingulū cilicinū balteus regius, vlcera putrescētia preciosa monilia, horridaē plagē optata solatia, multa lachrymę nouaē deliciā, mundana afflictio mira cōsolatio, vermes ē corpore erumpētes conuiuā familiares, dolores & angores dapes opiparā. Hortabatur alios ad abstinentiam, sed itā tamen, vt eam ratio moderaretur & sale discretionis cōdiceret. Virginea integritas tam excellens in ea fuit, vt hodieq; antonomasticē virgo dicatur. Veniebant quandoquē ad eam libidinis ignibus valdē inflāmati, quos illa ea causa miserē lamentates, suis consilijs, precibus & pœnis ad corporis & animi munditiam reuocauit. Si corporis cogeret necessitas, matronas honestas ad illud cōtrectandū adhibuit: at tamen nudum tāgi vix ab honestissimis vnquam permisit. sciebat enim pudorē virginitatis esse insigne propugnaculum.

CAP. II.

Liberalitas pauperis in pauperes. Ipsa quidem nulla corporis alimonia indigebat, sed tamen propter deuotionē eorum, qui Deum in illa venerabatur, nonnunquam retinebat elemosynas oblatas pro sua aliorumq; necessitate. Sibijpsi parcissima, pauperibus matrē se exhibebat, nulli negans opē, donēc teruncius superesset. Si largiri nihil posset, condolentem prebebat animū, blandū ē pio corde promebat sermonē. Cibos interdūm coctos, nonnunquā crudos mittebat. Si quid negligēter in ijs fieret ab ijs, per quos mittebat, dolebat animo eius, quod pauperes, tanquā celestis regni principes futuros, vel ad horulā sua annona fraudari nollet. Nouerat pauperū nomina & habitacula, & quāuis iaceret in tenebris, omnia intueri, omnia distinctē cognoscere videbatur, perindē ac si versaretur inter homines. In pauperū vsus iussit hyeme sale aspergere carnes, salitas cū pifis coctas illis trāsmittebat. Contigit aliquandō, vt cū vicinis diuidendā vacca quarta pars ei cederet ad alendos pauperes. Ex ea cū ministrā eius quandā portionē cū pifis coxissent, & triginta domibus indē ad saturitatē distribuisēt, quidā ait Lyduuina: Quemadmodū iussisti, triginta pauperū domibus de carnibus & pifis tuis ad satietatē dedimus, & tamē nihil in olla diminutū videtur. Euestigiō illa respondit: Non pro meis meritis, sed pro sua bonitate id fecit Deus. An non ille dixit, Date, & dabitur vobis? Comederūt sanē ex illis carnibus domestici eius, comederunt aduentantes peregrini, omnes admiratione permoti, manū Domini adesse fatebantur, quā olim viduā farinulā cōseruārat. Porrō etiam diuites prae deuotione petebant interdūm mitti sibi de buccellis virginis nostrae. Illos verò pauperes ante omnes secretō fouere & pascere studebat, quos ex opulenti nouerat ad inopiā redactos, & verecundia à petendis elemosynis cohiberi. Mendicabat autē etiam ipsa, si deessent carnes, quibus inopes reficeret. Orauit quandoquē virū piū, vt si haberet armū porci coctum, mitteret sibi pauperibus impertendū. Fecit ille, & mox sensit quā sit grata Deo manus porrecta ad dandum. Vt enim ipse factus est, cū paulō post coniecisset oculos eō, vndē tulerat armum, vidit aliū longē maiorem illic suspensum. Sciscitatur ex familia, num quis eum suspenderit. Negant omnes: agnoscit donum Dei, sit erga virginē nostram deuotior, sit in pauperes liberalior. Mulier quēdā caduco laborās morbo, sēpē in plateis corruēbat. Accēdit autem, vt magno spiritūs angore correpta, in domunculam Lyduuinę intraret, potumque sibi dari posceret. Lyduuina tum nihil cogitans de exiguo vino, quod supererat, cū sola esset, aquā monstrauit foeminā, quodam vasculo cōtentam. Illa totam exhaustit, sed sitis extincta non est. Ardet misera, plusq; sibi dari petit. Tum Lyduuina recordata vini, digito ostendit: atque illa totū bibit: rursusque instat pro potu. Sed cū nihil liquoris haberet virgo, dedit ei nummū quendam, vt illo potū sibi emeret: quē illa hilariter accipiens, abscessit. Deindē febribus Lyduuinam corripientibus, orat patrē, vt paucillum vini porrigat, quo labia arētia tingatur. nō enim meminit tūc foeminā morbidam vinū omne epotasse. Porrigit pater poculū filię, vndē illa mulier biberat, & ecce plenum est optimo vino, diuinitus in illud infuso. Stupet virgo, sentiens nullū se melius bibisse vinum, nec tamē patri indicat vndē sit, licet & ille stupens admiraretur neq; colorē, neq; saporē eius vnquam perire. Tandē cū in vasculo longo tēpore durasset, cuiusdā foeminā incuria effusum est. Per id tēpus adhuc parcissimē vtēbatur vino Lyduuina: itaq; doluit illud effusum, q̄ nunquā habuisset sibi accōmodatius vinū. Cū enim alia vina sine aque admixtione bibere nō posset, hoc solū purum bibit. Obseruet hīc lector humanitatē sanctę virginis, quę ē suo poculo iussit foeminā morbo comitiali vexatā biberē.

Paupertate egregiē delectatur.

Purissima eius virginitas.

Liberalitas pauperis in pauperes.

Vide stupendum miraculum.

Luc. 6.

3. Reg. 17.

Aliud miraculum.

Item aliud.

re. Cùm frater eius Vuilhelmus excessisset è viuus, multo are alieno obstrictus, filij eius in magnam inciderunt calamitatē, quam humanitūs euadere vix possent. Tum Lyduuina illorum miserta, quædam clinodia sua distraxit octo libris eius regionis. Dedit autē negociū Nicolao cognato suo, vt is è crumena, in quam nummos omnes condiderat, satisfaceret creditoribus. Fecit ille, vt iussus erat, & cùm omnibus esset factū satis, quod reliquū fuit pecunię in crumena, ter corā Lyduuina numeratū est, & tantundē inuentū est, quantū illa primò imposuerat. Illa verò prohibuit, nè cuiquā id indicaretur, crumenamq; illā Domini IESV voluit crumenā deinceps appellari. Atq; ex illa & ipsa expendebat in pauperes liberaliter, & Dominus IESVS abūdē infundebat. Quibusdā specialibus amicis aliquandò ex ea percunctantibus, quantum ex illa crumena post obitū fratris sui Vuilhelmi distribuisset, sic respondit: Quandoquidē video non latere vos donū Dei, pro certo confirmo vobis, me de illis octo libris plus quàm quadraginta libras in pauperes erogasse, præter eas, quibus dissolui æs alienū fratris mei. Sex annis ante obitū virginis multis modis ex ea pecunia datū est pauperibus, & illa rursus diuinitis aucta. Post decessum virginis dimidia pars pecunię in eadē crumena reperta est. Quidam etiā eius aurei nummi corā tribus fidedignis numerati, illis stupētibus, visibiliter aucti fuere. Quicquid sancta virgo conquirere potuit, tanquàm paleā reputans, penè prodigè in inopes Christi amore elargiebatur. Eam autē eius in pauperes largā benignitatē Christus abūdē cōpensabat. Rapta nonnunquā in paradysum, vidit quandoq; lucē mirabilē è cælo vibrari, præsertim in animas quorundā adhuc in terris degentiū, quas eò secum raptas cernebat. In illa autē luce vidit tanquàm beatorū exercitum speciosissimū confluere, & in ijs cælorum reginam, Christi matrem sanctissimā. Vidit etiā mensas sericis & preciosis pannis inferni, eleemosynas, quas per id tempus egenis præstiterat, ceu è cælo alaras, aptissimè collocari: potiones quoque, quas in vasis fictilibus ipsa pauperibus præbuerat, in crystallinis & aureis poculis admodū reuerenter exhiberi, itemq; alia per multa, quæ dederat miseris. Deindē vidit cœtum clarissimum ad instructas discumbere mensas, audiuit sonitum tanquàm ad mensas hilariter epulantium: se verò illis alacriter ministrantē videre sibi visā est. Postea ad se reuersa, miris modis beneficia, in pauperes cumulare studuit, ea visione non medio critè animata.

CAP. III.

IN puerperas & egrotantes foeminas multā declarare solebat charitatem & humanitatem. Fercula illis delicatiora parari iubebat, maximè quæ cum recta fide vitæ probitatē coniungerēt. Ob eiusmodi foeminas adiuuandas quædam mulier ei non breui tempore familiaris adhæsit: quod ei valdè gratū erat: quippe cui non medio eri esset solatio eiusdē sexūs & voti habere sociam, cui animi sui pietatem posset aperire. Itaq; hanc foeminam huc atq; illuc, prout res poscebat, mittere consuevit: cuius tamen vt certius haberet exploratum animum, plus solito aliquandò pietate perfusa, cum quadam hilaritate illam ad se vocans, Quæso te, inquit, soror charissima, vt pro tua in miseros misericordia eas ad forum piscarium, emasque delicatiores pisciculos, eosq; lautissimè coquas, sicut nōsti velle egrotos. Paret illic deuota foemina, Lyduuina interrim feruenter pro illa orat. Vix illa domum reuersa, exclamat Lyduuina: Fecistine charissima, quod petij? Ait illa: Feci equidem, vt melius potui. Tum Lyduuina, Rem, inquit, Deo gratissimam fecisti. Pete iam à Domino, quod tua conscientia dictabit piè petendum, & ego laborabo apud Dominum, vt impetres. Respondit illa: Oro, vt mihi remittantur peccata mea, & detur gratia perseuerandi: reliquū committo charitati tuæ. Et Lyduuina, Rem, ait, grandem petisti, sed salubem. Quod autem mihi commisisti, id Dominus curabit. Abi nunc, & ora tu quoque pro me. Sub his verbis mulier, quæ antea moesto erat animo, perindè ac si grauem deposuisset sarcinā, mira consolatione affectam se sensit. Orabat sæpè Christi sponsa Lyduuina Angelum suum, vt domesticis suis suggereret, vt erga pauperes misericordes se præberent. Sedebant aliquandò ad mensam nonnulli ei magis familiares, & quidam præ foribus voce miserabili eleemosynam petebat. Confessarius virginis insolitum petendi modum admirans, ocyus exijt ad ostium, sed neminem inuenit. Accumbente illo, rursus clara voce auditur petens eleemosynam. Surgit denuò sacerdos, sed nullus foris conspicitur. Cùm ad mensam rediisset sacerdos, tertio petit ille eleemosynam, sed neque tertio videri potuit à confessario properè, ad ostium currente, cùm tamen vicus ille pateret oculis, nec posset in angulum deflecti. Non parū igitur turbati illi, eunt ad virginem, quid gestum sit, ordine exponunt. Tum illa, O tardi, inquit, ad surgendum fratri vestro Angelo.

Item aliud miraculum.

Crumena IESV.

Nota lector.

Visto eius.

Humanitas eius erga puerperas.

Mira vis precū eius.

Odit simu-
lantes ino-
piam.

Vtinàm illum ex animo plùs venerati essetis. Eò enim venit ille, vt experiretur num inter epulas memores sitis Domini creatoris vestri. Sicut autem Lyduuina eos, qui verè pauperes erant, tum palàm, tum secretò mendicantes benignè fouebat: sic contrà detestabatur illos, qui de pietate quàm faciunt & rapinam, qui se simulant inopes, & hac fraude præripiunt stipem miseris, quos miserè premit inopia, lupi sanè rapaces. Fœmina quædam specie religiosa, re autem vera prorsùs ficta & lupina, eorum sæpè adibat domos, quos nouerat humaniores & rebus locupletes. Sciens autem Lyduuinam cum primis piàm erga inopes, adiuit illam, extremamque mentita paupertatem, sperabat se liberali munere affectum iri. Laborabat tum Lyduuina acerrimis febribus, ità vt nec domesticis verbum vllum eloqui posset. Incidit autem mulier in Catharinam quandam, Lyduuina familiarem, veste lugubri induta, trahensque longa ab imo pectore suspiria, tremula ac tenui voce vitam ait se calibem clam ducere, eaque re se parentibus & amicis esse contemptui. Putans Catharina eam vera dicere, duxit eam ad confessarium virginis, dominum Ioannem Vualteri, virum bonum & verè Israëlitam. Is audiens fallacis fœminæ querimonias, ilicò largam ei præbuit elemosynam. Altera die, recedentibus febribus, Lyduuina Catharinam mox ad se iubet accedere, reprehendit quòd mendaci fœminæ tam facillè commodasset fidem, iubet deinceps maiori vti cautione. Libenter quoque nùdos vestiebat virgo nostra, freta ope piarum fœminarum lanariarum. Vestendus quandoquè erat sacerdos quidam, sed non erat ei pannus sacerdotali honestati congruus. Aduenit mulier quædam, ait se habere panni vnas sex, quas sibi aptauerit; porrò filiam quoque suam aliquid pro se indè peterè. Itaque non posse tam multis pannum sufficere. Dicit ei Lyduuina: Affer quæso ad me pannum, & Dominus protidebit. Affertur pannus, Lyduuina tanquàm meriri eum volens, ducit ad os & manum: statimque in tantam excreuit pannus longitudinem, vt & sacerdoti talaris indè facta sit vestis, & fœmina cum filia abundè haberet, quòd vtrique sufficeret. Stupent omnes, sciscitantur quo pacto id factum sit. Respondet Lyduuina: Sancti angeli ministerio factum nè dubitetis, vt & pio sacerdoti non deesset vestis, & vos commoditate vestra non fraudaremini.

Diuinitus
cognoscit
cuiusdã fœ-
minæ fallaci-
ciam.

Miraculum
haud vulga-
re.

CAP. IIII.

Codex eius.

Sapientibus & insipientibus debere se sentiens Lyduuina, cum literas non didicisset, vnicum habuit codicem vitam crucifixi IESV, vnde mirabili auiditate sedula discipula studebat haurire, quod alijs effunderet. Veniebant ad eam homines simplices & mechanici, vitæ consilium ab ea petentes. Quibus illa ait: Nè sitis ociosi, charissimi. ocium enim sentina & nutrimentum est viriorum. Virgines quoque adolescentulas, quòd ea ætas plùs ferueat, tanquàm virus quoddam virginitalis monuit vitare ocium. Venit aliquandò puella ad aedem eius, quam illa simul atque ingressa est, mox labori adhibuit, non sinens illam vel ad horulam foras euagari. Venit etiam quandoquè vidua ad eam, dixitque se habere satis ad vitam sustentandam, rogabat num consuleret ipsi ocio se dare & quieti, an potius in labores incumbere. Lyduuina respondit: Ad ocium te hortari non sum ausa: nôsti lanificium: illud si exerceas, non vesceris ociosa pane tuo. Vidua autem negociationem pertimescente, & pericula cupiditatis allegante, Lyduuina ait: Lanificium bonum est, quod si exerceas vitandi ocij & pauperes adiuuandi causa, non est quod pertimescas. Vt autem Dominus te dirigat, semper velleris vnus lanam dicabis pauperibus: si id non placet, in honorem quinque vulnerum Christi quinque eis denarios largieris, & angelus tuus seruabit te, nè offendas. Accidit indè, vt post multa lucra vidua illa damna pateretur. Itaque cum rationes putasset cum mercatore suo, propter superiora damna aureum vnum subduxit, putans id sibi licere propter damna. Paulò post obiit ille mercator, ac deindè apparuit Lyduuinæ, aitque: Dic fœminæ illi, restituat tibi aureum, præter ius ab ipsa vsurpatum, emasque eo cereos ad Missas celebrandas, vt & ego adiuuer Ecclesiasticis suffragijs, & illam non feriat vitio caelestis. His dictis, euauit. Refert virgo viduæ, quæ audierat: illa videns detectum, quod neminem mortalium scire putarat, terrore & pudore correpta, reddit aureum. Eos qui erant iuncti matrimonio, vt mutuam inter se seruarent pacem, virgo adhortabatur: consilium expetentibus, dicebat: Sacrum coniugium, dilectissimi, iniistis: debetis non solum corpore, sed etiam animis seruare inuicem fidem.

Ocium vi-
tandum do-
cet.

Defunctus
quidam ap-
paret ei.

Coniuges
quid mo-
nuerit.

dem. Itaque pacem sectamini, vt Deus pacis sit vobiscum. Mulier quædam filiam suam cuidam collocauit, & post nuptias gloriabunda exposuit Lyduuinæ conditiones generi sui. At virgo sancta, Non magnoperè, inquit, pensanda sunt opes, pulchritudo, natalium splendor, dignitas & cognatorum turba: potius spectanda virtus, morum disciplina, prudentia, timor Dei, quibus modis partæ opes, quo iure teneantur. Prædixit etiam ei filiam eius multa passuram, non tamen defuturum illi diuinum auxilium. Quod quidem ita euenit. Fuit enim sterilis, afflicta est morbis, multisque castigata flagellis: sed orante pro ea Lyduuina, feliciter migravit ex hac vita. Eo tempore vir quidam & mulier, cum essent iuncti matrimonio, & adolescentiæ feruore raperentur in libidines, corporibus suis turpiter abutebantur: nec id Lyduuinam latuit, Domino id ei reuelante. Hortabatur igitur iuuenulam, vt ab illa libidinis intemperantia abstineret: quod nisi faceret, iram Dei ait & ipsi & marito eius imminere. Audiens illa occultum peccatum suum non ignorare virginem, promisit se deinceps illud vitaturum. Vtrum autem id fecerit, nescio: id tamen comperi, ventrem eius paulò post intumuisse, letantibus amicis, quod concepisse prolem existimaretur. Vt autem Lyduuinæ id relatum est, Frustrà, inquit, exultant. non enim tumor iste prolem indicat, sed morbum in foemina latentem. Quod quidem res ipsa comprobauit, diuturno languore foeminam corripiente, & tandem morte iuuenulam sibi vendicante. Plerique ægri confluebant ad Lyduuinam pro consilio recuperandæ valetudinis obtinendo: quos illa sæpè in vtroque homine curauit, pijs exhortationibus eos inducens ad resipiscenciam, & Christi virtute à corporibus ægri tudines depellens. Confluebant etiam ad eam omni ex parte multi monastica vitæ cultores, tentationibus & angustijs afflicti, diuersisque & animi & corporis doloribus pressi. Erat enim illa tempore tanquam mater desolatorum omnium. Illa verò sæpè etiam in fumis iam periculis constitutos, ad salutem reuocabat. Dederat enim ei Dominus spiritum suum, quo afflicti & propemodum desperatis, sic loqui solebat: Quodcumque rædio aut angore animi etiam vsque ad extrema virum affici te sentis, recurre ocyus ad misericordissimum patrem, vt solet infans ad matris vbera, & reuela Domino viam tuam, iacta omnem cogitatum tuum in illum, & ipse faciet, vt omnis angustia tuæ obliuiscaris. ad extremum hæc subiungebat: Non solum a quo, sed etiam iucundo animo ferenda est molestia omnis, vel iniussa vel permissa cælitus: immò etiam tanquam virga amantissimi parentis complectenda: quandoquidem infinitis modis electos ille suos tanquam aurum in fornace probare solet. Erat sanè in feruentissimis sermonibus eius permultum latentis energiæ, qui in aures dolentium & gementium illati, mentem penetrabant, penetrando instar olei vnguebant, vngendo mirè resciebant. Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus optimè nouerat, ita tamen, vt in medio nationis tum infirmæ, tum peruersæ semper incontaminatam se seruaret.

CAP. V.

Odiosa noctuæ lux est, & bufoni vinca florens. Ità etiam virginitas libidinosis, superbis humilitas, voluptatum sectatoribus piorum vita crucifixa permolesta est. Accedebant interdum ad virginem nostram etiam ventris mancipia & strenui potatores, vt caperent aliquid ex sermonibus eius, quod carperent. Vsurarius quidam, garrulus & cupidus, cum multa de ea audisset, coram multis ait ad eam: Quid faceres, Lyduuina, si Dominum IESVM in altari sub speciebus sacramenti occultatum cerneres, & ex alia parte in propria specie videres? Subtrixit paululum virgo, & tandem post lachrymas, Tametsi, inquit, non pauci me docti & venerabiles tentarunt viri, at nunquam tamen memini tam molestam mihi motam fuisse quæstionem, qualem nunc proponit hic vsurarius. Non viderat illa virum, nec de infami quæstu eius quicquam ab homine didicerat, & tamen prodit cupiditatem eius, fraudem cognoscit. Stupebant omnes comites eius, quippe qui hominis cupiditatem non nõssent, affectuq; pudore, cum illo quamprimum abierunt. Mulier quædam nitebatur se in Lyduuinæ & domesticorum eius familiaritatem insinuare, quæ dæmoni se prostituerat, Lyduuina id non ignorante. Cum autem cerneret virgo illam impudenter sæpè iactare castitatem suam, timens nè fortè alias suæ libidinis foetore inficeret, cum multa patientia tandem dixit ei coram familiaribus suis: Itane ergò virginem te dicere non vereris? Respondit illa audacissimè: Prorsus intactam ego me virginem profiteor. Et Lyduuina, Ego verò, inquit, inaniter hoc titulo gloriari te metuo.

Notatu digna.

Nouit occulta hominum peccata.

Valde afflictis quid consulerit.

Homines mali querunt ei obrectandi occasiones.

Quandâ se virginem mententem pudefacit.

tuo: Certè viginti quinque tales virgines, qualis tu es, possent in vna mola piperis liberè choreas ducere. Hoc illa audiens, pudefacta recessit. Dolebat hoc cuidam, quæ cæteris erat Lyduuina familiarior, aitque illi: Cur piam virginem sic vituperando offendisti? Respondit Lyduuina: Sine, sine illam. Noli mihi laudare in illa commenta diaboli. Si vis nôsse, quàm sit verè pia, corripe eam solum ob culpas minimas, quas facillè poteris in ea aduertere, & comperies qualis sit. Fecit id postea foemina illa, & ad leuissimum blandæ reprehensionis verbum adeò perturbari cœpit ficta mulier, vt non virgo, sed fera pessima: non pudica mulier, sed à malo dæmone obfessa putaretur. Qualis autem fuerit, horrenda eius mors edocuit. Cùm enim pro illa defuncta virgo Lyduuina orare vellet, ait ad eam Angelus: Noli operam ludere: cum fictis & hypocritis deputata est. Non est autem, quòd putet lector, solum tenuiores &

Eius dānatio reuelatur Lyduuina.

Matth. 23.

Princeps quidā eius sermonibus corrigitur. Nota hæc.

Vide supplicium foeminae flagitiosæ.

humilioris conditionis homines à Lyduuina reprehensos. Non timuit illa etiam principum & magnatum vultus. Venit quandoquæ ad eam ex longinqua regione princeps quidam, colloqui cupiens cum ea de særdus quibusdam rebus, ad animæ salutem pertinentibus. Sermonem in longum protracto, cœpit princeps ille, compunctus sermonibus eius, vbertim lachrymas fundere. Tum illa occulta & obliuioni tradita peccata eius retexuit, aitque illi: Meritò quidem, mi domine, angunt animum tuum leuioribus culpæ, quas in patrem tuum admisisti: sed vereor nè sis cauteriata conscientia, maioraque peccata negligens, cum Phariseis illis excoles culicem, & glutiæ camelum: simulque commemorauit ei quædam non risu, sed lametis profunderet. Postremò ait ad eum: Age, quod agis, mi domine, & luctum amarum fac tibi, à Domino pro contritione benedictionem, pro lachrymis pacem, pro pœnitentia gloriam consecuturus. Abijt inde illustris ille princeps, vitiæque in melius commutata, solita mala in se suisque coercere studuit: sed non diu postea superuixit. Permulti alij nobilissimi vtriusque sexus homines noctibus veste mutata adibant illam, quibus ea multa virtute salutis verba eructabat. Si qui autem admonitiones eius spernerent, in eos seuerius nonnunquam diuina iustitia animaduertit. Mulier quædam loquax, comestationibus dedita, in tantam corruit scelerum voraginem, vt multos tum seculares, tum sacris initiatos in vitia pertraheret, facta laqueus venatorum, & decipula pedibus insipientium. Sæpè quidem obiurgata à Lyduuina, mansit semper sui similis. Cernens id sancta virgo, cœpit quibus potuit modis conuictores eius ab illa separare, nè cum illa perirent: cœpit etiam colubrina calliditate eius deceptos paruulos è medijs flammis extrahere. Inescarat foemina illa sacerdotem quandam, cui ad se accito ait Lyduuina: Oro te, mi domine, nè posthac quicquam cum illa muliere habeas commercij: abducat enim te procul à salute tua. Promittit sacerdos se sibi prospecturum, sed mox relapsus, virginis admonitionem vertit in fabulam. Moritur inde filia Babylonis misera, redit sacerdos ad virginem, perquirat num quid comperti habeat de statu animæ illius. Dicenti virgini, an cuperet ipse videre eam, qualis esset, respondit se cupere. Oravit virgo Dominum, nec diu post & ipsa & sacerdos rapti in spiritali, vident procul venientem terribilissimum dæmonum turbam, & inter eos infelicissimam mulieris animam, ineffabilibus subditam cruciantem, adeò vt præ horrore turbinis & caliginosæ flammæ quasi tartarum ipsum adesse putarent. Corripitur sacerdos pauore incredibili, & vt postea ipse quibusdam indicauit, nisi speciali Dei ope seruatus esset, actum fuisset de vita eius. Sed postea redijt ad ingenium, & vt erat homo bibulus & potationi deditus, horrorem oblatae visionis vertit in cachinnum. At pius Dominus addit visioni diuturnos languores, sed precibus virginis ereptus, non erubuit redire ad vomitum. Tertio sic percussus est à Deo, vt quauis rogaret per internuncios virginem, vt Dominum pro se deprecaretur, hoc responsi acciperet: Quando volui & potui, ille noluit: iam vellem quidem, sed non possum retardare Domini sententiam: neque descendet ille de lecto agritudinis suæ. oro tamen caelestem regem, vt det illi pœnitentiam, & ipsum quantum possum hortor ad compunctionem.

CAP. VI.

Periculis animarum mirè cruciatur Lyduuina.

Periculis animarum, vt sæpius probatum est, plus cruciatur sancta virgo, quàm sui corporis doloribus. Cum Moyse deprecari Dominum, solatio erat ei: ferre cruciatus, lucrū putabat: mortificari quotidie, spiritalis erat animæ illius respiratio.

ratio: Sæpe ei diuinitus reuelabatur, si quis vreretur, si quis scandalizaretur, si quis contristaretur, aut alijs laboraret modis. Orabat precibus, obsecrabat gemitibus, cogebat lachrymis Deum: inuitabat promissis, instituebat doctrinis, terrebatur minis proximis: ardebat, lucebat, zelabatur honorem Dei. Zelum eius dirigebat veritas, frenabat modestia, firmabat constantia, charitas inflammabat. Vir quidam opulentus & celebris, Schiedami degens, desperatione vexatus, seipsum suspendio necare tentabat. Cum igitur id exposuisset confessario suo, ille sciens spiritum Domini in virgine certis experimentis sepius se declarasse, ad eam accedit, exponit hominis desperationem, se quotidie necare volentis: se quidem ait nihil omisisse eorum, quæ possent miserum sanare, sed in dies illum habere peius. Virgo respondet: Satana hoc artificium est. Puto igitur necessarium illi homini, ut pure confiteatur peccata sua, & pro satisfactione ei iniungatur hoc ipsum, ad quod eum teterrimus satan instigat. Sciebat virgo dæmonem odio Dei & sacramentorum non permissurum, ut pœnitentis obedientia fieret, quod ipse serpentina malitia suadebat. Sacerdote verò dicente, se haudquaquam aulum esse talem satisfactionem vel pœnitentiam imponere homini illi, virgo diuini consilij non ignara, Age, inquit, pater id quod dico: periculum omne in me sit: tu nō pertimescas. Interim non cessat eum ad laqueum hortari draco pestifer, miser homo præ tentationis importunitate tabescit. Mittitur ocyus pro confessario, confitetur ille, & per sanctam obedientiam pro pœnitentia iubetur se suspendere. Latatur ille tali pœnitentia, festinat oblata opportunitate ad laqueum, trahi appensum, illo ad collum adhibito, desilit ex loco, quem ascenderat, ut suffocetur. Mira res. Accurrunt ilicò dæmones, apprehendunt hominem, rumpunt celerrimè restim collo eius implicatam, cum terrore quodam & stridore mirabili mulstrantes dicunt, Posthac te non suspendes miser: simulque magno impetu inter parietem & cistam quandam illum detrudunt. Vbi cum, abscedentibus dæmonibus, trium horarum spatio miserè arctatus, & tam animo quam corpore pressus & tremebundus iacuisset, tandem à familia, quæ ubique illum quæsierat, repertus est, sensimque ad se reuersus, coepit laudare Deum, statuit nullo pacto deinceps in tale se discrimen conijcere. O foeminam admirandam, diuino proculdubio lumine illustratam, supernique secreti de viro desperato non insciam, cuius hoc sanè admirandum potius est, quam imitandum consilium. Foemina quædam flagitium immane perpetraverat, quod etsi confessâ erat, at nihilo minus in desperationem eam trahere nitebatur coluber tortuosus, & chartam quandam nocte in somnis ei obtrudens, in qua scelus illius scriptum erat, supra modum infestus ei erat, tanquam qui ius sibi in eam vendicaret: suggerebatque miseræ, peccatum illud neque in præsentem, neque in futuro seculo expiari posse. Quibus rebus illa vehementer afflictâ, coepit aliquantisper fidem adhibere hosti, & iam propemodum redire ad iterandum facinus: sed pius Dominus, qui ad tempus multa sinit accidere peccatori ad pœnam purgatoriam, non eam passus est æternum perire. Reliquæ peccatorum interdum diem festum agunt suo auctori, agente illo, qui dormit in secreto calami, in locis humentibus. Itaque tanquam vim passa, domunculam sacræ virginis intrat, cum multis lachrymis exponit ei amaritudinem cordis sui, quidque nocte viderit, quid legerit, quid audierit, quam fluctuet animo: petit humilimè consilium & auxilium. Tum virgo: Figmentum diaboli est, inquit, quod vidisti: ego quod poterò faciam: tu modò ab hinc in pace. Credit illa virgini, virgo causam illius tanquam suam proponit Domino, agit apud eum lachrymis & precibus: rapitur in spiritu, videt matrem misericordiæ in coetu virginum, satanam quoque citatum peremptorie, chartamque tenentem. Orat virgo pia reginam cæli, pro misera muliere, illa mox vi extorquet è manu satanæ chartam, arreptam discerpit, particularum congeries Lydvuina seruanda traditur, pudefacto cruento dæmone virgo latibunda sibi restituitur: mox accersit confessarium, non ignarum periculi, in quo foemina versabatur, ostendit ei chartæ particulas, rem totam ordine pandit. Redit etiam tristis mulier, repperit suas querimonias, auditque ex Lydvuina: Bono sis animo: nihil posthac tibi hoc nomine mali accidet. Quòd si ita velis, libens apud Deum iudicem pro te fideiubebo, nihil te passuram detrimenti propter illud admissum facinus. Quicquid verò tibi obganniat satan, tu nullam ei commodes fidem. His verbis exhilarata mulier, abscessit, & quanuis rediret cruentissimus hostis, illa irridens eum, penitus liberata est.

Hominem
desperantē
liberat à di-
aboli ma-
chinis, sed
modo quo-
dam admi-
rando po-
tius, quam
imitando.

aut certe
sufficiens
aut certe

Vide fallā-
ciam sara-
næ.

Iob 14

omnino
est impo-
ssibile

Viso Lyd-
uiuina.

Foemina li-
berat peri-
culosissimè
tentatam à
satana.

gra-

Item virum
valde flagi-
tiosum.

gratias agens Deo, qui talem sibi delegisset famulam. Quidam vir flagitiosissimus præ immanitate scelerum suorum nulli sacerdoti confiteri voluit. Tandem eò adductus est, vt paratum se offerret ad dicendum peccata sua Lyduuina, vt ea rursus illa sacerdoti confiteretur. Etsi autem totis viribus se opponeret Lyduuina, at ille tamen turpia flagitia sua ei detexit: illa rursus, consentiente viro, confessã est sacerdoti, tantquam propria ea deflens, petijtque sibi imponi satisfactionem. Postea redit ad eam ille vir, vt promiserat, aitque ad eam: Puto te confessã omnia peccata mea: dic iam qualem me velis agere pœnitentiam: libens enim obediam tibi. Et Lyduuina, Confessã sum, inquit, peccata tua: vnum autem hoc abs te peto, vt in lecto tuo bene strato cubes nocte vna supinus, & neque in dextram, neque in sinistram partem te vertas quouis modo. Accipit ille pœnitentiam, siue satisfactionem, quasi subridens ob leuitatem oneris. Opportuno inde tempore sternitur lectus molliter, cubat ille delicatulus in molli strato, sed simul atque se reposuit, cœpit affici tædio, corpus sentit quasi quibusdam compungi aculeis, adeo vt nunquam tam malè se cubasse diceret, licet interim sano esset corpore, sola vertendi se in hanc vel illam partem libertate priuatus.

Hoc sanè
eximium est
miraculum.

Cum sic ergo magno affectus tædio iaceret, corporisque sui incolumitatem, lecti molliem, temporis breuitatem, scelerum suorum immanitatem, æternas gehennæ flammâs, aliaque multa cogitaret, & tam exigua molestia victum se cerneret, ait apud se: O me peccatorum omnium, quos habet hic orbis, miserimum. Incolumis iaceo hic delicatè & molliter, & tamen ea sola causa, quòd non licet mihi breui spatio quò libitum est corpus vertere, somnus fugit ab oculis meis. En quanta patitur infirmum & putrescens Lyduuina corpus, quod tot Domini attritum flagellis, in tenebris & vili iacet habitaculo, idque annis tam multis? Mutatus est igitur ab eo tempore vir scelerosus, factusque est promptus ad agendam pœnitentiam, ad confitendum peccata sua, ad obtemperandũ virgini, & ad quæuis dura & aspera perferenda promptissimus. Diceret virginem nostram ceu specularicem factam domus Domini: quippe quæ vel per literas, vel per nuncios, vel per visum & in somnis (sic enim multis apparebat) sæpè demonum insidias & machinationes alijs detexit. In pago quodam propinquo oppido Schiedamensi foemina quædam graui se crimine obstrinxerat, vt sine Episcopi auctoritate absolui non posset. Hortante igitur eam sacerdote, vt ad Episcopum vel eius Pœnitentiarium se conferret absque mora propter periculum, promisit illa quidem se sic facturam, sed neglexit tamen, animæ suæ mortem non formidans. Interea virgo nostra rapitur ad cælestia, videtque sanctorum agmina, & in ijs quatuor Ecclesiæ doctores, multa gloria insignes, Gregorium, Hieronymum, Ambrosium & Augustinum, auditque illos dicentes sibi: Dic foemina illi, nolenti adire Episcopum, vt quemadmodum promisit sacerdoti suo, sic quamprimum faciat. Lyduuina ad se reuersa, indicat visionem confessario suo, orat eum, vt ocyus se conferat ad cæcam mulierculam, nè diuina vltione ob suam incuriam plectatur. Non cunctatur confessarius, admonet foeminam, non negat illa veram esse visionem, sed tamen floccipendens, peccata peccatis cumulare pergit. Apparet hinc, quàm sollicita fuerit Lyduuina, nè periret mulier, incuriosa salutis suæ. Dolebat sanè interdum domesticis eius, quòd omnes ad se aduentantes audiret, omnibus responsa redderet, cum tot corporis doloribus & animi angoribus sine intermissione premeretur: sed illa dicebat: Quid dicitis sorores meæ? Itane lucrari non debemus Christo animas, quas satan deuorare cupit? Veniant ad me pauperes omnes, veniant desolati & quotquot amaro sunt animo. pro ijs enim longè maiora perpeffus est Dominus meus I E S V S Christus. Et est reuera maximi precij qualibet anima quantunuis abiecti hominis, pro qua filius Virginis mori voluit, & vnigenitus Patris crucis teterrimum supplicium perpeti dignatus est. Dicebat etiam quandoque adstantibus: En quàm multus sudor occupat faciem & pectus meum. Illi verò respicientes, & nimium calorem atque sudorem admirantes, acrius eam obiurgabant. Tum illa: Nihil, inquit, hic calor, aut sudor, aut labor, aut dolor comparandus cum ijs, quæ propter nos pertulit Dominus. necdum eò perueni, quòd ille, qui ait: Oprobrium anathema fieri pro fratribus meis. Nescit amor modum, cum nos Christus amauerit supra modum.

Viso Lyduuina, qua
ei foemina
cuiusdã oc-
cultu pecca-
tum detegi-
tur.

Summope-
rè cupit ani-
mas lucrari.

Rom. 9.

CAP. VII.

Nimirum sic creuit in illa amor crucifixi IESV, & meditatio acerbissime passionis eius, ita vt nihil ei maiori esset solatio, quàm in illius foraminibus atque plagis, instar columbæ nidificantis, iugiter commorari. Eius enim vulnera & do-

& dolores acutissimi animam virginis adeò penetrarant, vt quantis ipsa in singulis membris suis omnis generis cruciatus vehementissimos pateretur, ita vt omnes, qui eam cernerent, non possent non multa commiseratione affici, eos tamen cruciatus quasi pro nihilo putaret. Tota vita eius in Christi rebus gestis tanquam in viridario amoenissimo versabatur: ijs meditando trahebat ardentissima ab imo pectore suspiria, & ab oculis lachrymarum fundebat imbres, ijsque deficientibus, guttas sanguineas. Illas autem lachrymas, Christi crucifixi amore fusas, apud familiares appellabat rosas suas. Ex his verò lachrymis quædam hodieque extant, quas ego vidi, earumque mira est fragrantia, vt expertus sum. Dominici corporis sacramentum ardenti desiderio sumebat, adeò vt si dievno carere illo cogeretur, is dies sapissimè ei anni vni spatium æquare videretur. Pastor ecclesiæ, qui eo tempore fuit, cum illa medium tempus ageret inualerudinis suæ, erat quidem satis literatus, sed in ijs, quæ spiritus sunt, planè rudis & imperitus. Is, demone agente, ineffabiles molestias attulit virgini. Consueverat illa ab ea ætate, quæ doli capax est, non nisi bis toto anno sumere Eucharistiam: sed doloribus sua capientibus incrementa, crescente etiam Christi passionis meditatione, crebrius eam sumebat. Deindè in magnis solennitatibus ardentius illam à pastore petebat: sed vir durus asperè repellebat preces eius. A planta pedis vsque ad verticem capitis non erat ei sanitas: pane corporeo non vescabatur, solum Christum esuriebat, solum Christum cogitabat, solo Christo vivebat, & tamen negabatur ei ille panis viuus, qui filiorum est, nequaquam mittendus canibus. Accidit autem, vt parochus eius quodam die inueniret eam præ desiderio corporis Christi lachrymantem: cumque lachrymarum causam ab ea peteret, respondit illa: O pater mi, nè spreueris pauperulam tuam, nihil habentem reliqui, nisi vt Christum meditando se consoletur, Christum sumendo sustentetur, & viuat anima eius. Sed ille saxo durior, nihil mouebatur. Cum autem sacerdotes corpus Dominicum per plateas ferrent ad ægrotos, adeò illius desiderio inflammabatur animus eius, vt nonnunquam spiritum exhalare videretur. Quoties autem tam ardenti amore communicabat, mens eius intus illustrabatur, & sensibili quadam dulcedine os eius afficiebatur, licet admodum difficulter posset sacramentum deglutire. Interim verò nè spiritali communionem priuaretur, sæpè hanc precatiunculam repetebat: Participem me fac Deus seruorum tuorum, hodiè sub sacramento tuo mirabili passionis tuæ memoriam agentium & in hac, & in totius orbis ecclesijs. Solebat autem simplicibus dicere: Quando estis sub Missæ sacrificio, cogitetis aperiri calum, & adeste sanctos angelos: simul etiam Christi passionem omni, qua potestis, deuotione commemoretis. Alijs autem capacioribus hæc addebat: Exerceatis vos ad medullitè amandum eum, quem sumitis, ad sentiendam animæ oblectationem, ad sectandam iustitiam eius. Non enim paruum hospitem accipitis, sed filium regis regum, & vnigenitum Virginis, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ. Ipse est cibus plenè reficiens pœnitentem, confortans proficientem, abundè delectans Israëlitam transmigrantem: cibus impinguans non corpus, sed cor: non carnem marcidam, sed esurientem animam: non ventres, sed mentes. Hæc & multa alia, quæ legi, pleraque valdè sublimia loquebatur. Cum autem dicat scriptura, Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me: quid dicemus de nostra virgine, cui inter tot afflictiones non solum non parabatur, sed etiam negabatur mensa Christi? Parochus Schiedamensis, cuius iam meminimus, eò diabolo instigante adductus est, vt de sancta virgine pessimè suspicaretur, non vera, sed ficta esse putans, quæ de illa dicebantur. Incidente autem quodam solenni die, rogauit eum virgo per se primùm, deindè per alios, vt sacram communionem ipsi præberet: sed nihil obtinuit. Conuertit illa se ad deprecandum Dominum, sed is permittit magis etiam indurari cor pastoris, vt nouo martyrio probatam filiam illustriorem reddat. Fit pastor erga illam in dies feuerior, & ad tentandam illam audacior. Tandem periculum facturus, sit ne verum quod aiebat illa, se cibum corporeum capere non posse, constituit ei hostiam non consecratam porrigere. Sed id illam, Angelo eam præmonente, non latuit. Venit interim festum natiuitatis beatissimæ Mariæ, rogat illa sibi dari Eucharistiam, adest parochus, audit confessionem eius, coram adstantibus offert ei hostiam non consecratam, in idololatriæ discrimen eos qui aderant, conijcere non veritus. Sed ò rem mirandam: Vix hostiam sengerat in lingua, & ecce corde & corpore mutatur, reijcit quod sumpserat, rem tan-

Tota vita meditatur vitæ & passionem Christi,

Nota rem admirandâ.

Negatur ei summè eam experiri sacra communio.

Effectus Eucharistiæ ab ea sumptæ.

Philip. 3. Eucharistia quid præstet

Psal. 22.

Dura virginis têtatio.

Castus in hostiam

tillam nec ad momentum in ore ferre sustinens. Pastor verò in sua temeritate iam apud adstantes deprehensum se pertimescens, simulata audacia dixit ad virginem: **Quæ** hæc temeritas est, insana mulier, ut corpus Domini ex ore reijcias? Respondit illa: Putas ne, pater, adeò me deliram, ut inter corpus Domini & panem vulgarem nullum habeam discrimen? Facile autem illud ab isto intenosco, quòd illud sumès, nihil alterari me sentio: hunc verò panem, quem tu mihi dedisti, velim nolim cogor reijcere, adeò tota ab eo natura abhorreo, totoque corpore angustor. Ille conscius sibi, quòd non nisi vulgarem ei dedisset panem, ne adstantes offenderet, rursus ait, se ei corpus Domini porrexisse. Inde abit domum, virgo flagrat desiderio communicandi, nec est qui satisfaciat. Cogitur ergò sine pane vita manere vsque ad festum Conceptionis eiusdem sanctissimæ Virginis. Tum verò adstitit ei Angelus Domini, multa luce coruscus, aitque ei: Ne timeas, neque contristeris, soror mea Lyduina: propedièm videbis Saluatorem tuum, qui sanabit omnes contritiones tuas. Illa gratias agens, indicauit hæc parocho suo, ne fortè putaret illusionem diabolicam: sed mansit ille obstinatus, ut antea.

CAP. VIII.

CVM autem virgo nostra more suo noctu vigilaret, mulier quædam, cuius paruulus filius ægrotabat, consilium petitura venit ad eam. **Quam** cum esset consolata, & gaudentem à se dimisisset, mansit sola, exercitijs spiritualibus incumbens in ipso crepusculo, anno dolorum suorum decimo septimo, circa festum beati Thomæ Apostoli. Porro simulatque se dedit deuotioni suæ, viderunt domestici eius magnum ignem in cubiculo eius, quem ut extinguerent, ad eam concurrerunt. Sed cum nihil cernerent, obstupuerunt: ait autem illis Lyduina: Ite cum bona pace: hic nullus est ignis. ostio autem clauso, oro, ut me nunc solam esse pariamini. **Quod** cum illi fecissent, virgo seraphica, cælestis contemplationis suauitate perfusa, sursum ferebatur in Deum, atque in eum transformabatur, qui pro nobis crucifigi voluit. Non diù post remoto à facie panno, quo se tlexerat, vidit ceu solare iubar in cubiculo radiare, vidit etiam Angelum suum propè se stare valde splendidum, eoque tacto, sensit corpus suum ad tempus planè sanatum: vidit præterea aduentantes Anglos, ceu iuuenes fortissimos, atque alium crucem, alium lanceam, alium clauos, alios alia passionis Dominicæ insignia ferentes, suoque lectulo assistentes. Postea verò etiam matrem Domini cum sanctis non paucis aduenire conspexit. Iacebat tum super paleas supina: erat autem iuxta eam lectulus, propter aduentantes sic satis honestè compositus. Tandem venit Christus ipse in forma speciosissimi pueruli, & in lectulo illo se reponens, blandissimè virginem aspiciebat. Mox verò in perfectum mutatus virum, instar crucifixi totus rubicundus & sanguinolentus apparuit, coronatus spinea corona, & colore affectus, quo solent mortui. In eum ergò intuens virgo planè vigil, mirè obstupuit, commixtimque & gaudio & mœrore affecta est. **Cum** autem in lucem mens illius absorpta esset, Christus lumen pariter & ardorem diffundens, in medio immensi luminis, virginis corpufculo quinque vulnerum suorum signa luculenter impressit, impressaque reliquit. Cernens autem virgo ea tam aperta vulnera homines latere non posse, timeretque concursum & applausum hominum, orauit Dominum, ita dicens: Maneat, obsecro Domine, hoc dignationis tuæ sacramentum inter me & te, sufficit enim mihi gratia tua. Mira res. Confestim curis texit vulnera illa, sed dolor atque liuor perpetuò permansit. His ita gestis, vidit beatissimam Virginem arma passionis Christi, quæ ferebant Angeli, reuerenter ex illorum manibus accipere, eique deosculanda exhibere, ac deindè auferri ab oculis suis. Sentiens autem Lyduina se sensibilibiter confixam, respexit ad pedes lectuli sui, viditque illic crucem stantè ea magnitudine, qua sunt illæ, quæ ad morituros deferuntur: simul etiam pendentem in ea paruulum ab ea pendentem, & ex eius vulneribus profluentem sanguinem. Eo spectaculo liquefacta anima eius, ait ad Dominum: Gratias tibi ago Domine, qui me indignam ancillam tuam sic visitate dignatus es. Audiens autem senex pater eam loquentem, mirabatur cui loqueretur. Surgens igitur clam, auscultauit ad cellulam eius, quis aut quidnam id esset. Interim is, qui apparuerat ei, videbatur per solarium velle recedere. Timens ergò & dolens eius abitu virgo, O Domine, inquit, si tu verè es, in quem credo, obsecro, ut priusquam abeas, signum euidentis præsentia tuæ apud me relinquant. Mox ille in speciem formosæ hostiæ mutatus, ter vertebat se supra locum, vbi iacebat virgo, ac tandem consistere

Disce hinc, Eucharistiã non panem esse, sed verum corpus Christi.

Cubiculum eius videtur ardere, cum tamè nõ esset ibi ignis.

Viso eius planè vigilantis.

Christus ei imprimit vulnera suorum notas.

Christus sub hostiæ forma ad eum.

consistere visa est illa hostia in munda mappula, quæ illic poni solebat. Sub his pater eius, qui nihil adhuc viderat, cum esset simplex & pius, more suo resedit in filia lectulo, sciscitatusque est, num quid fieri vellet, & quis ibi apud eam resedisset. Dixit autem ei filia: Rogo te, pater, ut ocyus surgas. habeo enim apud me crucifixum Dominum. Territus ille, actutum surrexit, viditque hostiam pulcherrimam: Multi eam hostiam vident. accitisque domesticis & vicinis, ostendit eis rem stupendam. Omnes igitur & timore & admiratione permoti sunt. Cernebant enim omnes hostiam, sed non eodem modo. Erat enim hostia illa nec tam parua, ut sunt quæ plebi porriguntur: nec tam magna, ut eæ, quas accipiunt sacerdotes sacrificantes. Radij autem eius extremam oram orbiculatim ambiebant: intus habebat crucifixi effigiem cum cruentis vulneribus. In latere vno speciatim hærebat supernè gutta vna, pisi dimidij magnitudine: poteratque hostia ab omnibus perspicue videri, sed ab alijs iacens, à Christi virgine tanquam in aère pendula videbatur. Ad eius autem conspectum tam animo quam corpore adeo exultabat sponsa Christi, ut formidarent ij, qui aderant, ne præ gaudio deficeret. Quædam verò manum suam cordi eius apponens, re ipsa sensit cor & viscera eius supra humanum modum exilire. Exultabat planè cor eius in Domino & delectabatur in Deo salutari suo. Hanc hostiam multi viderunt, idque iurciurando confirmârunt.

CAP. IX.

EAdem autem nocte misit sacra virgo quendam ad parochum situm, qui hæc ei indicaret. Ille verò licet fidem non adhiberet, at tamen commoto animo veniens ad virginem, Ecquid ait, hoc noctis tempore tibi præstari vis? Et illa, Non vides, inquit, pater mi rem, quæ hîc geritur? Video, ait ille, commentum satanæ, præterea nihil. Lyduuina verò, Nequaquam, inquit, pater mi, commentum diaboli est, sed Deus verus, qui te & me creauit. Cumque ille rei euidenciam premere non posset, quippe qui perindè ut ceteri cernebat hostiam sanguinis aspersam guttis, attonitus ignorabat quid ageret. Tandem iussis omnibus exire foras, Hostiam illam etiã parochus videt sanguineis aspersam guttis. clauso ostio, adiurauit virginem per tremendum Dei iudicium, ut nemini id quod factum erat reuelaret. Obediuit virgo, donèc maior accessit prælatus. Indè sciscitatur parochus ex virgine, quid de hostia illa fieri velit. Primùm perplexa virgo quid responderet, tandem cum intra se rogasset Dominum, durius exprobranti sic ait: Quæso, ut hostiam hanc mihi sumendam porrigas. Illo dicente, Vis ne igitur satanam tibi porrigi? virgo respondit: Non satanam volo, sed Dominum meum. Ego verò, inquit pastor, veram hostiam è templo tibi afferam. De hac nescio, quid sit, aut vnde sit: planeque consulo, nè illam sumas. Demùm porrexit ei illam hostiam, dicens merum esse figmentum diaboli, at tamen talem se ei præbere, qualem ipsa crederet. Virgo mitissima dolens vicem eius, hostiam reuerentissimè percepit, quæ sicut aliæ hostiæ consecratæ, animo & spiritui eius magnam afferebat delectationem. Postridiè veritus pastor, nè tam stupenda res tota vrbe diulgaretur, pro concione dixit ad populum: Hac nocte, charissimi, Lyduuina non benè compos mentis, à diabolo periculosè admodum illusa est. Pero igitur, ut oretis pro illa, dicitisque orationem Dominicam, ut in fide constans perseveret. Indè cum Eucharistia tetendit ad Lyduuinam, turbis eum sequentibus, quibus domum ingrediens rursùm dixit, satanam superiori nocte voluisse decipere Lyduuinam, relicta apud eam hostia commentitia, minimè consecrata: se verò nunc velle ei dare verum corporis Christi sacramentum. His dictis, intrò ingressus sedit iuxta Lyduuinam, quæ nihil tot iniurijs irritata, maturè inprimis ait ad eum: Non rectè locutus es, mi pater, quòd commentum diaboli nocte hîc fuerit. An non ego priusquam fieret, Angelo id mihi reuelante, tibi significauit, ut vel sic dares gloriam Deo? Tu nõsti arcana pectoris mei. Ego ne satanæ filiam me exhibui? Sed oro Dominum, uti nè hæc tibi imputet ad peccatum. Tum ille indignabundus, Vis ne, inquit, percipere corpus Domini, quod tibi nunc affero? Equidem volo, ait illa, modò tu quodquæ velis. Porrepto igitur ei sacramento, redit ad templum, populus sequitur, & ecce tota commouetur vrbs aduersus parochum, adeo ut ille è templo progredi Tota vrbs commouetur aduersus parochum. non auderet. Venit igitur ad eum vrbs magistratus, orat ut dicat meram rei veritatem, ut possit sedari concitata plebs. Respondet ille, ut prius dixerat, se sic sentire meram fuisse illusionem. Aiunt illi: Cur igitur non seruasti commentitiam hostiam? Si autem seruasti, vbinam reposuisti eam? Dicente eo, se combussisse eam, in-

stant illi, vt ostendat locum, vbi combusserit, vt possit diligentior fieri inquisitio. Hic illo obmutescente, populi creuit tumultus aduersus eum. Redeunt primores vrbis ad eum, rogant vbi hostia sit. Respondet se illam in aquam proiecisse. Illis contradicentibus, dicit se in cloacam eam iactasse, nē vesana plebs idololatriam incurreret. His verbis auctus est populi fremitus, quōd hostiam à multis fide dignis visam tot miraculis insignitam in cloacam misisset. Tertio redeunt ad eum quidam ex maioribus vrbis, hortantur nē exeat de templo propter commotam plebem. Mittitur interim ad Episcopum, vt absque mora veniat Schiedamum. Is verò ea nocte crebrò in somnis monitus fuerat, vt properè iret Schiedamum. Nec cunctatur Matthias Episcopus suffraganeus Traiectensis, iunguntque se ei non pauci praelati & officarij. Quod vt comperit pastor Schiedamensis, valde animo consternatus est. Mittit igitur clam amicum quendam ad Lyduuinam, orans nē id, quod ab ipso stultè admissum esset, vlcisci velit, sed excuset pro sua humanitate. Promittit optima virgo, se facturam quicquid saluo Dei honore, fide bona facere possit. Accedunt inde ad eam praelati, qui venerant, sequente eos pastore. Fit accurata in rem gestam inquisitio, excutuntur facta pastoris, de re tota abundè testantur, qui interfuerant. At verò pijsima virgo Lyduuina, nē quid sacerdotij honori derogaretur, obsecrauit Episcopum, vt laicis dimissis, ipsam solam cum alijs praelatis audiret. Illo assentiente, cum lachrymis sic exorsa est dicere: Oro domine reuerende, vt duo mihi non neges, priusquam respondere compellar. Ille vt pius pater consolans eam, Pete, inquit, quod voles, impetratura quicquid rationi consentaneum fuerit. Tum illa resumtis vtcunque viribus, Ante omnia, ait, peto absolui à vinculo, quo adstricta sum. Adiuravit enim me terribiliter pastor meus: itaque respondere ausa non sum, nisi prius maiori autoritate absoluta. Deinde omninè precor, nē quid pastori meo hoc nomine vel damni in rebus, vel molestiae in corpore irrogetis. Mirabantur illi rogantem eam pro aduersario suo, & tamen promiserunt se ita facturos. Ait ergò: Protestor ego coram vobis dominis meis, me libenter mortem appetituram pro veritate eorum, qua circa me hic gesta sunt. Noueritis igitur Dominum meum IESVM Christum in pueri crucifixi effigie hic ad pedes lectuli mei apparuisse. Cernebantur autem in eo quinque vulnera, & circa eum multa lux. Timens autem ego nē me desereret, aio ad eum: O Domine, si tu verè es, in quem credo, oro vt discessurus certum hic signum relinquis, quo cognoscam te vera hic adfuisse. Tum ille in hostiam mutatus, mansit apud me. Ego verò illam sacratissimā hostiam sumere cupiens, accepi eam à pastore meo. Oro igitur, si quid hic quacunque negligentia vel fragilitate peccauit pastor meus, vt id ei prorsus condonetis, quemadmodum polliciti mihi estis. His à virgine modestè & sedatè prolatis, cum fidem datam fallere non auderet praelati, placati sunt: Facta autem diligentiori inquisitione, innocentia virginis & patientia per omnem regionem innotuit, & pastoris vanitas confutata est.

CAP. X.

Post hæc pacem cum suo parocho adepta sacra virgo, cœpit fidentius sacram communionem expetere, sumptamque magis ac magis esurire. Porro autem in locis impressorum ipsi vulnerum à Christo acres tum cœpit sentire dolores, & ardentissima charitate sursùm ferri in Deum. Esti verò modis omnibus celata illa cuperet vulnera illata, at tamen vbi Domino secus visum est, celare ea non potuit. Solebat interim chirotheca sinistram induere manum, cuius erat odor suauissimus, nē quisquam plagam cerneret. Verumenimvero cum ahuc esset in viuis, nocte quadam apparuit ipsa cuidam matronæ, quinque vulnerum notas vel stigmata ferens in corpore suo: quorum iucunda contemplatione miram sensit matrona illa mentis consolationem. Postera luce venit ad Lyduuinam, exploratura num re vera plagas habeat in suo corpore, vñ nocte conspexerat. At sacra virgo præ humilitate affirmare noluit, nec tamen mentiri volens, exultabundo spiritu sinistro brachio strinxit matronæ manum, & cum ingenti gaudio dixit: O caput, caput: tanquam diceret: Secretum meum mihi, secretum meum mihi. Mercator quidam in Britannia fuit, qui nec viderat vnquam Lyduuinam, nec nomen eius audierat. Laborabat is in tibia morbo immedicabili. Cum autem aliquandò miserè doleret & ingemisceret, præ mœrore obdormiuit. Admonitus verò est in somnis, vt vel ipse proficisceretur, vel alium mitteret Schiedamum

Accitur Episcopus suffraganeus.

Inquiritur diligentè de hostia.

Orat virgo, nē parochi puniatur.

Mercator quidam in somnis quid admonitus.

Schiedamum Hollandiæ oppidum, quî indè paulum asportaret aquæ, qua Lyduuina virgo manus abluisset suas: additumque est, ea aqua si tibiam lauet, ilicò curatum iri. Manè surgit ille, vocat ministrum, iubet ire in Belgicam Hollandiam, & illic diligenter inquirere Schiedamum urbem. Nomen quoque Lyduuina ei indicat, iubetque secum referre aquam, qua suas illa lauisset manus. Capessit heri sui iussa seruus, abit in Hollandiam, venit Schiedamum, petit à Lyduuina aquam, nec illa negare potuit, charitate illam compellente vt daret. Redit famulus cum aqua ad domitum suum, is lauat ea tibiam suam, marcida caro mox reuiuiscit, fugit dolor omnis, & tibia in pristinum statum restituitur. Præclarum miraculum. Fœmina quædam honestæ vitæ, quam aliquandò ipse vidi, id quod iam dicturus sum, mihi narrauit. Laborabat ipsa quandoque morbo graui, sed occulto: cumque esset Lyduuina cumprimis familiaris, & ad eius consilium vitam suam accommodaret, fidenter ab ea petijt, quid in tanto discrimine agendum putaret. Lyduuina verò, Scio, inquit, te fistula laborare, quæ paulatim incrementa accipiet. Sed abi ocyus ad medicos, & pete remedium. Si iuuerint te, gratias agas Deo: sin minus, redi ad me. Abijt illa ad medicos eius loci peritissimos, aiunt illi quoque fistula ipsam vexari, sed nulla se ratione curare eam posse. Redit ergò mœsta ad sanctam virginem, dicit desperare medicos ipsius sanitatem. Illa Deo reuelante non ignorans & animi & corporis eius dolores, primò fundit preces ad Dominum, deindè leniter tangens extrinsecus locum morbi, eum radicitus à fœmina extirpat. Sanat morbum infanabilem. Lætatur mulier, & in hunc vsque diem in laudem virginis rem gestam lætabunda commemorat.

TERTIA PARS VITAE.

CAP. I.

VM sic autem tanquam aurum electum probata esset virgo Lyduuina, perindè ac si nihil haftenus profecisset, totam se pro multis lucrandis animabus Domino obtulit, tota flammis charitatis incensa. Spiritu confirmata, corpus pro nihilo putabat, nocte rigans lachrymis stratum suum, genas cruore tingens, pectus complens sudoribus, patrem clementissimum conciliare cupiens miseris peccatoribus. Et audiimus & vidimus permultos, qui ad eam ceu filij ad matrem confluerent, & post suaui colloquia ei valefacientes, orationes eius expeterent. Canonicus quidam ex ijs, quos regulares vocant, feruenti spiritu ait ad eam: Quæso instanter ora Dominum, vt auferat à me, quod plus ei displicet in me, & saluti meæ præcipuè impedimento est. Ait illa: Orabo libenter. Erat ille vir pius, sed cum esset voce benè clara & canora, quadam vanæ gloriæ tentatione cantans agebatur. Orat pro illo Lyduuina, canora vox rauescit, & nè possit ambigi factum id diuinitus, multos ille consulit medicos; Preci eius efficacia. adhibentur varia remedia: sed cum nihil posset effici, alius quidam eiusdem professionis canonicus coram peritissimo medico quasi subridens ait: Noueris domine medice hunc socium meum quandoque petijse à Lyduuina, rogaret pro ipso Dominum, vt auferret ab eo, quod plus sibi in ipso displiceret. Puto autem hoc iam impetratum esse, reorque frustra omnem hanc operam infumi. Audiens hæc medicus, qui virginem nouerat, Si sic, inquit, se res habet, facessant Hippocrates & Galenus. Habebat apud se Lyduuina paruulum nepotem suum, puerum annorum duodecim, ipsi ministrantem. Diligebat illum, sed vt memor esset sui, tum in se collati ministerij, rogabat Dominum, vt ei febriculam immitteret. Erat autem puero illi poculum, vndè bibebat. Iussus à Lyduuina circa natiuitatem beatissimæ Mariæ virginis, plenum tenuissima cereuisia posuit iuxta lectulum eius. Manè poculum sentitur optimo liquore repletum, tanquam aromatibus angelicis manibus conditum. Plurimi indè bibentes, testati sunt eiusmodi potum haftenus sibi incompertum fuisse: nec quicquam eis nocuit, immò & profuit & placuit non mediocriter. Bibit verò etiam indè Lyduuina nepotulus, & mox toto corpore diffusis febribus, ad beatissimi Martini Episcopi ferias laborauit. Orante autem Nepotulum febricitantē sanat precibus suis.

2. Cor. 12.

pro eo virgine, confectum sanatus est. Noui ego complures, virgini, cum esset in humanis, magis addictos, qui dicerent frequens hoc illi in ore fuisse: Non potest capere lasciuus animus sententiam illam, Virtus in infirmitate perficitur: immo & per eam etiam non habita impetratur. Potest hoc confirmari exemplo illustri, quod nunc commemoro. Rogerus quidam Schiedamensis, strenuus potator erat & heluo. Cum is aliquando in taberna sederet cum eiusdem farinae socijs, & ij iam poti linguas effrenes laxarent in electam Christi ancillam, nec ab obtreccationibus virulentis & calumnijs sibi temperarent, dicerentque vel clam voracitati deditam illam, vel daemone opera cibum non capere: ille tamen aequè ac illi potaret, non ferens tamen virginis iniurias, ait ad eos: Sit quæso, socij, silentium de virgine: sufficiat nobis stultitia nostra, qua Deum quotidie offendimus. Virgo hæc bona & sancta est, & quicquid in ea sit, à Domino fit. Hæc & pleraque alia dicente Rogero, illi iam portione calidi, deteriora in virginem vomere ceperunt. Tandem vnus Rogero colaphum infringens, Abi, inquit, homo vilissime, nec nostram perturbes sodalitatem. Tulit ille patienter alapam, & abcessit. Nihil horum latuit Lyduuinam, & quid dixissent eius obtreccatores, & quid Rogerus respondisset, & quid passus esset: cumque ea priusquam hominibus innotuissent, suo confessario ordine exposuisset, ait ad eum: Quæso pater ocyus te conferas ad Rogerum, dicasque ei: Lyduuina te salutatur, & ex parte Dei gratias tibi agit, quod pro Dei gloria & suo honore zelum declarasti, & colaphum tulisti patienter, pro quo Dominus opportuno tempore reddet tibi gratiam. Mânè se confert ad Rogerum virginis confessarius, commemorat Lyduuinam mandata: ille stupens, Et vendè illa, inquit, scire hæc potuit, quæ heri vesperi facta sunt, nec ex me quisquam rescituit? Respondet confessarius: Sufficiat tibi eam hæc nôsse: tu verò bono sis animo, nihil dubitans Dominum prouisurum. Ab eo die

Nouit quid de se alienate dicatur.

Rogeri cuiusdam eam defendētis mira conuersio.

cœpit vir ille se à socijs subducere, vitare peccata: cœpit etiam, tanquam alter Iob, magnam rerum temporalium iacturam facere, flagellis Domini expurgari, in facultatibus, in amicis, in domesticis, in corpore suo procellosas perpeti angustias & vexationes: sed cum malorum incrementis crescebat etiam in illo sancta patientia tranquillitas, maturitas & charitas. Tandem longa agrotatione attritus, posita carnis sarcina, latus migravit ad Dominum. Mulier quædam pia, immani corporis dolore pressa, in atrio domus Lyduuinæ plorabat & clamitabat. Virgo accito confessario, rogat quid isthuc sit. Respondet ille, vnâ è domesticis præ dolorum acerbitate stridere dentibus, & quietem capere non posse. Lyduuina autem iubens eam ad se venire, seiscitatur num velit iuuari ab ipsa. Illa dicente, se id summoperè velle, sed sufficere ei proprios dolores, cupere autem, vt Dominum pro se deprecetur. Orat Lyduuina, & statim liberatur fœmina: Dominus autem auget Lyduuinæ cruciatus, ita vt præter morem nocte ac die stridore dentium non absque cernentium stupore mirabiliter vexaretur. Puerulus quidam, horrendo affectus morbo, lugubres dabat voces, nec quiescere potuit. Alatus ad lectulum, qui erat apud Lyduuinæ stratum, mox tacitus quieuit. Roganti Lyduuinæ, num melius haberet, respondit iam benè sibi esse. Solebat autem Lyduuina pueros hortari ad sectandam castitatem. Itaque & hunc puerum blandè inuitabat ad virginitatis tuendæ studium, quantum illa ætas capere potuit. Et ille quidem postea grandiusculus amauit castitatem, eamque sumpto monachi habitu etiam professus est. Sacerdos quidam probus, & ob vitæ pudicitiam non mediocriter charus Lyduuinæ, febre acutissima correptus, non longè à morte abfuit. Eius soror ex Lyduuina quæsiuit, quandiu passurus esset febrem. Illa respondit circa primam Quadragesimæ Dominicam curatum eum iri. sicque factum est,

Fœmina diuine cruciata sanatur.

Prædicatur.

orante pro illo Lyduuina, quæ id viro cuidam religioso indicauit, sed ea conditione, vt ipsa viuente nemini referre ausus esset. Sæpè illa ob deprecandas clades & pericula impendentia & patiebatur in corpore, & orabat Dominum. Accidit quandoque intestinum in ea regione bellum inter patrem & filium. Multis igitur ob tuendam vitam loca turiora petentibus, quidam è longinquo adueniens, Scio, inquit, mortem me haudquaquam euasurum, nisi me seruent preces virginis, Schiedami latitantis. Id cum ad eam quidam retulisset, humiliter ait: Gratias ago

Multum tribuitur precibus eius.

ago Deo, quod homines simplices mihi pauperula tam bene fidunt, oroque ut secundum fidem illorum fiat eis. At tamen confido in Domino IESU, quod nobis Schiedamensibus non minus bene, vel etiam melius erit, atque vicinis circumquaque. Cum autem damnis innumeris propinqua oppida afficerentur, & classis Schiedamum totis viribus debellare & euertere niteretur, orante Lyduuina virgine, non potuit oppidum attingere, irritusque fuit omnis militum conatus.

Obserua
vim precum
eius, non sicut
ab

CAP. II.

Pensitare etiam solebat Lyduuina, quam sanctum & salubre sit orare pro mortuis, qui sunt in regione expiatorum, non ad perditionem, sed ad purgationem: non ad destructionem, sed ad castigationem. Itaque arreptis armis spiritalibus, eis ferre suppetias connitebatur. Nocturno tempore raptam in spiritu ad loca poenarum, videbat non absque summa commiseratione, Mach. 12. torqueri animas, & ingentes ignium globos in sublime efferri. Roganti autem quandoque Angelo, num animam, quam digito monstrabat, iuuare vellet, se perquam velle respondit. Tum Angelus, Oportet igitur, inquit, per medias transire flammam. Ego vero, ait, libens id faciam. Transiens igitur per flammam, vidit illic tortores sese contrahentes, indignaque ferentes humanitatem eius, qua cupiebat subuenire animabus. Cumque iam pertransisset, vidit animam ab Angelo indicatam, e poenis eripi, & postea exultantem ad caelos proficisci. Rogauit eam quaedam, ut pro patre suo per id tempus defuncto oraret. Ducta est autem in spiritu ad regionem illam, ubi eius viri anima cruciatur: aitque ei Angelus: Hic est ille vir, pro quo te deprecaturam spondidisti. Ut autem vidit eam vir ille, ait ad socios: Ab eo tempore, quo purgandus hunc intravi locum, spiritum in carne degentem non vidi, nisi spiritum virginis huius. Sit benedictus Deus, qui misericordiam suam mihi in hac hora. Paulo post, orante & patiente pro eadem sancta virgine in corpore suo, liberatus est, sicut uxori eius postmodum reuelatum est. Vidit aliquando Lyduuina spiritum cuiusdam defuncti specialibus poenis excruciatum, ferreis stipitibus confixum, audiuitque ab Angelo suo, eum esse fratrem illius feminae, qua petisset ut oraret pro eo: se quoque impetraturam, si quid pie pro eo peteret. Orauit igitur, ut ab illis ferreis stipitibus extraheretur. Illico a poenis illis specialibus absolutus, ductus est ad communem purgandorum locum. Sorore autem eius importune scire cupiente ex Lyduuina, de statu illius, tandem ea retulit quid vidisset, iussitque certas praestari elemosynas, & in ijs caponem, qui pauperibus agrotis pararetur. Fecit illa, ut iussa erat, & ecce nocte intempesta adest turba demonum, e quibus vnus caponem manibus tenebat, similem illi, qui fuerat datus pauperibus: quo grauissimè cecidit facies vtriusque, id est, & Lyduuinae, & Furor maligni demonis. fororis defuncti illius. Et haec quidem postea in quosdam incidit morbos propter fratrem suum, quos cum praedolorum atrocitate ferre non posset, oraui Lyduuina pro ea, & quamprimum liberata est, quod autem reliquum fuit poenarum, id in Lyduuinam translatum est: sicque tandem e poenis erepta est anima illa. Ob zelum animarum saepe eruentos ab oculis fudit imbres, dicebatque Domino: Summa Lyduuinae charitas erga defunctos. O si possem, Deus meus, carnem & sanguinem meum dare pro animabus illis, quas tu castigas. Pro his ergo orabat, suspirabat, vigilabat, sacrificia offerenda curabat, se totam in holocaustum offerebat. Balduinus quidam de Campo cum a corpore migrasset, Lyduuina raptam in spiritu vidit hominem, facie ipsi ignotum, stare ad pedem montis, & volentem quidem ascendere, sed minimè valentem: audiuit etiam dicentem sibi: Miserere mei, Lyduuina, miserere mei, & in montem hunc me deportato. Illa accipiens eum in humeros suos, tulit in montem, sed difficulter sanè. ait autem ad eum: Quis vocaris? Et ille: Balduinus a Campo, inquit. Manè confessarius virginis venit ad eam, viditque ceu labore graui defessam, & aegre respirantem. Itaque ait ad eam: Ecquid habes, filia? Cur praeter morem tam difficulter respiras? Illa respondit: Ego, pater, a monte iam venio, in quem Balduinum a Campo transfuli, sudore pariter & labore iam afflicta. Ille nomen viri iam antè crebrò audierat, sed virum ignorabat. Triduo post nescius eò venit sacrificaturus, ubi Balduinus decesserat, didicitque e templi custode, eadem nocte eum obiisse, quo Lyduuina apparuit. Sacerdos quidam tota vita sua carnis illecebris deditus, statuerat corrigere mores suos: sed

morte præuentus, etſi valdè contritus, tamen pro peccatis ità vt par erat ſatiſfacere non potuit. Orans autem pro eo Lyduuina, ducta eſt ab Angelo in illam regionem, audiuitque vocem lugubrem ceu è puteo abyſſi, quam Angelus dixit eſſe ſacerdotis illius. Cumque miraretur eum duodecim annis tam horribili loco detentum, Angelus eam intuens, ait: Vis ne aliquid pro eius liberatione perpeti? Volo, inquit, & quidem libenti animo. Mox ei oſtendit Angelus locum, vbi vorago quædam cernebatur & gurgis ater ac horribilis, tanquam torrentium multorum, magno impetu manantium. Hunc gurgitem, inquit idem, tranſmittas oportet, ſi vis hanc liberare animam. Illa verò cum in aquas illas terribilem edentes ſonitum ingredi timeret, Angelus admonuit, vt infracto animo tranſfret. Itaque virtute induta cælitus, & ardentiffima charitate incenſa, ingreſſa eſt in tumultuantes vndas illas, & ſummo labore eas ſuperans, victrix obtinuit quod optauit: viditque repente ſacerdotis illius animam niue candidiorem è pœnis euolantem, ac deinde in nitidiſſimo ſe riuulo abluentem, & cum iubilo abeuntem in cælos. Illa autem hora Lyduuina ad ſe reuerſa, tanto ſudore madere reperta eſt à domeſticis, vt nemo ambigeret, ſpiritu eam valdè defatigatam, alicunde reuertiffè. Fuit alius ſacerdos, virgini dilectus & deditus, quem illa à vita diſſoluta ad meliorem frugem reduxerat. Is non admodum diu à conuerſione ſua, peſte correptus obiit. Orabat autem pro illo & lachrymabat Lyduuina. Interim ecſtaſim paſſa, valdè anxie ſcire cupiebat, quo in ſtatu res illius eſſent. Quærente autem ab ea Angelo, num promptam ſe exhibere vellet ad perferendum aliquid pro illo, reſpondit, ſi ſic Deo viſum ſit, & abſque ſuo detrimento fieri poſſit, ſe id vnice optare. Mox raptà ad pœnarum loca, vidit puteum teterrimum, terribilibus plenum cruciamentis: rogauitque Angelum, num is locus tartareus eſſet. Ille verò, Non eſt, inquit, hic tartarus, ſed non longè abeſt. Circuſpiciens autem vndique Lyduuina, intuita eſt alium locum, & mirè profundum: audiuitque illic clamores mirabiles, ſtridores, gemitus, vlulatus, tumultuationes, malleorum ictus, percuſſiones, quibus animæ ſine vlla miſeratione à crudeliſſimis tortoribus contundebantur: nec loci illius horrore comparari poſſent, etiamſi ſimul audirentur, totius orbis clamores & fragores. Dictum eſt autem ei ab Angelo, eo loco damnatos contineri: cumque ex ea quæreret, an eius videndi cupido ipſam teneret, præ nimio terrore dixit, ſe nolle videre eum, quandò etiam auditus ipſe nimis quàm moleſtus eſſet. Conſpexit verò etiam puteum quendam, & ei inſidentem Angelum facie mœſtum: quem vbi didicit cuſtodem eſſe ſacerdotis, pro quo orauerat, & cauſas mœroris ex certis eius ſacerdotis demeritis percepit, mox ab Angelo docta eſt ſpeciali illic eum purgatorio caſtigari. ſtatimque ſapertus eſt puteus, & erupit inde flamma terribiliffima atque fumofa, ſimulque eiulatus altiffimus. Interroganti Angelo, an vocem illam noſſet, reſpondit Lyduuina, ſe probè illam cognitam habere. conſeſſum autem aſcendit anima illa ſpecie ferri ignitiſſimi, voce conſuſa dicens: O chariſſima Lyduuina, o ſpeculum puriſſimum, quis mihi det, vt quandoque Dominum in te, & te in Domino contemplari queam? Accidit tum quiddam mirabile. Nam ſimul atque Lyduuina vidit animam illam ceu ex putei abyſſo aſcendentem, tanto pauore conſternata eſt, vt etiam cingulum nouum, craſſum & hiſpidum, quo more ſuo ad carnem accincta erat, craſſiori & ſaniori ſua parte medium rumpeſſet, & illa mox ad ſe rediret. Rogantibus autem quibuſdam, vt illa hora ſe habuerit, Credite mihi, inquit, niſi me vinceret Dei amor & honor, cuius cauſa nihil eſt quod non velim perpeti, ſi poſſem obtinere pro voto quicquid cæli ambitu continetur, nollem denuò talem ſentire terrorem, qualem iam paſſa ſum. Paucis poſt diebus Angelum illum, quem mœrentem conſpexerat, iucundum & hilarem vidit: tandemque anima illa extra puteum ad communè expiationis locum tranſlata eſt, adiutaque pœnis, quas virgo ſanctiſſima ex amore patiebatur, ad cælos euolauit. Quam verò prudens & cauta fuerit in reſponſis ſuis Lyduuina, perſpicuum fiet ex ijs, quæ ſubiungo. Loquax quædam mulier non parum moleſta ei fuit, vt cognosceret ex ipſa ſtatum cuiuſdam defuncti. Allegabat autem eius temporis virum quendam religioſum, de quibuſlibet defunctis, ſi eſſet interrogatus, affirmatè reſpondentem. Sed prudens virgo, alieno periculo cautior facta, Meum, inquit, non eſt iudicare quenquam: ſi autem rectè fecit religioſus ille, quem tu mihi ad eò

Animam liberat è pœnis horrendis.

Rapta ſpiritu, videt immanes cruciatuſ purgandorum.

Item tartarum.

Nota rem miram, nec puteſ vaniſſe viſionem.

Cautio eius in dâdis reſponſis.

ad eò commendas, facile pronunciano de defunctis, id ipse iam nouit. Audierat enim ex Angelo, virum illum, licet alioqui castum & pium, pœnis additum, quòd reuelationibus multa admiscuisset de suo sensu minus vera, atque propter eiusmodi reuelationes pro sancto habitus, munera laudesque hominum percepisset. Mortuo quoque Vuilhelmo Hollandiæ Comite, quibusdam falsò referentibus coniugi eius, Lyduuinam dixisse eum saluum esse in calis, & Lyduuinam ipsam triduo mortuam, deinde reuixisse: Comitissa illa clam misit hominem, qui ex Lyduuina expiscaretur, an hæc ita se haberent. Et ille quidem curiosè ex ea cœpit percunctari, sed hoc ab ea tulit responsum: Ego, frater, si triduo mortua fuisset, certè ab amicis humata essem, Quòd si Comes tam citò ab omnibus est pœnis purgatorijs absolutus, possem equidem lugere dilationem incolatùs mei, & tam diuturnos dolores meos, ut quæ iam decem & septem annos miserè decubuerim. Ijs auditis, callidus homo, rubore suffusus, non habuit quod responderet, sed suo fraudatus desiderio, retulit suæ dominæ, quid Lyduuina dixisset. Solebat illa silentio tegere, quicquid salua conscientia integritate & absque fraternali salutis detrimento celari posset. De religiosis uiris, itemque sacerdotibus, quorum inculpatam nouerat vitam, fidentius loquebatur: parcius de secularibus bonæ existimationis: de sceleratis uerò & flagitiosis hominibus etiam adiurata non nisi parcissimè reuelabat. Sedit aliquando apud fratrum eius sacerdos quidam, in vulgo sic satis honestæ & bonæ famæ: sedebant ibi & complures alij. Erat tum ibi vas sinapi plenum, & cum sermo haberetur de pœnis purgatorij, dixit tandem ille sacerdos: Vellem liceret mihi tot annis degere in locis purgatorij, quot sunt in hoc vase sinapis grana, modò certò constaret me postea saluum fore. Ad hæc Lyduuina suspirans respondit: Quid est, domine, quod loqueris? Quid ita parùm fidei diuinæ misericordiæ? Si scires qualis sit purgatorij locus, & quas ibi dent pœnas animæ, nequaquam ita loquereris. Non diù post moritur ille sacerdos, & amicis cum Lyduuina de statu animæ eius conferentibus, illa ait: Benè habet anima eius propter suam probitatem: sed melius fuisset ei, si uiuens plus fiduciæ collocasset in uirtute passionis Christi, & mitior quoque purgationis in eum lata esset sententia. Patet hinc, quàm consultum sit timere Deum, quàm pium sperare in Domino: timor enim frenat animum, nè intumescat: spes deiectum erigit, nè succumbat. Multas autem diuinitus accepit consolationes Lyduuina, maximè in solennitatibus, propter ea, quæ faciebat & patiebatur ob animas è pœnis purgatorijs liberandas.

CAP. III.

SÆpiùs etiam noctibus rapiebatur (in corpore, an extra corpus, nescio) ad loca, in quibus Christus olim uersatus est. Fuit in monte Caluariæ, ubi passus est Christus: fuit in Nazareth, ubi conceptus: in Bethleem, ubi natus: fuit præcipuè Hierosolymis, & in locis uicinis. Denique nullus terræ sanctæ locus celebris est, quem non uel spiritu, uel specie calcauerit pes eius. Cumque id confessarius eius admiraretur, illa precibus obtinuit à Domino, ut is quoque consimiliter eò raperetur, ita ut non dubitaret asserere se cum ea illis in locis fuisse. In eiusmodi uerò raptibus feruentissimè Dominum deprecabatur. Admittebatur sæpiùs, tanquam præsentem Domino, nunc ad pedum, nunc ad manuum, tum etiam confixi lateris oscula: ubi aliquantisper commorata, tantam hauriebat suauitatem spiritus, ut sui ipsius penitus obliuisci uideretur. Post huiusmodi autem sponsi caelestis contactus, signa euidentia infixorum uulnèrum in corpore reportabat, quibus constare potuit aliquid præter spiritum aut speciem imaginariam eam percepisse. Rapta aliquando in hortum, ubi Dominus sanguinem sudauit, accuratè obseruauit & orationis & sudoris Dominici modum: atque etiam post illos Christi angores ad osculum eius admittit, audiuit eum familiariter sibi dicentem: Vis ne mecum ire in Caluariæ locum? Respondit illa: O Domine IESU, unica spes uitæ meæ, tecum ire, tecum pati, tecum mori parata sum. Itaque ducebat eam Dominus secum ad Caluariæ locum. Reuersa autem ab ijs locis sacratissimis, referebat in labijs pustulas, in membris fissuras, in iuncturis punctiones, in corpore spinarum & tribulorum particulas: dicebatque ei Angelus: Signa hæc conspicua idcirco mea foror, tecum reportasti, ut scias te reuera in locis sacris fuisse. Alio tempore cum sic rapta per loca redolentissima proficisceretur, peruenit ad lubrica quadam spatia,

Prudentissimè respondet hominibus callido.

Spera in Domino, & fac bonitatem.

Sæpe ducitur ad loca terræ sanctæ.

Obserua qualis ad se redierit rapta ad sacra loca.

spatia, quæ videbantur haudquaquam transmitti posse: ibique lapsa, dextrum pedem sensit luxatum. Cumque sibi reddita esset, non modò dolorum aculeos in eo pede passa est, sed etiam liuorem ac tumorem illic perspicuè suis vidit oculis, & in membris vicinis dies non paucos immanes cruciatus pertulit. Ad eundem modum visa est frequentissimè, tanquam à longinquis reuertens regionibus, nunc lapsa in digitis, nunc in pedibus: modò ab vrbe Roma, vbi septem inuist ecclesias: modò à monasterijs pijsissimorum monachorum, eorum præsertim canonicorum, quorum reformata est vita: modò ex diuersis mundi partibus ab Angelo rediit. Fiebat enim dispensatione diuina, vt interiorum charismatum copia spiritus affluens, corpori impertiret consolationum reliquias, quod etiam tanquam instrumentum merendi, & velut asellus particeps erat afflictionum eius. anima enim in eius corpore, & corpus simul cum anima extrema suscipiebant certamina & angores, pariterque collaborabant. Nihil igitur mirum, si simul spatiantur, simul consolationibus afficiantur, si futuræ gloriæ præludia, & mensæ filiorum Dei participationem quandam tanquam arrhabonem percipiant, vnaque peregrinentur. Audiui à quibusdam, qui se teste conscientia vera dicere affirmarent, cum virgo sancta post eiusmodi raptus ad se rediret, haud secus atque præstantissimorum aromatum apothecam eam redoluisse. Neque enim continere se poterat, quin velut vas plenum musto & absque spiraculo, totum tugurium & præsentis omnes, quodam impetu spiritus efflando compleret: id quod crebro studiosè quidam obseruauerunt, homines fide dignissimi. Admouebant sæpè pectori eius, sed furtiuè, vultus, nares & ora sua, vt pro voto haurirent reliquias spiritus eius & suauissimi odoris. nihil enim aliud videbatur pectus eius, quàm vas electum vnguentorum Domini, & promptuarium caelestium aromatum. Rogata sapissimè, qui se posset in ea deliciarum redundantia continere, respondit humilis virgo: Vt minus sapiens dico, quandò vos latere non possum, bonum mihi quòd humiliat me in infirmitatibus Dominus. sine illis enim nequaquam pondus consolationum eius ferre possem. Itaque cum abundantia consolationibus, disco postea in corpore miserabili incredibiles perferre cruciatus. bona est consolatio, quam non tumor inflat, sed timor consolidat. Ita ergò Lyduuina nostra rapiebatur ad diuersa spiritalium recreationum loca, sed mox, instar puerorum ad scholas à ludis redeuntium, grauabatur super eam virga magistri & Domini IESU. Neque hoc silentio premendum est, nouisse eam, etiam quæ nunquam viderat, monasteria, cellas, officinas, personas & exercitia in eis degentium. Mirantibus viris religiosis, vnde tam exactè nouisset eos, qui nunquam ei visi essent, illa dixit: Dominus id mihi præstitit. Prior quidam monasterij Canonicorum regularium Brielenis, cum pro more sermonem cum illa conferret, cœnobij sui constitutionem tam distinctè ex ea audiuit, ac si tota vita sua per omnes eius angulos peruagata esset. Illo stupente, addidit virgo: Noueris pater, fratribus in dormitorio quiescentibus, aduissè me, & singulorum fratrum Angelos custodes in cellulis conspexisse. Vuilhelmus quidam Hagensis filium habuit Henricum, qui illo inconsulto Carthusianum institutum complexus erat in Brabantia. Cum autem Vuilhelmus ille propter virginis famam ad eius aedes veniret, Lyduuina ingredientem nominatim salutat, & filij prosperos successus ei denunciat. Audiens ille se nominari ab ea, quam nunquam vidisset, vehementer obstupuit, quidque ea sibi velit salutatio inquirat. Respondet virgo: Filius tuus Dei beneficio factus est Carthusianus, vnde nos gratias Deo immensas agere debemus. Sed cum ille, sicut & alij plerique, secreta Dei rimari vellet, illa respondit: Noli, quæso, mihi molestus esse, charissime. Ego quidem de folijs eorum, quæ mihi dat Dominus, compellente charitate sapius impertior: sed radicem dabo minimè: his verbis eum absterrens à curiosa arcanorum Dei perscrutatione. Quoties autem Christum Apostolis stipatum viderit, quoties Sanctorum societate fruita sit, prolixitas scribere non sinit. Viderunt quamplurimi cubiculum virginis tanto sæpè splendore completum, vt properè accurrerent, exultantes illud ignibus conflagrare: cum autem cernerent virginem tanto perfusam lumine, terrore concussi, claritatem vultus eius ferre non potuerunt. Sciscitantibus domesticis, quinam lucem illam tolerare posset, cum naturale lumen nec ad momentum ferre sustineret: illa respondit: Credite, credite mihi, lumen gratiæ seu diuinæ contemplationis tantum differre à lumine, quod cernimus, quantum minimus solis huius radius à toto sole differt. Nec miremini, si lumen naturale non sustinet imbecilla acies, sustinet autem lumen caelestium

Consolationes spiritus in corpus eius redundant.

Nota hæc.

Magnis afficitur consolationibus à Deo.

Nouit monasteria, monachos &c. etiam nunquam ei visa.

Sapissimè videt Christum & Sanctos.

litis datum. Qui enim fixit oculum hominis, ipse cum offert tale lumen, facile etiam confert videndi facultatem. Sacerdos quidam puræ ac columbinæ simplicitatis venit ad virginem, ut certior fieret de reuelationibus, quæ ei fiebant diuinitus, pro sua & aliorum salute. Illa autem noluit tum ad quæuis simpliciter respondere, sed quàm potuit commodissimè virum bonum non sine consolatione à se dimisit. At ea causâ dolere & angere cepit sacerdos, veritus nè sua incuria molestiam ei attulisset. Itaque quamprimum ante altare beatissimæ Mariæ virginis in templo se prosternens, amarissimè fleuit: sed subito mentis ecstasiâ passus, vidit virginem quandam diuobus stipatam Angelis ad se venire, cantantem cum ipso antiphonam illam, Salve regina. Indè ad se reductus, properè ad virginem rediit, quam se offendisse timebat. Illa autem non ignara quid vidisset, Anne, inquit, mœror tuus in gaudium mutatus est? Respondit sacerdos: Tunc illa fuisti virgo, quam modò prostratus vidi tecum psallentem? Nunquàm ego tantam sensi mentis suauitatem. Noluit tum id fateri virgo, sed post dies aliquot grauius compulsâ verum dicere, non negauit se illam fuisse. Mulier quædam pia & casta intantum affligebatur animi mœrore & desolatione, ut nullus eam consolari posset. Increfcente ea molestia, consuluit sacerdotes: qui responderunt phantasma quoddam esse. Iam propè ad desperationem accedebat, cum ecce nouissimam omnium consulit Lyduuinam: quæ eam comiter accipiens, optimis admonitionibus & persuasionibus egregiè animauit. Paucis post diebus vtraque mentis excessum patitur, videntque simul palatium amplum, miro artificio constructum, audiuntque cantus suauissimos, cernunt dapes valde opiparas, percipiunt odorum incredibilem fragrantiam. Inter hæc mulier afflicta videtur sibi rursus explicare animi sui angustias, & Lyduuinam, neglectis omnibus delicijs, more suo rursus interpellare. Tum Lyduuina, Facessant, inquit, lamenta & querimonia. locus hic non mœroris est, sed consolationis. His dictis, abducit foeminam in locum quendam seorsum, de quo aliud sentire non potuit, quàm esse promptuarium quoddam regalium condimentorum & lutiariarum, cellamque aromatum totius mundi. Indè verò tantam animi suauitatem hausit illa mulier, ut nedùm angustiarum omnium prorsus obliuisceretur, sed etiam ad se reuertâ, diebus aliquot vix corporei alimenti odorem admittere vellet. Persèpè autem alij Dei amici viderunt Lyduuinam inter celi ciues, inter beatissimos Apostolos, inter choros virginum eam comitantium versari.

Viso cuiusdam sacerdotis.

Homines sancti quid de Lyduuina sapè viderint.

CAP. IIII.

Quid autem miraculi contigerit in ea sanctissimæ matris Dei imagine, quam hodieque Schiedami venerantur, iam supra commemoravi: addam nunc, quid ab eadem Dei genitrice præstitum sit Lyduuinæ. Quodam solenni die sub meridiem rogauit ea confessarium suum & alios, ut trium horarum spatio ipsam solam relinquerent. Abeunt omnes, sed confessarius clam redit, & alicubi se abdit intra virginis cubiculum, sperans se visurum Angelum, quem ex virginis confessione didicerat crebrò ad ipsam aduentare. Cum autem Lyduuina se solam putaret, cepit pro more sponi sui commemorare beneficia, preces offerre Domino, inuitare Angelum suum. Et ecce circa horam primam à meridie aduenit Angelus, non tamen, ut solebat, propius ad lectulum virginis accedit. Illa timens, nè ob aliquam culpam suam id fieret, cepit amarè flere. Angelus verò ait ad eam: Nulla tua culpa fit, quòd tibi non appropinquo, sed eius potius, qui hic delitescit. & his dictis disparuit. Tum verò sancta virgo etiam acrius flere cepit. Ea re pudens factus confessarius eius, accessit ad eam, suamque culpam confitens, promisit se nihil tale deinceps facturum. At illa tertio flens amarissimè, Itane, inquit, etiam tu hæsitas, mi pater? Nesciens ille præ verecundia, quid diceret, oculus exiuit. Sed pius Dominus afflictam virginem consolatus est. Rapta est enim ad altare, in quo imago, de qua iam diximus, collocata est. Indè ducta per loca pœnarum, tandem ad contentiplandos calicolas, deducente eam Angelo, peruenit. Vidit ergò millia millium laudantium Dominum, & coram illo mirè exultantium. Tanta autem erat copia bonorum, quæ illic intuita est, ut postea nec minimam illorum partem explicare posset. Quidam autem è Sanctis hortabantur eam ad tolerantiam, & ut fortiter perferret omnia, quæ deinceps passura esset. Et nos, aiunt, tametsi transiuimus per ignem & aquam, at nunc, ut cernis, in refrigerium reducti sumus. Sub his videt aduenire Dominum Angelorum, & mundi Dominam Mariam, eamque dicentem sibi: Quinam, filia charissima,

Angelus indicat ei latitantem in cubiculo confessarium.

Raptus eius mirabilis.

Sancti, nonnulli, viderunt eam.

rissima, adeò inculta huc venisti? Respondit illa: Nôsti, mater speciosissima, à ducto-
 remeo sic me huc perductam esse. Et mater Domini ad eam, Vis'ne, inquit, capi-
 ti tuo imponi tegmen, quod manibus fero? At illa pauida valdè, respexit ducem
 suum, nesciens quid responderet, nè fortè peccaret, propria voluntate freta. Ter-
 tiò autem reginæ cæli percunctanti, humiliter respondit: Ego, Domina mea, non
 debeo hic obsequi meæ voluntati. Dixit autem ei Angelus: Si vis, tolle illud. Pe-
 tijt ergò illud, sed non absque multa formidine. Cùm ergò ad se redisset, beatif-
 sima Maria cum multis virginibus apparuit ei, tegmen illud manibus tenens, di-
 xitque ei: Sæpè ex te rogavi, charissima, num velis hoc habere velamen, nec ta-
 men indicare voluisti voluntatem tuam. En illud iam ego impono capiti tuo: sed
 cùm è cælo venerit, non nisi septem horis erit in terris. Dabis autem illud con-
 fessario tuo, & admonebis eum, vt fidem adhibeat donis Dei, & vt imponat hoc
 velamen capiti imaginis meæ. Quibus dictis, euauit. Virgo autem post actas Deo
 gratias, velamen de capite deposuit, & cuius materiæ & formæ esset considera-
 uit. Deindè confessarium suum ad se vocans, omnia ei narrauit. Ille verò admira-
 batur. Erat enim velamen illud crispum, colore ceruleo, medio inter album & vi-
 ridem, texturæ incomptæ, totam domum implens odore suau. Rogauit autem
 virgo confessarium, vt imponeret illud quamprimùm capiti imaginis. Illo causan-
 te tempus, quòd ante horam esset, & imago loco sublimi consisteret, virgo ait:
 Dominus prouidebit, vt possis ingredi in templum: scalam autem ad borealem
 templi partem inuenies. Mira res. Egrèdienti illi domum mox occurrit templi ca-
 stros, scalam inuenitur, qua fretus, imposuit velamen imagini, sed ab Angelo confe-
 sum ablatum est. Magna fuit Lyduuinæ cum beatissima Dei genitricis familiaritas:
 quippe quæ in meditationibus suis, acsi corpore & animo præsens adesset, cum
 lactante lactabat I E S V M, cum gestante gestabat, cum exulante exulabat,
 cum dolente dolebat, quærebat cum quærente, stabat cum stante sub cruce. At-
 que hæc ei erat salutaris consolatio, hoc felix contubernium. Sacro quodam Ad-
 uentûs Christi tempore cùm se nouis exercitijs renouare meditaretur, vidua qua-
 dam Catharina per visum admonita fuit, vbera Lyduuinæ natiuitatis Christi nocte
 plena lacte fore, & vt ipsa indè sugeret. Manè surgens vidua, secretò venit ad Ly-
 duuinam, indicat quid audierit. Stupet Lyduuina, vidensque viduam cupidissimam
 cognoscendi ea, quæ in se Dominus operaretur, primò tacet, deindè victa, iubet
 eam præstò esse illa nocte. Adueniente igitur sacratissima Christi natiuitate, noctur-
 nis horis totam se Lyduuina confert ad contemplandum Dominicæ incarnationis
 sacramentum. Interim rapitur ad cælestia, videtque gloriosam puerperam Mariam
 cum innumera sacrarum virginum frequentia, ineffabili harmonia hymnos conci-
 nentium. In medio earum sedebat Virgo mater, regina omnium speciosissima, pu-
 erulum habens in gremio, vt olim in diuersorio. Eadem autem hora virginum il-
 larum omnium vbera lacte repleta sunt, sicut & ipsius matris Virginis diuino mu-
 nere plena fuere nocte, qua Christus ex ipsa natus est. Lyduuinæ quoque vbera la-
 cte impleta sunt, sed non nisi hora vna duraturo. Rogauit igitur Angelum ducto-
 rem suum, nè sineret viduam fraudari expectatione sua. Iussit autem Angelus eam
 nihil esse sollicitam: Qui enim primum, inquit, lac dedit, poterit & alterum dare.
 Cùm autem venerit ad sugendum vidua, tu tantùm frices parùm papillam vbe-
 ris tui, & mox lacte complebitur. Tertia indè noctis vigilia adest sedula mulier,
 Lyduuina confricat mamillam, & lacte abundat: fugit vidua, quantum potest ho-
 nestè tertio attractu elicere, multa in vberibus lactis copia remanente. Tanta
 autem erat lactis eius dulcedo, vt multo pòst tempore vidua illa ægrè potuerit
 ad capiendum cibum adduci, nisi Lyduuinæ grauissimo mandato compulsa fu-
 isset.

C A P. V.

Veniendum nunc est ad contemplationes Lyduuinæ, quarum tantus non
 rarò excessus fuit, vt quid in membris corporis ageretur, interdum igno-
 raret. Quodam brumali frigore prunas apud se habuit in vase testaceo,
 quod cùm incautè illic relictum esset, ignis latus eius vsque ad ossa com-
 buisit. Casu autem domesticæ eius ad eam ingressæ, vt viderunt quid pateretur ab
 igni, pauidæ dixerunt: Sentis'ne Lyduuina adustionem ignis? Illa ranquam è lon-
 ginqva regione reuersa, Ignem, inquit, non vidi, nec eius sensu calorem: at tamen
 sentio

S. Maria cū
 multis vir-
 ginibus ei
 apparet.

Multa ei cū
 S. Maria est
 familiaritas

Rapitū eius
 & visio.

Mamilla
 eius miro
 modo lacte
 abundat.

Non sentit
 præmentis
 excessu se
 igni aduri.

sentio nunc latus meum. Tum illa, Peccauius, inquit, in Deum & in te, soror, quandoquidem non modo carnem tuam absumpsit ignis, sed ferè etiam costam vnam. Respondit virgo: Benedictus Deus, qui me adeò perunxit intùs, vt ardorem ignis non senserim. Percurrebat illa spiritu subtilis & agilis patriam cælestem, plenam deliciarum & diuitiarum Domini. Adepta autem erat per passionis Christi meditationem, contemplandi vsum, & singularem diuini spiritus influxum, tantam mentis serenitatem, vt quantum ab homine literas non didicerit, euangeliorum multarumque aliarum scripturarum mysteria diuinitus illustrata penetraret. Theologus quidam Ordinis S. Dominici, cum multa de ea audiisset, quiescere non potuit, donè coram cum illa loqueretur. Igitur è Traiectensi diocesi veniens, domum eius intrat, & de varijs confert cum illa. Tandem scire ex ea voluit sub quadam similitudine, quemadmodum, agente tota sacrosancta Trinitate, solus filius in Virginis vtero incarnatus sit. Illa se more suo humiliter excusauit, nolens de re tam sublimi loqui coram illo. Sed vir doctus id molestè ferens, terribiliter adiuuauit eam, vt diceret, si nõset. Tum pia virgo magno animi correpta dolore, fletu vehementissimè, ita vt Theologum quoque illum suis lachrymis ad compunctionem permoueret. Indè resumptis vtrunquè viribus tali ei similitudine explicuit, quod voluit, vt vir doctissimus stupens & admirans, palam restaretur, se nunquam à doctoribus tam aptam accepisse similitudinem. Eamque longè lateque diuulgauit, tametsi sancta virgo rogasset eum, nè cuiquam diceret: factusque est aduersus obtretractores virginis acerrimus defensor, qui venerat ad eam suspiciosus explorator. Mira verò etiam fuit in ea gratia prophetiæ, ita vt etiam arcana cordium eam non laterent, & absentia haud secus ac præsentia clarissimè intueretur. Mulier quædam virum habuit prorsus inhumanum, & tum ipsam, tum familiam à Deo cultu retardantem. Orauit illa virginem Lyduuinam, vt memor esset eius apud Dominum. Lyduuina admonet eam, vt sit patiens, promittit tranquilliora. Interim fiunt nouissima peiora prioribus, ceditur mulier à sæuissimo marito, & iam vitæ tædet eam suæ. Tandem currit ad portum oppidi, mensura se in aquas. Sub ipso cursu bonus spiritus ei intùs loquitur, cogit sistere gradum, & hunc in modum loqui sibijpsi: Totiès misera fuisti apud Lyduuinam, multam eius experra erga te beneuolentiam. Nunc ergò etiam inuisas eam, priusquam morte te afficias. Nec latuit Lyduuinam feminae summum discrimen. Cum ergò illa cursim veniret valedictura virgini, iamque pulsaret fores domus eius, Lyduuina exclamat: Ocyus aperite. quæ enim pulsat, eius anima in amaritudine est. Intrat mulier, prostermit se in lectulum virginis, vix in ea manente spiritu. Et Lyduuina, Quid habes? inquit. Rectè ne agitur inter te & virum tuum? At illa: Mihi verò, inquit, iam vita ipsa fastidio est, iuuatque illam cum morte commutare. Tuo consilio sustinui adhuc, tuli verba & verbera, sed iam decretum est ruere in mortem. Lyduuina autem, Redi, inquit, charissima, ad lectum tuum: ego tibi verbis omnipotentis Dei pacem à viro tuo denuncio. Credit mulier, redit in domum suam, virum in lecto reperit, cubat iuxta illum, adeò mutatur ille nocte eadem, vt ex lupo in agnum cunctis mirantibus conuersus videretur. Monachus quidam Schoenhouiensis, Ordinis Canoniorum regularium, cum adhuc esset nouitius, miras sustinuit dæmonum infestationes, adeò vt desperaret se posse durare in monasterio. Conquerebatur nonnullis de vexationibus dæmonum, & consolabantur illi quidem verbis, sed non solis verbis curatur ea tentatio: constantia fidei & mentis perseuerantia opus est. Sæpè tamen alios etiam ad lachrymas permouit, referens quid ipse intùs pateretur. Prior autem eius, vir pius, à quo hæc ego didici, multum erat anxius quid ageret. Tandem ducit eum secum ad Lyduuinam aedes: sed illa tum mirabiliter cruciatur calculo: mandat igitur Priori, vt solus ad se veniat: venit ille, nec sine ingenti animi dolore videt tam acerbos sanctissimæ virginis cruciatus. Et virgo ad illum: Vides, inquit, pater charissime, quam me nunc vndique premant dolores multi. itaque breuis esse compellor: Frater tuus, quem huc adduxisti, probatur nunc grauius à Domino: sed hortare eum, vt magno ferat animo. breui enim liberabitur. At tamen oretur instanter pro eo. magna enim illi & gratia & gloria parata est. Stupet Prior, audiens ex illa & nomen fratris, & causam aduentus sui, vidensque in summis doloribus non solum mente sanam, sed etiam futuræ consolationis præsciam. Omnia verò hæc postea euenerunt, vt erant à virgine prædicta. Magnum

Theologus
doctissimus
quætionè
ei proponit

Egregiè præ
dita est do-
no prophe-
tiaz.

Mulieri se
necare vo-
lenti prædi-
cit mariti
correctio-
nem.

Oprimè no-
uit diuini-
tatis cuiusdã
monachi
tentatio-
nes, prædi-
citque libe-
rationem.

quandoquē nauium apparatus fecere mercatores in Orientem nauigaturi. Erat in ijs nauclerus quidam industrius, Deum valdē timens, quod est rarum in nauis, & Lyduuina eo nomine familiaris. eius enim se precibus commendabat peregrē profecturus. Socijs autem eius die festo inter se conuenientibus, ille consulturus Lyduuinam adiit. Cū autem nauā deliberāssent die festo soluere ē portu, Lyduuina mandauit huic nauclero, nē ipsa infalutata discederet. Venit ergo ad eam, sed sanē inuitus, quōd alij statuisent proficisci. Dixit autem ei Lyduuina: Quāso te, frater, nē die ab alijs praestituto mari te committas. causam, cur id non expediat, suo tempore comperies. Allegante illo suam solitudinem, aliorum frequentiam, & multa alia, Lyduuina ait: Non eas cum illis: etiam si solus ieris, Dominus tecum erit, & prospera nauigatione vteris. Obstupuit nauclerus, sed tamen paruit virgini. Abcunt alij gratulabundi, conuicia in illum iactantes, effuseque illum irridentes: ille tristis domum redit. Aliquando secundo vento & comoda nauigatione alij fruuntur, sed post incidunt in piratas, qui omnem eorum classē, commissa nauali pugna, partim capiunt, partim demergunt, nauis & militibus in captiuitatem abductis. Sequitur indē nauclerus, sed tutus à piratis: confectisque negocijs, redit onustus mercibus & opibus auctus. Aliquando imminente ira Dei Schiedamensibus, illa quibusdam magis familiaribus dixit: Rogauit Dominum pro populo nostro: sed cū multis modis castigare ille nos decreuisset, hoc in nos erit clementiae eius signum, vt solo incendio puniamur. Cū ergo omnia passim flamma corripere, simplices quidam tollere volebant aseres, qui erant iuxta Lyduuinā cubiculum, vt liberarent eam ab ignibus ad eam propinquibus. Illa verò dixit: Sinite, charissimi, ita me hīc iacere, vt haecenus iacui. ignis mihi nihil adferet detrimenti. Pergebant tamen illi facere, quod instituerant: sed Lyduuina prorsus illaesa permanit. Milites duo inter se duello configere volebant. Mater verò alterius anxia, rogauit Lyduuinam, vt oraret pro filio ipsius. Eam autem Lyduuina iussit bono animo esse, praedixitque filium eius nihil mali passurum. Et ecce sopitur odium, redeuntque in concordiam milites. Sauiēte aliquando peste, Lyduuina praeter ceteris in corpore suo duobus locis consignata fuit. Petente autem illa sacrosanctam Eucharistiam, parochus, cuius supra meminimus, venit trepidus ad eam, ore naribusque obstructis, nē peste inficeretur ab illa. Cernens id virgo, Non est, inquit, in me pater, morbus aliquis, cuius vel contactu vel odoratu quisquam inficiendus sit. opus enim Dei est, non hominis, aut natura, quo me plus solito grauari cernis. Pudefactus ille, obmutuit: simulans indē audaciam, Vtinam, inquit, liceat mihi consueque viuere, vt te videam hinc emigrantem. Et illa, Tu mi pater, ait, non videbis sinem meum: ego potius videbo tuum. Disponas igitur domui tuae, sicut vis coram Domino apparere. Sed tum quidem more suo contempsit verba virginis: paulo post verò percussus, sensit verillam dixisse: missoque nuncio, petijt humiliter veniam eorum, quae suspiciosus & malitiosus in eam perpetrasset, utque Deum pro se oraret. Audiens autem virgo eum malē valere, condoluit ei, rogauitque eum, vt purē confiteretur peccata sua, res alienas restitueret, domus suae res seridē disponderet, tanquam certō moriturus. Ille virginis dicta paruipendit, immō & per nuncium remandauit ei, se consciūm sibi non esse alicuius rei alienae à se usurpatae. Cernens ergo illa occaecatum esse, iterū misit, qui particulatim ei indicaret, quanam praeter ius retineret. At ille virginis consilium sibi vertit, in venenum, & beneficium contumeliae loco habuit: sicque mortuus est. Qualis autem postea apparuerit, Dominus nouit. Successit autem ei Ioannes Angeli, natione Barauus: cuius cū essent mitiores mores, multas verbo veritatis adduxit ad confitendum sibi peccata sua. In ijs quaedam valdē pia Lyduuinae aedes quotidie inuisebat. Id ille admiratus, Quid est, inquit, filia, quōd sic quotidie Lyduuinam visitas? Tandem illa respondit: Miror te virum prudentem, qui sis virginis confessarius, nondum expertum esse, quod ego in ea quotidie comperio: quod si tu quoque comperisses, aegrē sanē te ab ea diuelli patereris. Sed obserua, quāso, manum eius, cū es auditorus confessionem eius, & senties quid velim. Facit ille sic, & post confessionem petit sibi porrigi manum eius: quam vt sensit non aliter quā velut caelestibus delibutam vnguentis redolere, in has prorupit voces: O vasculum spiritus sancto plenum, o diuinorum apothecam vnguentorum: cur me haecenus tantam Dei gratiam celare voluisti, cū

Naucler
fer
uar ab immi
nētibus pe
riculis.

Prophetia
eius.

Item alia.

Praedicit
obitum pa
storis sui.

Manus eius
olet suauif
simē.

cum tam crebro tibi adfuerim? Ex illo autem odore vir ille non modo omnium sensit seipsum quandam immutationem, sed etiam animi intimam compunctionem, ita ut sponte virgini ediceret quaedam horrida peccata sua, & cum lachrymis emendationem promitteret. Cernens id virgo, quaedam ei in profundo sententia latentia detexit peccata, locum, tempus & alias circumstantias explicans. Quod ille audiens, contremuit, & rubore perfusus, lachrymabundus exclamavit: Quis tibi, o sancti spiritus vasculum, isthaec referavit? Sanè ille idem plura tibi de me indicavit: atque his dictis, in hortulum virginis ingressus, fleuit amare. Postea virginis precibus se commendans, abiit, atque deinde carnem cepit domare ieiunij, macerare cilicij, atque alijs poenitentiae studijs amissum tempus redimere. Nec diu post in tam sancto proposito peste correptus excessit è vivis: Quanta autem pro animae eius liberatione è poenis Lyduvina in suo corpore tulerit, brevitatis studio silentio praeterimus. Possent verò multa dici, quam illa crebro adfuerit spiritui in partu laborantibus, afflictis & aegris, sed pauca tantum commemorasse sufficiat. Cum è ciuibus suis quidam naufragium facerent, illa plorans dicebat: O quam tristes hodie percipiemus rumores de submersis alijs, & alijs à submersione ereptis. Eius autem verba sequebantur tristes nuncij, & in plateis oppidi luctus passim audiebatur. Imminente inundatione, qua parres Hollandiae Australesmersa sunt, quaedam foemina dormiens in pago, qui propinquus erat aggeri, quem mare saeviens perripit, audivit sonitum aquarum mirè tumultuantium, & valde extimuit. Vidit autem in spiritu venientem ad se Lyduvinam, quae etiam saluam eam perduxit domum. Dignum sanè admiratione est, cum hac apud foeminam illam gererentur, Lyduvinam apertis verbis significasse ijs, qui tum aderant, in quibus inundantium aquarum periculis mulier illa versaretur.

CAP. VI.

CVM iam vicesimimo octauum in sua infirmitate annum ageret, coronam illustrem hoc modo adeptam est, cum incredibili spiritus fervore cuperet martyrium obire pro Christo. In quodam mentis excessu ostendit ei Dominus coronam preciosissimam, geminis diuerforum colorum egregie ornatam, necdum tamen in orbem penitus absolutam. Vbi ad se redijt, cogitabat quam illa esset corona, rogavitque Dominum, ut castigando corpusculo suo coronae illi percipiendae ipsam coaptaret. Sed cum exiguitatem meritorum suorum putaret tam insigni coronae imparem, ad commemorandam meritorum Christi infinitatem, & amaritudines omnes, quas propter nos ille perpeffus est, se contulit: ijsque pauca dolorum suorum exercitia componens, humilis Christi ancilla tanquam nihil sibi fecisse videbatur, aitque ad Dominum: Quinam potest quisquam tua sectari vestigia, bone IESV, nisi quasiuis carnis molestias, daemonum insidias, mundi contemptum, hominum vexationes perferat, totoque animo seipsum pro nihilo putet? Pone ergo Domine ancillam tuam in femitis tuis, & fac ut insistam in vestigijs tuis. Cum sic Dominum illa precaretur, dux Burgundiae Philippus apud Hollandos inaugurabatur. Vbi autem Schiedamum venit, quidam eius milites circa mensis Octobris initium inter se conspirarunt aduersus Christi ancillam. Audierant enim nihil eam omnino esculentum aut poculentum fumere, sed solum Christi corpus. Cum ergo cibo & potu farti essent, venerunt ad parochum, & blandis verbis fingunt se velle videre honoris causa filiam confessionis eius Lyduvinam. Credidit ille, & adduxit eos ad virginem. Vix illi ingressi erant domum, cum ecce instar mente captorum clamitare incipiunt, & clauso ostio circa lectulum virginis cachinnari atque tumultuari. Tacuit illa instar ovis, sed parochus valde dolens, nitebatur bonis verbis lenire eos. Sed illi contumeliosum affectum repellunt, virginis amicis & concubinum petulantem appellant. Inde eum nemo aut è vicinis, aut domesticis furori illorum opponere se auderet, illi scelesti accensa candela, omnia virginis corpusculi operimenta abstrahunt, & indignis modis sine villo pudore contrectant corpusculum multimodis afflictum morbis & hydropisi tumidum: Petronillam neprem eius paruulam, cum se illis obijceret, tanto impetu ad scabellum abijciunt, ut ad mortem vique grauius lesa claudicaret. His addunt turpissima in Lyduvinam conuicia, vocant bestiam, prostibulum, voracem & multa alia, nec paucis eius vulnera cumulant vulneribus. Postea lauant cruentas manus, & ad iactanda in eam probra & contumelias redeunt. Iacet virgo, sanguine in paleas fluente & pannos vicinos: sed cum timeret Dei illis iudicium imminere, tandem ait ad eos: Cur non timetis sinistrè interpretari ea, quae Dominus operatur in me? An ignoratis quid vos maneat? At illi magis etiam

Odoris eius
stupendus
effectus.

Cognoscit
diuinitus
quorundam
naufragium.

Item foemi-
nae cuiusdam
periculum.

Philippus
Burgundiae
dux venit
Schiedamum.

Militum
quorundam
facinus int-
probum.

cachinnantes, & tanquàm præclaro perpetrato facinore gloriantes, indè recesserunt. Postquàm hæc res per oppidum vulgata est, multus exiit piarum matronarum ploratus ob iniurias pudicissimæ virginis irrogatas. Nihil enim tale vnquàm auditum fuerat apud Hollandos, qui foemineum genus semper venerationi habere solent. Murmur quoquè in populo exortum est aduersus homines nequam, qui insciente principe suo, talia ausi fuissent perpetrare. Primores etiam populi venerunt ad Lyduuinam, eamquè consolantes, dixerunt se velle conqueri apud principem. Quibus illa ait: Nè sitis, oro, molesti principi, neque propter illos contaminetis manus vestras. In cælis est, cui vindicta seruatur, & iam eorum iudicium in promptu est. Idquè verissimum fuit, vno ex illis nebulonibus in mari præfocato, alio mente capto & in Zelandia mortuo, tertio in prælio, vt fertur, occiso. Quartus morbo correptus, per nuncium veniam à Lyduuina petijt. Cùm autem postea sola iaceret Christi ancilla, Angelus ad eam venit, instar Solis splendidus, aitque ad eam: Salue charissima soror: ecce nunc absoluta est corona, quam nupèr imperfectam vidisti. Propter inuerecundos tactus virorum illorum noueris te positam fuisse in vestigijs Saluatoris. Ludibria & vulnera, corpori tuo imposta, fuère gemmæ, quas in illa corona & adesse vidisti, & deesse. Missus deindè est dux quidam militum à principe Philippo, cum non paucis militibus, qui Schiedamum ab hostibus tuerentur. Is multa audiuit ex ijs, quæ Deus quotidie faceret in Lyduuina, nec ignorabat, quæ ab alijs illis passa fuisset. Vt tamen certior esset de omnibus, honestos quosdam & strenuos milites voluit ad dies aliquot Lyduuinæ adesse, & omnia diligenter explorare: & si quidem commentitia deprehenderentur, malè mulctaretur: sin autem vera, laudibus celebraretur. Illi ergò ingit si domum eius, omnia percurrari cœperunt, nec passi sunt quenquam è domesticis ei adesse. Erant, ni fallor, viri sex, circumdabantque vndique lectulum virginis. Permisit tamen dux ille cuidam viduæ idroganti, vt liberè posset ad eam accedere, sed ea conditione, vt prius ipsam excuterent custodes ab ipso deputati. Manserunt igitur diebus nouem apud virginem, neminem sinentes adire illam, præter hanc viduam: atque interim tamen nulla nota abijt, qua non Lyduuina suauissimis contemplationibus in Deum raperetur. Post dies nouem, milites illi valedixerunt virgini, promiseruntque se apud principes eam egregiè celebraturos, atque eius precibus se obnixè commendârunt, quippe qui certò comperissent eam nec edere nec bibere quicquam.

CAP. VII

Iuuenis quidam, Colonia Agrippinæ natus, Gerardus nomine, cùm mundi huius vanitatem & carnis illecebras fugere decreuisset, ad Lyduuinam venit, consilium ab ea petiturus, qua id ratione faciendum sibi putaret. Eum vt fuit illa intuita, tanquàm commilitonis sui præsentia exhilarata, spiritum nouum induere videbatur. Cùm ergò inter se de rebus spiritalibus colloquerentur, Gerardus ait ad eam: Vellem, Lyduuina, vitam ducere solitariam, & esse in aliqua regione, vbi procul semotus ab hominum consuetudine, vni Deo vacarem. Et mihi quidem placet Aegyptus, sed vereor nè videar tentare Deum, dum non suppetunt vitæ necessaria. Et sic fertur Lyduuina respondisse, tanquàm conscia futurorum: Nè quæso timeas dilecte frater, sed accepto virili animo, primùm ad patientiam te prepara. Cùm enim in illam vastam solitudinem te abideris, parùm probaberis initio, sed antè quàm tertio die sol occumbat, tenuem percipies alimoniam, eaque in dies augebitur. Iam manum ad aratrum misisti: caue nè retrahas eam, modò nè velis parùm constans athleta haberi. His virginis adhortationibus factus est Gerardus ad ardua quæque pro Christi amore aggredienda alacrior. Deindè valedicens ei, in Aegyptum profectus est cum socijs quibusdam: qui tamen vt viderunt horridam solitudinem, ferarum inuifrata contubernia, penuriam panis, relicto Gerardo discesserunt. Gerardus verò in arbore sibi sedem constituit, & multum in vera pietate proficiens, sicut Lyduuina prædixerat, celestis alimonie augmenta percepit, & Angelicis colloquijs perfruitus est. Interim celestibus vacans contemplationibus, sapius in spiritu Lyduuinam videbat. Accidit autem, vt Lyduuinæ frater moreretur, & ea aliquandiu solitos mentis non pateretur excessus. Causa fuit dolor paulò immoderatio, ob fratris sui obitum susceptus, quem illa impensè amabat, quòd seni patri fidus, & erga ipsam admodum officiosus fuisset. Igitur humani aliquid passa, gratia illa soliti raptus, ad tempus caruit. Ea tempestate quidam Anglorum antistes peregrinationis ergò terram sanctam & montem Sina, aliaque sanctorum loca visebat, peruenitque etiam in Aegyptum: vbi cum cellulam Gerardi in

Grauisimè
in eos Deus
animaduertit.

Ad nouem
dies curio-
sissime à mi-
licibus ob-
seruatur
Lyduuina.

Predicit
Gerardo
Colonien-
si euentura ei
in solitudi-
ne Aegypti.

Gerardus
eremita pa-
scitur esca
caelesti.

in alta & frondosa vidisset arbore, primum obstupuit, inde sumpta fiducia, enixè rogauit eum, vt ad ea, quæ propositurus esset, sibi responderet. Ille superne despiciens, loquebatur eum eo & socijs eius. Erat autem crasso valdè corpore, sed vultu angelico. Dixit ergò Episcopus reuenter: Dic nobis Abba, primum quandiu hîc delitueris: Deinde quo cibo vtaris, victitans inter feras belluas: Tertio, num tibi quisquam cognitus sit, qui nullo vescatur alimento corporeo. Respondit ille: Duodecim annis nullum ego, hîc degens, vidi hominem: calitatis mihi datur, vt olim filijs Israël, panis suauissimus: porrò apud Batanos Schiedami virgo est corpore morvido, quæ nullam neque escam neque potionem admittit: eaque me longè & virtute antecellit, & Christo propter patientiam similior atq; gratior est. Sed de illa tamen satis admirari non possum, quòd cum soleat ynà mecum rapi ad cælestia, iam diebus aliquot eius præsentia careo, nec eam cerno illo gradu, quo solet in huiusmodi mentis excessu à me videri. Ait verò Episcopus: Quæto dicas nobis, qua causa fieri tu putes, vt abs te non videatur. Scio, inquit ille, permittente id Domino pro eius tuenda humilitate, plus æquo interdum illam dolere mortem eorum quos diligit: atque idcirco suspicor ego illi diuinas has consolationes ad tempus subductas! Oro autem, vt si in reditu iter faciatis per Hollandiam, ex hac virgine perquiratis, primum quot annos detriuerim in hac solitudine: deinde qua ætate fuerim, cum hoc vitæ genus susciperem: postremò quid causæ sit, quòd eius grata præsentia per hos dies frui non licuerit. Postquam autem illi audierunt virum, ab eo recesserunt: cumque longis emensis itineribus in Hollandiam venissent, Lyduuina indicarunt quæstiones ab eo motas, ad quas illa sic respondit: Dicam id quod sentio, Lyduuina sed saluo iudicio meliori. Fuit ille decem & septem annos in eremo: annos fuit natus, respondet nouendecim, cum in eam se contulit. Ego verò dum hîc versor inter homines seculares, velim nolim mundana audio. Non est igitur mirum, si interdum aspergor puluere, quæstionibus ab illo & à cælestium contemplatione retardor, atque ille me præsentem non conspicit, propositis. ab hominibus remotus, mente in cælis habitat. Fateor nihilominus reuerentiæ tuæ, me plus nimio afflictam fuisse morte fratris mei, & eam ob rem non immeritò subtractos ab hominibus remotus, mente in cælis habitat. Fateor nihilominus reuerentiæ tuæ, me plus nimio afflictam fuisse morte fratris mei, & eam ob rem non immeritò subtractos mihi illos mentis excessus. Hac virginis oratione Episcopus cum duobus comitibus suis non mediocriter ædificatus, gratias ei egit, & precibus illius se commendans, letus abscessit. De hoc Gerardo eremita postea Lyduuina dicere solebat, colli eius pinguedinem in vestis oram extrinsecus se diffundere, & neque sedere neque iacere commodè cum posse, sed magna temporis parte nocte ac die in genua incumbere: Abiisse autem, è vita, vt ab Angelo didicit, anno salutis millesimo quadringentesimo vicefimo sexto, Obitus eius duodecimo Calendas Octobris: sequè vidisse spiritum eius in cælos euolantem.

CAP. VIII.

Postquam autem tempus aduenit, quo pater eius grandæuus erat decessurus è vita, filijs & nepotibus suis ille dixit: Ego iam morior, sed hæc mihi non minima consolatio, quòd mihi conscius non sum, me quicquam habere rei alienæ. Apparuit autem illi beatissima Dei genitrix, dixitque migraturum ipsum sub festum Conceptionis suæ, sicque factum est, & filia Lyduuina ex Angelo cognouit salutem eius sempiternam. Postea verò ad diuersa pœnarum loca spiritu rapta, vidit demones terribissimos quendam è suis tenentes, qui patris eius effigiem referret, audiuitque eos procaciter garriètes, En patrem tuum habemus in nostra potestate, nobiscum poenas æternas daturum. Etsi autem illa non crederet, tamen non potuit imperare sibi, quin acerbissimè ploraret. Eundem in modum rursus alio tempore vidit demones sibi petulanter de patris damnatione insultantes: sed docta diuinitus illud sibi à nequissimis spiritibus, iussit eos cum ignominia abscedere: atq; illi mox tanquam fumus euauerunt. Post dies paucos Petronilla virgo, Lyduuinæ charissima, diem suum obiit: quàm autem grata fuerit Christo castitatis amatori, visio Lyduuinæ oblata docebit: Noctè quadam in ecstasi vidit innumeros cæli ciues, tanquam in processione incedentes, primò Patriarchas, inde Prophetas, tum Apostolos, subindè Martyres, postea alios, atque tandem Virgines. Ferebantur vexilla, aderant lumina splendoris inusitati, & videbantur illi vsque ad cubiculum virginis accedere: atque illic collecti, funus quoddam, in media domo positum, reuenter assumere, atque eo, quo venerat, ordine ad sepulturam efferre, Lyduuina illos sequente cum duabus coronis, quas manibus ferebat, & tertia capiti imposita. Ad se autem reuersa, cogitabat, quid ea visio significaret, an fortassis breuè ipsa moritura esset: sed mox reuelante Deo didicit, Petronillæ obitum ea visione præmonstratum esse: dictum quoque est illi, quo die is futurus esset. Rogauit

ergo Dominum, ut febris statum tempus antecueret, quod posset efficacius Petronillam consolari. Adueniente die a Domino praestituto, Petronilla grauissime laborare coepit: & cum eodem die circa horam undecimam Lyduuina expectaret febres horribiles, illae mane hora quinta eam inuaserunt. Quibus abeuntibus, Petronillam ad extrema tendentem egregie confirmauit in Domino: atque illa defuncta est, geminam perceptura coronam, ob mentis & corporis castitatem: & tertiam propter ea, quae a furioso milite perpeffa fuerat, cum Lyduuinam uellet defendere: quas quidem coronas in visu Lyduuinam partim in manibus, partim in capite tulisse diximus. Ea autem sic defuncta, magnus animi dolor Lyduuinam rursus afflixit, quod uideret se tam unicam chara puella destitutam. Itaque priuata eiterum supernis consolationibus ob morosis nimietatem, factae sunt lachrymae panes die ac nocte, ut sponsi sibi gratiam conciliaret, poteratque dicere cum Magdalena: Ardens est cor meum: desidero uideri Dominum meum: quaro, & non inuenio. Sanè religiosi quidam, itemque pia matronae eam consolari nitebantur, sed onerosi erant consolatores omnes. Tandem etiam confessario suo & domesticis id attentantibus, inter alia respondit: Vitam quicquid hic mundus molestiarum habet, mihi subeundum sit, salua tamen uoluntate Domini mei, tantum ut liceat amissa recuperare dona Dei. Porro uidua sic dolenti ex animo condolens, rogauit eam, ut sincere sibi diceret, quomodo inter Deum & ipsam ageretur. Tum illa, Ob culpas, inquit, meas gustu & effectu sensibili sanctissimi sacramenti, aliisque occultis Dei donis priuata sum: hoc tamen relictum est mihi, quod vitam & passionem amantissimi IESU uida mente sine ulla animi distractione percurro. Nec mihi uia superest, meo iudicio, exercitandi facultas, nisi ut dilectum per noctes in lectulo Crucis quaram, & a patre derelictum absque spiritus dulcedine aspiciam & mente complectar, in Cruce morientem.

CAP. IX.

PER illos igitur dies desolationis suae & derelictionis internae hoc ei peculiare erat exercitium, uoce cordis clamare ad Dominum, ob culpas etiam minutissimas nocte scopare spiritum suum, omnes creaturarum labentium consolationiunculas recusare, sanguineas lachrymas, quas rosas appellabat suas, ab oculis elicere. Si amor languere faciens cruciat amantem, Lyduuinam ego praecunctis mihi quidem notis mortalibus languore ab amore nascente deficientem dixerim. Amor enim languorem adducens, si sit uerus, mundi nullam consolationem admittit, carnis illecebras respuit, immo purius etiam in carne uiuit: blandimentis non capitur, sed Christo tenacius inhaeret: difficultate non frangitur, nec ui superatur, sed fit constantior & robustior: non fatiatur dum est in corpore, sed fontem uitae ardentius sitit. Ita & Lyduuina nostra, amore languens, dum sic est destituta, discit acutius propriam attendere infirmitatem, experiri an fidei, non germane diligat, sponsum studiosius quarere, quasitum ardentius recuperare, receptum custodire cautiùs, & delectabiliùs possidere. Durauit autem ea uirginis derelictio menses quinque. Tandem faciem suam illi iucundissimam ostendit sponsum, ad cuius reditum tanta suauitate illa repleta est, ut qui intrarent in eius cubiculum, putarent se in myrothecium & paradysum aromatum ingredi, dicerentque inter se, Quidnam est isthuc? Talem nos fragrantiam nunquam sensimus. Cumque Lyduuinam rogarent, unde ea esset, illa respondit: Quid sit, aut unde sit, Dominus nouit. Ego uero hoc unum scio, tamen homines sublimiter de me sentiunt, fragilem mulierculam me esse. Sed quod illa causa humilitatis caute celabat, Dominus prodidit. Post eam enim afflictionem tanta ab eius corpore exibat odoris suauitas, ut aduentantes non humanum corpus, sed preciosi unguenti vasculum illic adesse putarent. Saepè tum illam caelestis patriae ciues inuisebant, & multis afficiebant consolationibus, ita ut etiam hyberno tempore tanta ex ea tanquam diuersorum florum caperetur fragrantia, ac si paradiso aduenisset. At nihilominus diuini etiam solito omnigenis penè afflictabatur morbis naturalibus. Illos enim morbos plane monstruosos, ut hoc obiter lectorem admoneam, qui impijs diuinitus infliguntur, & quas diuersae nationes alijs atque alijs nominibus exprimunt, nostra Lyduuina passa non est. Epilepsiam sub finem annorum uitae suae ter uia nocte pertulit, cum nec ante, nec post ea laboraret. Praedixerat autem familiaribus suis se uia tantum nocte ea vexadam, rogauitque, eas, ut sui curam tunc haberent. Illis autem obiurgantibus eam, quod precibus a se morbum illum non auerteret, satis afflictam aliunde, hunc in modum respondit: Nemo

Petronilla
uirgo dece-
dit.

Eius morte
nimium do-
les Lyduui-
na, priuatur
diuinis co-
solationi-
bus.

Ut se gesse-
rit in sua de-
solatione
interna.

Redeunt di-
uinae con-
solationes
& uisitatio-
nes.

En corpus
tam morbi-
dum oler
suauissimè.

Nemo in his Dei reprehendat super me iudicia. qui enim admouet mihi virgam, multam etiam cumulat gratiam. Apoplexia & amentia laborasse eam, ab ijs, qui viderunt, accepi: sed amentiam se & Domini voluntate passuram prædixit, & non nisi semel, idque dimidia plus minus hora, pertulit. Interrogata, quid eo tempore sensisset, Nihil aliud, inquit, quam sensus meos passim per aëra vagari. Vt autem illustrior ei corona pararetur, ad extremum intra cranium quasi malleolis dire torqueri se sensit, quibus etiam alij molestissimi cruciatus accedebant, ita vt sub mortem nihil videretur aliud, quam pellis contracta ad ignem, nervus eius instar chordarum citharæ extensus, & ossibus tanquam in patella frixis. Calculus, quem prædixerat oui columbini magnitudine fore, & sibi mortem allaturum, duobus mensibus adeo infestus ei fuit, vt intra horam vnam ter loquendi vsum amitteret, corpusque miserè contrahens, obrigesceret, & dentium particulas præ dolore stridens rejiceret, & penè exanimis iacēs, astantes cogeret acerbè eiulari. Quos ei dolores extremo vitæ tempore attulerint apostema virginorum vberum, immanissimi dentium & oculorum cruciatus, aliæque agritudines, etiam si velim, pro dignitate explicare nunquam possim.

CAP. X.

IAm supra diximus, ignem sacrum dextrum eius brachium vsque ad ossa vorasse, & nervos eius perinde vt citharæ fides pulsari potuisse: tum quoque multo tempore vno tantum firmiori nervulo reliquo corpori illud cohaesisse: porro medicos & chirurgos omnes virginis curandæ spem omnem abieciisse. At tamen venit tandem chirurgus quidam peritissimus, qui se brachium illud redintegraturum promisit. Imposuit autem ei cataplasma ex puro balsamo, dixitque virgini: Spero me, iuvante Deo, brachium istud reducendum in locum suum, sed tu certum habeas, etiam cum fuerit restitutum, non tamen vnquam liberatum te iri ab vlcere, quæ in eius carne existit. Et hoc re vera sic accidit. nam etsi curatum fuit utcumque brachium, vsque ad supremum tamen vitæ eius diem, modò pars, modò totum brachium vlcere frequentia sic rigebat, vt antea. Solebat autem virgo dicere familiaribus suis: Videtis, vt brachium dextrum, pridem redintegratum, ob crebras pustulas, perpetuo in illo nascentes mouere non possim: at tamen confido omnipotenti Deo, priusquam exeat anima è corpore, vtraque manu me illum magnificaturum. quod quæ factum sit, post dicemus. Quædam etiam illius viscera, puta pulmo, hepar, splen & eis propinqua membra ante obitum eius diuinitus integrè sanitati reddita sunt. Curiosus quidam, cum ad eam venissent, dixerunt ei: Sæpè quidem de te audiuimus, Lyduvina, hepar, pulmonem aliæque viscera te particulatim reieciisse, & infinitis scatuissè vernibus: itaque velimus nôsse, quomodo sine visceribus illis in vita durare potueris. Respondit humilis virgo: Testis est Deus & conscientia mea, vera esse, quæ audistis: sed quid infinita vi potentia suæ mihi contulerit Deus, ipse nouit. Sic illa sapientissimè respondit, sed non omnibus persuasit. Credat mihi lector, dedisse præpotentem Deum tantam gratiam patientissimæ virgini, vt si Angelus custos eius vel parum attigisset eam, sæpè faciem eius apparuisse radiantissimam, corpusque subito fuisse redintegratum, odoremque valdè suauem ab eius membris & pectore erupisse: sed rursus probatam ilico morbis grauissimis, prout visum fuit sponso illius. Næ raro prædixit obitum suum, etiam longè antè, quam abiret è vita. Ab initio diuinatum visitationum solebat tectis verbis dicere confessario & familiaribus suis, vidisse se arborem speciosissimam, plenam rosarum calycibus, audiuissetque ab Angelo suo, non se prius decessuram, donèc illa arbor iustam accepisset quantitatem, & calyces illi in rosas abirent. Sub finem vitæ autem rogata ab illis, num arbor illa satis excreuisset, respondit eam iam propè suam obtinuisse molem, & è calycibus rosas prodijisse: itaque se non dubitare propinquum esse finem vitæ suæ. Cum aliquando iaceret sola, rapta est in paradysum, vbi tres vidit aditus. Admissa ad priores duos, ex tertio vidit radios micare luculentos, vltra modum solis huius vincentes radios. Cumque intrare vellet, occurrit ei auus eius, Ioannes Petri, tanquam passis vlnis & blando vultu eam introducturus: sed ad extremum tamen dixit ei: Nondum huc tibi ingredi permittitur, filia dulcissima: iuuari adhuc abs te cupiunt, qui sunt in locis purgatorijs, & cumulatoria erunt ex dilatione merita tua. Vbi autem compleueris omnia, quæ de te diuinitus decreta sunt, liberè huc nobiscum regnatura euolabis. Sibi inde restituta virgo, ardentè quidem aspirabat ad gloriam quam viderat, sed tamen promptissimam se obtulit ad perferendum.

Calculi patitur infestissimum.

Dextrâ eius brachiū vlcera cruciata

Nota res admiracione dignas.

Item alias.

Confessario
Raptus in paradysum.

ferendum, quicquid vellet Deus, pro ipsius honore, & sua proximorumque salute. Successit indè nocti dies, & pœnis vñctio tanta, vt cum Prior quidam Canonico-rum regularium, ab ea rogatus, celeriter ad eam venisset, tantam ibi vim senserit eximij odoris, vt non dubitaret à sponso Christo visitatâ. Cumque inter se de cœlestibus gaudijs loquerentur, tandè illa ardens desiderio, ait ad Priorem: Rogo te, pater, vt si commodè possis, in ferijs Paschalibus redeas ad me. Quòd si tamen viam me non inueniris, ores quæso pro me. Et prædixerat illa sanè quibusdam, se in paschalibus diebus decessuram, non tamen certo expresso die, quippe quæ desideraret tum sola esse, quando Christo spiritum redderet. Sciscitantibus autem nonnullis, an Deus in eius migratione facturus esset miracula, sic respondit: Putant simplices homines se, decedente me, visuros miracula, sed non videbunt: quanquam meum non est scrutari, quid Dominus me defuncta facere velit. Oro autem obnixè amicos omnes tum præsentem, tum absentes, vt intra annos triginta ab obitu meo non me commoueat sepulture mandatam. Porrò omnia sepultura necessaria, sicut ab Angelo didicerat, præparari antè iussit, hortabaturque domesticos, vt sine dilatione corpus emortuū humanum curarent. Sic illa quidem pro humilitate constituit, sed Dominus pro sua gloria fecit quod sibi visum fuit.

CAP. XI.

CVM autem iam ad occasum tenderet vita eius, accersitis domesticis omnibus, condonari sibi ab illis petijt, si qua ratione quenquam ex ijs offendisset. Illi verò cum ea pariter lachrymantes, Tu nos, inquebant, charissima soror, nulla re offendisti: immò verò virtutum omnium & patientiæ nobis exemplar fuisti: oramusque vt cum ad sponsum tuum perueneris, nostri memor esse velis. Indè primo Paschatis orto die, immenso repleta gaudio est, & in Christi resurgentis gloriam, obiter quidem, sed modo ineffabili, absorpta, rogauitque Dominum, vt tandè vernaculam suam, tot annis castigatam, dignaretur, posita carnis sarcina, trahere in odorem vnguentorum suorum, & è carcere mortis huius educere. Cumque sola esset, cunctis domesticis absentibus, & summo manè, ipso Paschatis die, contemplationi vacaret, vidit ad se venientem Dominum IESVM cum sanctissima matre sua & duodecim Apostolis, multisque & Sanctis & Angelis. Sedit autem Christus ad lectuli eius dexteram, beatissima MARIA ad sinistram, alijs in orbem honestissimè eam cingentibus. Vidit etiam mensulam ornata, & in ea ceu sacri olei vasculum elegantissimum, crucem quoque pulcherrimam, & cereum valdè luculentum, totum cubiculum mirificè illustrantem. Eat tum corpus virginis innumeris angoribus à vertice vsque ad pedes oppressum & afflictum: & ecce sentit ab ipso Salvatore, sacerdotalibus induto vestibus, loca corporis sui omnia perungi, quæ in mortuis sacro oleo vngi solent: sed nulla Salvatorem audit verba proferentem. Indè Christus ponit in manu eius cereum, eumque tenet cum matre sua, cruce illic inuisibiliter permanente donè exharet spiritum. Cum autem inuncta esset, rogauit Dominum, vt extremum vitæ eius finem tot doloribus & afflictionibus cumulari, vt à corpore exiens anima, sine purgatorio mox ad illum possit euolare. Respondit Dominus: Ità fiet, filia, vt petis: post bidduum cantabis alleluia cum alijs virginibus in regno patris mei. atque his dictis, disparuit. Mansit autem apud eam Angelus eius, cum quo valdè familiariter loquebatur. Manè, nullo adhuc quicquam sciente ex ijs, quæ apud eam gesta erant, confessarius eius venit ad eam more suo, vt aliquid perciperet de reliquijs visitationum eius. Nocte enim per spiritum viderat illam cum Angelis & Sanctis exultantem. Sensit autem apud eam tantam mirifici odoris fragrantiam, vt quasi ebrius spiritu exclamaret: Congratulor tibi, soror. scio enim Dominum hac nocte fuisse apud te, nec dubium, quin ab eo manarit suauitas odoris huius. Illa respondit: Gratias ago Deo meo, quòd me immerentem sua visitatione dignatus est: sed scias, pater, mox corporis mei labores & dolores auctum iri. Nihil autem indicauit ei de decessu suo. Multo enim tempore rogauerat Dominum, vt sine vllius mortalis consolatione, sola redderet spiritum. Tertio autem Paschatis die, quo se non dubitabat migraturam, conuocatis omnibus, quos habere potuit, magis familiaribus domus suæ, Si, inquit, inueni gratiam apud vos, quæso vt hac die patiamini me manere solam, solo apud me relicto Balduino nepotulo meo, per quem indicabo, si quid à quocumque vestrum præstari mihi velim. Illis ergò procul abeuntibus, virgo cepit exitum suum Domino fideliter commendare, & à septima vsque ad horam quartam pome-

Sentitur apud eam sibi redditam odor eximius.

Sub mortè quid fecerit

Quæ ei visitationes obtigerint.

Confessarius eius apud eam odore afficitur mirifico.

pomeridianam perurget calculi doloribus, cruciari spasmate, vicies è pectore diro vomitu fellis particulas reijcere. Tandem moribunda, ait vt potuit ad nepotulum suum, Fili mi, vnam sciret dominus meus, quos patiar nunc angores. Puer lachrymans, nimiumque turbatus, Vis'ne, inquit, vocem confessarium tuum? Sed cum nihil iam loqui illa posset, timens puer nè deficeret penitus, eiulans acciuit eius confessarium, aliasque, quas inuenire potuit, domesticas eius. Veniunt illi lachrymabundi, sed illa iam decesserat. Incredibili igitur dolore affecti omnes, nesciebant quid facerent. Tandem, lectu totam complecte domum, Catharina quaedam recordata sermonis, quem dixerat Lyduvina de dextra manu sua, ait ad socias suas: Videamus num dextra manus eius cum sinistra coniuncta sit. Hoc enim evidens erit documentum mortis eius. dixit enim adhuc viuens, sperare se vtraque manu magnificenturam Deum, priusquam è viuis discederet. Viderunt igitur, & inuenerunt digitos vtriusque manus sese contingentes, quodque maius est, viderunt omnes cingulum cilicinum, quo iam triennio corpus strinxerat, angelicis manibus ita ablatum ab eius carne, vt nexus eius omnes indissoluti cernerentur, sicut carni virginis adiunctum fuerat. Seruatur autem hoc cingulum vsque in praesens, ex eoque mirus odor proficitur. Equidem illud manibus contrectaui meis, & expertus sum demonibus valde inuisum & molestum.

Cruciatur sub mortem perquam acerbe.

Mira sunt haec.

Dæmones torquet seipsum zona cilicina.

CAP. XII.

Postquam autem desijt esse in humanis virgo sanctissima, confessarius eius nocte in lecto iacens, vidit apertis oculis beatam eius animam specie candidissima columbae, collo cum rostro prorsus aureo, pedibus rubicundis & coruscis; alis argentei coloris, quibus volauit in caelum. Virgo quaedam, huius sacerdotis soror, cum venerabile corpus virginis custodiret, nec somno pressa, nec plane vigil, vidit Lyduuinam à sanctis angelis ad caelos euehi, animasque beatorum cum ingenti lumine ei prodeuntes obuiam, dicere gratulabundas: Optato aduenisti pia soror Lyduuinula. aduentus enim tuus noua nobis parit gaudia. Vidua quaedam, Lyduvina puro corde addictissima, neque dormiens, neque vigilans penitus, vidit aduenire collegium virginum, & aliorum militum, in ipsius conclauē intrantium, mensamque nuptialem apparantium. Vidit etiam aduenientem iuuenem speciosissimum, illicque residentem: porro Lyduuinam regio ornatu ceu sponsam illi è regione assidentem: sibi autem sic loquentem: Memineris, soror mea, crebro me dixisse tibi, habituram me in caelis sponsum praestanti forma praecunctis filijs hominum. Vides iam, vt castissimis eius amplexibus & praesentia perpetua fruam. Noui ego duas virgines, quas Dominus exercebat flagellis suis, ambas Lyduvinae addictas: eo nomine anxias, quod nemo esset, qui referret, quo pacto è corpore emigrasset. Itaque decimo quarto Aprilis die, quo Lyduvina obiit, raptae in spiritu, viderunt locum, in quo illa multis annis decubuerat, viderunt etiam Lyduuinam, tanquam ipsa hora supremum trahentem spiritum, quam tamen nunquam in carne viderant, omni humano solatio destitutam. Cum autem, superato illo miserabili mortis agone, iam redditura esset spiritum, Christum cum matre sua & multa supernorum frequentia ambientem eius lectulum, & post blandissima colloquia animam eius in suauissimos recipientem amplexus suos, ac deinde tradentem eam matri suae: quae exosculatam dedit angelo custodi eius: qui cum eam accepisset, multitudo caelestis exercitus laudauit Deum, & ad suam eam consortium inuitauit. Multa alia de eius eximia gloria tunc ostensa sunt virginibus istis. Porro confessarius eius, vir desideriorum, quarto Paschatis die ad locum veniens, vbi eius sacrum corpus seruabatur, tantam sensit fragrantiam, quantam nunquam in eius vita se percepisse meminerat. Cumque flexis genibus corpus eius veneratus esset, vni earum, quae illud custodiebant, praecipit, vt tergeret faciem eius. Quod vbi illa fecit, mox facies eius (sciebat autem id futurum confessarius) candida apparuit instar imaginis, pictoris eximij manu elegantissime depictae: totum quoque reliquum corpus repertum est formosum, solidum & integrum, ac si eadem hora coloribus viuacissimis tinctum esset. Denique praepotens Deus sua gratia tam illustrem eius defunctae corpusculo decorem indidit, qualem nunquam natura viuenti conferre potuisset. At tamen tribus locis, quibus eam contrectarant scelesti illi milites, de quibus supra diximus, cicatrices remanserunt, similes filo coccineo. Fatebantur autem virgines cum alijs, quae iugiter die ac nocte sacrum custodiebant corpusculum, non fame, non siti, non somno se grauari, idque od miram odoris suauitatem, & animi iucunditatem, quam ex eius corpusculo

Viso confessarii eius, & aliorum.

Odor plus solito suauis ex corpore defunctae.

Nota haec.

En vt Deus cohonestat eius exanimi corpusculum.

corpusculi perpetuo aspectu percipiebant. Porro simulatque fama eius defunctæ vulgari cœpit, & ex propinquis & longinquis locis plurimi aduentârunt, vt vel defunctam cernerent, cuius tam celebris esset passim existimatio, tum propter variarum agritudinum perpeffionem, tum ob diuinarum consolationum affluentiam, tum ob vitæ sanctitatem & perfectionem. Inter multos paruulos, qui eò confluebant, infans quidam matris fugens vbera adductus est: qui vt vidit virginis corpusculum, statim ceu spreto vbera, serena facie & iunctis manibus tam serio, tamque reuerenter ocellos in illud defixit suos, vt & intuentes prouocaret ad fundendas lacrymas, & saxei pectoris homines ad præstandam virginis corpusculo reuerentiam emolliret. Dabatur autem singulis pueris & infantulis panis vnus pro memoria rerum admirandarum, quæ tum illic diuinitus fiebant. Venerabantur iam tum homines virgineum corpusculum in terris, cuius animam in suum collegium receperant ciues illi cælestes. Etsi autem virginis confessarius & plerique alij cuperent eam tradere sepulturæ, sicut ipsa petierat, non tamen id ausi fuere propter principem, qui se dixerat venturum ad visendum corpus eius, priusquam terra conderetur. Quam ob rem etiam magistratus Schiedamensis veruit humari illud, donèc princeps adesset. At tandè tamen, cum iam princeps minimè venturus speraretur, corpus tumulatum est honorificentissimè in aede parochiali S. Ioannis Baptistæ. Decessit virgo sanctissima anno salutis millesimo, quadringentesimo tricesimo tertio, 18. Calendas Maij sub Burgundiæ & Hollandiæ principe Philippo.

Venerantur
multi eius
corpus.

VITA ET PASSIO SANCTORVM DECEM
ET OCTO MARTYRV M CAESARAVGVSTA-
norum, per Aurelium Prudentium conscripta in li-
bro Peri Stephanôn.

16. Aprilis.

Quantum
præsidij sit
vrbibus in
reliquiis
sanctorum.



IS nouem noster populus sub vno
Martyrum seruat cineres sepulcro:
Cæsaraugustam vocitamus urbem,
Res cui tanta est.
Plena magnorum domus angelorum,
Non timet mundi fragilis ruinam,
Tot sinu gestans simul offerenda
Munera Christo.
Cum Deus dextra quatiens coruscam
Nube subnixus veniet rubente,
Gentibus iustam positurus æquo
Pondere libram.

Orbe de magno caput excitata
Obuiam Christo properanter ibit
Ciuitas omnis, preciosa, portans
Dona canistris.

Cyprianus.
Aciscelus &
Zoellus.

Afra Carthago tua promet ossa
Orefacundo Cypriane doctor.
Corduba Aciscelum dabit & Zoëllum,
Tresque coronas.

Fructuosus.

Tu tribus gemmis diadema pulchrum
Offeres Christo genitrix piorum
Tarraco, intexit cui Fructuosus
Sutile vinclum.

Nomen hoc gemmæ strophio illigatum est:
Emicant iuxta lapides gemelli:
Ardet & splendor parilis duorum
Igne corusco.

Felix.

Parua Felicis decus exhibebit
Artubus sanctis locuples Gerunda

Noftra